

Bulletin slovenskej advokácie

**Hranice ochrany
„whistleblowingu“
podľa ESĽP**

Nad vybranými
aplikačnými otázkami
**ukončenia starých
exekučných konaní**

**Konanie o potvrdení
vydržania – návrh
na začatie konania**

**Právne účinky
dočasnej ochrany
podnikateľov
po novom**

**Quo vadis,
Cannabis?**
(Ne)ústavnosť trestov
hroziacich konzumentom
marihuany

11. júna 2021

**KONFERENCIA
ADVOKÁTOV 2021**

Voľby a hlasovanie budú
ELEKTRONICKÉ

MÁTE PRÁVO NAKUPOVAŤ VÝHODNE!

**Ráno, ktoré
víta s radosťou**

DeLonghi

**Automatický kávovar De'Longhi
PrimaDonna Class ECAM 550.65 SB**

Automatický kávovar so samočistiacim systémom
Možnosť riadenia množstva pripravovaného nápoja
Pasívne nahrievanie hrnčekov, napenenie mlieka

obj. kód: DELKA809

**Prevonía
celú kanceláriu**

alzacafé

AlzaCafé, zrnková, 1 000 g

Káva zrnková 100 % arabica
Unikátna zmes z Južnej a Strednej Ameriky
Miesto praženia Česká republika

obj. kód: ALZcafe01

**Káva behom
pár sekúnd**

**NESCAFÉ
Dolce
Gusto**

**KRUPS KP240131
Nescafé Dolce Gusto Genio S**

Kávovar na kapsuly s tlakom 15 barov
Objem nádoby na vodu: 0,8 l, príkon 1 500 W
Nastaviteľný podstavec, nastavenie množstva vody

obj. kód: KRUKK912

**Nechajte si
osladiť deň**

**NESCAFÉ
Dolce
Gusto**

**Kávové kapsuly NESCAFÉ
Dolce Gusto Cappuccino, 3 balenia**

Unikátne hermeticky uzavreté kapsuly
100 % juhoamerická arabica, bohatá aróma
Kombinácia intenzívnej kávy a jemného mlieka

obj. kód: NESDGT270

Všetky informácie a podmienky programu
nájdete tu: www.alza.sk/advokati

 alza.sk

bulletin slovenskej advokácie

Recenzovaný časopis pre právnu vedu a prax

Vydáva Slovenská advokátska komora
Kolárska 4, 813 42 Bratislava
IČO: 30 795 141

Vychádza desať ráz do roka
(8 riadnych čísel a dve dvojčísla)
Náklad 5 000 ks

Redakčná rada:

JUDr. Jozef Brázdil (predseda)
JUDr. Peter Kerecman, PhD. (podpredseda)
prof. JUDr. Milan Ďurica, PhD.
prof. JUDr. Svetlana Ficová, CSc.
doc. JUDr. Martina Jánošíková, PhD.
doc. JUDr. Marek Kordík, LL.M., PhD.
doc. JUDr. Ondrej Laciak, PhD.
prof. JUDr. Ján Mazák, PhD.
JUDr. Soňa Mesiarkinová
JUDr. Jana Mitterpachová, PhD.
JUDr. Ondrej Mularčík
prof. JUDr. Oľga Ovečková, DrSc.
JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.
JUDr. Eva Sihelníková, PhD.
JUDr. Alexander Škrinár, CSc.
prof. JUDr. Marek Števec, PhD.
JUDr. Andrea Tomlainová, PhD., LL.M.
prof. JUDr. Peter Vojčík, CSc.

Výkonná redaktorka:

PhDr. Nadá Ondrišová, tel.: 02/204 227 28
ondrisova@sak.sk

Administrácia:

Darina Stračinová, tel.: 02/204 227 26
darina.stracinova@sak.sk

Vizuálna koncepcia:

Ing. Ladislav Blecha

Predtlačová príprava:

Helondia, s. r. o., Bratislava

Tlač:

Printhall, s. r. o., Bratislava

Objednávky bulletinu a inzercie:

Darina Stračinová, tel.: 02/204 227 26
darina.stracinova@sak.sk

reg. č. MK SR: 4161/10

ISSN 1335-1079

Uzávierka odbornej časti: 12. 5. 2021

Uzávierka redakčnej časti: 21. 5. 2021

Toto číslo vyšlo 31. 5. 2021

ADVOKÁTSKA
KOMORA
SLOVENSKÁ

bulletin slovenskej advokácie 5/2021

Obsah

AKTUÁLNE

- 4 **DISKUSIA**
Hranice ochrany „whistleblowingu“ podľa ESĽP (prípád Gawlik)
JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.

PRÁVNA TEÓRIA A PRAX

ČLÁNKY

- 6 Nad vybranými aplikačnými otázkami ukončenia starých exekučných konaní
doc. JUDr. Alexandra Löwy, PhD., LL.M., Mgr. Monika Martišková, PhD.
- 12 Konanie o potvrdení vydržania – návrh na začatie konania (2. časť)
prof. JUDr. Svetlana Ficová, CSc., Mgr. Tamara Čipková, PhD.
- 19 Právne účinky dočasnej ochrany podnikateľov po novom
JUDr. Ing. Jaroslav Dolný, PhD., JUDr. Tomáš Suchý, PhD.
- 24 Quo vadis, Cannabis?
(Ne)ústavnosť trestov hroziacich konzumentom marihuany
Mgr. Jana Čipková
- JUDIKATÚRA**
- 31 Spotrebiteľia a premlčanie práva na vydanie bezdôvodného obohatenia
- 34 Vykonanie zápisu opravy chyby do katastra nehnuteľností
ako forma opatrenia orgánu verejnej správy
preskúmateľná súdom v správnom súdnictve

ADVOKÁCIA

SAK

- 36 Aktuálne udalosti
- 38 Zo zasadnutí Predsedníctva SAK
- 39 Pýta(j)te sa predsedníctva
- 40 Verejné napomenutia
- 42 Povinnosť advokáta informovať klienta o doručení súdneho rozhodnutia
- 44 Koronakríza = (?) ≠ Násilie

ZAHRANIČIE

- 47 Výber z aktuálneho diania na európskej a medzinárodnej úrovni
- 50 Povinnosť advokáta vyúčtovať klientovi odmenu
za poskytnuté právne služby
- 52 *Bulletin advokacie prináša...*

ZAUJÍMAVOSTI

LITERATÚRA

- 55 Právo informačných a komunikačných technológií 1
JUDr. Zuzana Adamová, PhD.
- 56 Justičné romány českého advokáta Jaroslava Mariu
JUDr. Peter Kerecman, PhD.

Pokyny pre autorov príspevkov

1. Do redakcie treba poslať rukopis v elektronickej podobe (Microsoft Word), **ktorý doteraz nebol publikovaný v inom periodiku. Odborný a vedecký článok nesmie byť popisný a svojím obsahom musí byť prínosom k riešeniu aktuálnych problémov právnej praxe.**
 2. Treba uviesť meno a priezvisko autora (autorov), akademické tituly, vedecko-pedagogické tituly, prípadne vedeckú hodnosť, povolanie, adresu pracoviska a trvalého bydliska, rodné číslo, kontakty (telefónne číslo, e-mailovú adresu).
 3. Titulok príspevku má byť krátky, vecný, výstižný. Pred vlastný text treba pripojiť krátky úvod (**perex**) objasňujúci výber témy. Dlhý text je vhodné členiť medzititulkami.
 4. V texte treba dôsledne dbať na presnú identifikáciu osôb a inštitúcií. U osôb je potrebné uviesť akademické tituly, vedecko-pedagogické tituly, prípadne vedeckú hodnosť. Ak nie je známy slovenský prepis zahraničných hodností alebo ich uvedenie nie je podstatné vzhľadom na informačnú a protokolárnu potrebu, tak ich možno vynechať. Názvy zahraničných a medzinárodných inštitúcií sa uvádzajú v plnom pôvodnom názve (prípadne so skratkou v zátvorke). Ak existuje zaužívaný slovenský prepis, treba ho dôsledne používať, inak je potrebný čo najpresnejší preklad do slovenčiny.
 5. Poznámky v texte treba označovať číslom bez zátvorky a bez bodky. Pri citovaní treba uvádzať bibliografické údaje podľa nasledovnej schémy:
Priezvisko1, M. – Priezvisko2, M.: Názov diela. Prípadný podtitul. Miesto vydania : Vydavateľ, ROK, s. XY.
 6. Autor pripojí krátku **anotáciu v rozsahu do 600 znakov** vrátane medzier, v ktorej zhrnie problematiku článku, svoje stanoviská a vývody. Redakcia zabezpečí preklad anotácie do angličtiny a nemčiny.
 7. Autor tiež napíše **stručnú informáciu o svojom aktuálnom odbornom pôsobení** a prípadne o iných skutočnostiach, ktoré považuje za dôležité v súvislosti s obsahom článku. Pripojí tiež **fotografiu 290 × 343 pixelov** (rozmer 25 × 29 mm pri rozlíšení 300 dpi), ktorá bude spolu s informáciou uverejnená na prvej strane príspevku v graficky odčlenenej plôške.
 8. **Maximálny odporúčaný rozsah** odborného a vedeckého článku je 34 000 znakov vrátane medzier, čo zodpovedá cca 6 stranám v bulletine. Maximálny odporúčaný rozsah recenzie, poznámky, správy z podujatia, úvahy na aktuálnu tému a pod. je 4 500 znakov vrátane medzier. Rozsah poznámok pod čiarou nesmie prekročiť 25 % rozsahu textu. K recenzii je potrebné dodať scan obálky knihy, pričom od jej vydania by mal uplynúť maximálne 1 rok.
 9. O zaradení príspevku do konkrétneho čísla a výške autorského honoráru rozhoduje redakčná rada Bulletinu slovenskej advokácie. Vyslovuje sa k obsahu a forme spracovania príspevku, prípadne konzultujete s autorom možné úpravy a doplnky. Môže požiadať autora o skrátenie príspevku alebo rozdeliť dlhý článok do viacerých čísiel. Vyhradzuje si tiež právo uverejniť svoj kolektívny názor k publikovanému príspevku. **Redakčná rada posudzuje anonymizované články.**
 10. Redakcia bulletinu si vyhradzuje právo upraviť názov príspevku, medzititulky, vykonať v rukopise potrebné štylistické, jazykové a technické úpravy.
 11. Tesne pred publikovaním dostane autor svoj príspevok na odsúhlasenie redakčných zásahov a na prípadné doplnenie a aktualizáciu. Autorizovaný príspevok sa uverejní bez ďalších redakčných zásahov.
 12. Príspevky sa uverejňujú na základe písomného súhlasu autorov na osobitnom redakčnom formulári. Nevyžiadané rukopisy redakcia nevracia.
 13. **Všetky príspevky sú povinne recenzované.**
Recenzné konanie sa riadi princípmi anonymného, objektívneho posudzovania príspevkov, rešpektu k názorom autorov a takej pomoci autorom, ktorá umožní publikovanie príspevkov po ich úprave, prepracovaní alebo doplnení.
Recenzenti sú určení redakčnou radou Bulletinu slovenskej advokácie v počte zodpovedajúcom povahe príspevku. Vedecký alebo odborný príspevok však posudzujú vždy najmenej dvaja recenzenti. Posudzovatelia postupujú v recenznom konaní podľa všeobecne platných zásad na posudzovanie príspevkov zasielaných do vedeckých a odborných právnických časopisov, **postupujú objektívne a nestranne na základe vopred stanovených hodnotiacich kritérií so zohľadnením náročnosti spracovania témy, aktuálnosti, odbornej úrovne a používania odbornej terminológie, formálneho spracovania, použitia vedeckých metód spracovania, vedeckého prínosu a primeranosti rozsahu.**
Kvalita príspevku sa posudzuje najmä podľa jeho originalnosti a dôležitosti pre poznanie a rozvoj práva. Záver o chýbajúcej originalnosti alebo bezvýznamnosti príspevku musí byť podložený odkazom na už uverejnené práce alebo na skutočnosti, z ktorých vyplýva, že príspevok neprináša žiadne poznatky pre vedu alebo prax.
Recenzenti predložia recenzné posudky redakčnej rade v lehote, ktorá zodpovedá zložitosti posudzovaného textu alebo v rovnakej lehote navrhnú jeho úpravu, prepracovanie alebo doplnenie.
Požiadavky na úpravu, prepracovanie alebo doplnenie príspevku sa autorom zasielajú výlučne v mene redakčnej rady. Na úpravu, prepracovanie alebo doplnenie príspevku sa autorovi určí primeraná lehota. Po jej uplynutí redakčná rada posúdi, do akej miery autor splnil určené požiadavky a podľa výsledku rozhodne, ako naloží s príspevkom.
Po recenznom konaní o publikovaní všetkých príspevkov rozhoduje redakčná rada. Výsledok recenzného konania nezaväzuje redakčnú radu; redakčná rada však zásadne vychádza z jeho výsledku.
-

Vážené kolegyně, vážení kolegovia,

je pravdepodobné, že aktuálne číslo Bulletinu slovenskej advokácie vás zastihlo iba niekoľko dní pred konferenciou advokátov. Keďže ide síce o cyklickú, avšak vždy mimoriadnu a významnú udalosť v rámci advokátskej samosprávy, bude aj tento úvodník venovaný práve danej téme.

Štvorročné medzi-konferenčné obdobie prinieslo podstatne viac zmien, než sme mohli v roku 2017 predpokladať. Prirodzenou ambíciou (ale aj povinnosťou) komory je reagovať pružne a efektívne, v záujme prevencie zanedbania akýchkoľvek úloh, ktorých plnenie jej bolo zverené. Organizácia a zabezpečenie plynulého priebehu konferencie predstavujú osobitnú úlohu, ktorej je venovaná značná pozornosť, čas a úsilie.

Vzájomná interakcia s členmi Slovenskej advokátskej komory, prostredníctvom rôznych komunikačných kanálov, bola zahájená v dostatočnom predstihu a informačnému deficitu sa nateraz úspešne podarilo predísť. Každý advokát, ktorý prejavil o konferenciu hoci len okrajový záujem, by mal mať v súčasnosti k dispozícii všetky potrebné údaje a pokyny. Navyše, každý z vás dostal mimoriadne číslo Bulletinu slovenskej advokácie, ktoré je venované výlučne konferencii (vyšlo 11. mája) a poskytuje odpovede na otázky ohľadom jej priebehu a obsahovej náplne.

Určite neuniklo vašej pozornosti, že tohtoročná konferencia bude výnimočná a uskutoční sa v tzv. hybridnej forme. Klasické hlasovanie a voľba prostredníctvom farebných hlasovacích lístkov vhođených do urien budú nahradené elektronickým hlasovaním. Advokáti fyzicky prítomní na konferencii budú môcť voliť do orgánov SAK prostredníctvom volebných kioskov alebo prostredníctvom vlastného komunikačného zariadenia (mobilný telefón, tablet). Kolegyně a kolegovia, ktorí sa na konferencii zúčastnia dištančne, budú voliť online. Hladký priebeh online primárnych volieb spred niekoľkých týždňov vytvára priestor pre vysoké očakávania, pokiaľ ide o konferenciu samotnú.

To, že súčasná pandemická situácia nás vystavila nevyhnutnosti výrazne zrýchliť pri implementácii moderných technológií do procesu volieb a že komora pred touto výzvou necúvla, by sa malo pozitívne prejaviť v modernom formáte konferencie, ale aj vo výrazne väčšej účasti elektorátu. Čím viac advokátov sa na voľbách zúčastní, tým objektívnejší bude konečný výsledok a legitímnejší mandát zvolených členov jednotlivých orgánov.

Pôjde historicky o prvú voľbu orgánov SAK týmto spôsobom a prirodzene záleží na každom jednom platne odovzdanom hlase. V rámci právnickej obce zrejme netreba zdôrazňovať význam samotných volieb a apelovať na najvyššiu možnú účasť voličov. Určite sú medzi nami aj nemenej vzácní kolegovia, ktorí buď z individuálneho presvedčenia alebo z iných pochopiteľných dôvodov doteraz neuvažovali nad aktívnou účasťou vo volebnom procese. Dištančná voľba online môže byť pre nich vhodnou alternatívou, keďže je úsporná k pracovnému času a poskytuje plnohodnotný priestor na vyjadrenie osobného názoru alebo preferencie. Motivačne vyznieva aj fakt, že rovnaká príležitosť sa naskytne zrejme až o ďalšie štyri roky.

Bez ohľadu na úsilie, ktoré smeruje k úspešnému zvládnutiu nadchádzajúcej „hybridnej“ konferencie advokátov by bolo naivné predpokladať, že jej konečný priebeh bude úplne bezproblémový. Väčšie či menšie komplikácie sa môžu vyskytnúť, a to práve v súvislosti s elektronicko-digitálnym rozmerom celého podujatia. Budme preto prosím tolerantní a vnímajme empaticky snahu našich kolegov a zamestnancov SAK zabezpečiť dokonalý priebeh konferencie. Pokiaľ pristúpime k tejto novej forme podujatia s pochopením a náležitou mierou kolegiálnej spolupatričnosti, ani drobné zaváhania nezabránia pozitívnemu výsledku, ktorý sa zapíše do dejín advokátskej samosprávy ako prvý, ktorý bol dosiahnutý kombináciou prezenčnej a dištančnej elektronickej voľby. A snáď mu bude možné pripísať aj prívlastok svedčiaci o najvyššej volebnej účasti jednotlivých advokátov.

DISKUSIA

Hranice ochrany „whistleblowingu“ podľa EŠLP (prípád Gawlik)

Námety na nové témy, krátke glosy alebo poznámky do diskusnej rubriky zasielajte na e-mailovú adresu **office@sak.sk**. Vaše podnety publikačne spracuje **JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.**

Problematika tzv. whistleblowingu je v podmienkach slovenskej legislatívy stále považovaná za relatívne novú a neprebádanú. Z právneho hľadiska je to do značnej miery paradoxné, keďže pôvodný zákon č. 307/2014 Z.z. o niektorých opatreniach súvisiacich s oznamovaním protispoločenskej činnosti bol medzičasom nahradený novým zákonom č. 54/2019 Z.z. o ochrane oznamovateľov protispoločenskej činnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov (účinnosť od 1. 3. 2019); ide teda už o akúsi druhú a vylepšenú generáciu právnej úpravy. Týmto zákonom bol zároveň zriadený aj osobitný Úrad na ochranu oznamovateľov protispoločenskej činnosti, o ktorého aktivitách zatiaľ nie je k dispozícii dostatok informácií.

Na rozdiel od mnohých zahraničných jurisdikcií nemá tento inštitút v našej spoločensko-právnej kultúre svoje historické zakotvenie a nadnesene možno konštatovať, že je vnímaný s určitými rozpakmi. Jeho etablovanie si pravdepodobne vyžiada svoj čas a bude podmienené aj primeraným množstvom praktických skúseností a aplikácie v prospech zákonom sledovaného účelu.

Z tohto dôvodu je vhodné intenzívne vnímať a analyzovať skúsenosti, ktoré s ochranou whistleblowingu medzičasom nadobudli iné európske štáty. Nemenej významnou je aj rozhodovacia činnosť štandardných nadnárodných súdnych inštitúcií, osobitne Európskeho súdu pre ľudské práva. Ten, po pomerne známom rozhodnutí vo veci Heinisch proti Nemecku (sťažnosť č. 28274/08), vydal dňa 16. 2. 2021 ďalší významný rozsudok vo veci Gawlik proti Lichtenštajnsku (sťažnosť č. 23933/19).

Sťažovateľom bol nemecký štátny príslušník Lothar Gawlik, ktorý v roku 2013 nastúpil ako lekár na internú kliniku Lichtenštajnskej národnej nemocnice. Jeho pracovný pomer bol uzavretý na dobu neurčitú, so šesťmesačnou výpovednou dobou. Po viac než ročnom pôsobení zistil z elektronickej

kej zdravotnej dokumentácie, že štyria pacienti nemocnice zomreli v dôsledku vysokých dávok morfia. Išlo o pacientov jeho nadriadeného, ktorý bol prednostom internej kliniky, pričom z obsahu elektronickej zdravotnej dokumentácie nadobudol sťažovateľ dojem, že jeho nadriadený vykonal u týchto pacientov aktívnu eutanáziu.

V nadväznosti na uvedené zistenia podal sťažovateľ trestné oznámenie, na základe ktorého policajné orgány zaistili listinnú zdravotnú dokumentáciu a vypočuli podozrivého prednostu kliniky. Nasledujúci deň informoval sťažovateľ políciu, že podľa jeho zistení sa podozrivý dopustil aktívnej eutanázie na ďalších šiestich pacientoch. Z elektronickej zdravotnej dokumentácie pritom vyplýva, že smrť u týchto pacientov nastala krátko po začatí užívania morfia, ktoré im bolo podávané bez indikovania bolesti a bolo zaevidované iba ako podporná terapia k štandardnej medikamentózne liečbe.

Interným vyšetrovaním nemocnice, ktorá zabezpečila za týmto účelom tri samostatné správy, sa podozrenia sťažovateľa nepotvrdili. Z listinnej zdravotnej dokumentácie, s ktorou sa pôvodne sťažovateľ neoboznámil, ako aj z výpovede podozrivého prednostu kliniky vyplynulo, že všetci desiat pacienti boli podľa štandardov WHO v paliatívnej starostlivosti a v súvislosti s ich liečbou a úmrtím nedošlo k porušeniu žiadnych predpisov. Trestné stíhanie bolo z týchto dôvodov, aj po dvoch externých znaleckých posudkoch s rovnakým záverom, zastavené.

Nemocnica však takmer okamžite (do dvoch týždňov od podania trestného oznámenia) ukončila so sťažovateľom pracovný pomer, a to pre stratu dôvery. Primárne mu bolo vytknuté, že svoje závažné podozrenia neriešil prostredníctvom interných postupov, ktoré sú na to u zamestnávateľa určené a ktoré by umožnili ozrejmenie vzniknutej situácie a rozptýlenie sťažovateľových podozrení.

Z pozície whistleblowera sa žalobca následne domáhal náhrady mzdy a spôsobenej ujmy vo výške 600 000 CHF, keďže skončenie pracovného pomeru považoval za nezákonné a neplatné. Súd prvej inštancie jeho žalobu v celom rozsahu zamietol a postup nemocnice, vrátane okamžitého skončenia pracovného pomeru, označil za zákonný a legitímny. Odvolací súd toto rozhodnutie zmenil a stotožnil sa s tvrdením sťažovateľa, že postupoval adekvátne, zodpovedne a vychádzal zo skutočností, ktoré mal v rozhodnom čase k dispozícii. Zároveň mu priznal nárok vo výške 125 000 CHF.

Toto rozhodnutie následne zmenil Najvyšší súd Lichtenštajnska v neprospech sťažovateľa. Dospel pritom k záveru, že sťažovateľ, ako skúsený lekár, si musel byť vedomý toho, že ním analyzovaná elektronická zdravotná dokumentácia nie je kompletná. Pokiaľ by sa riadne oboznámil so zdravotnou dokumentáciou v listinnej podobe, čomu nič nebránilo, musel by bez akýchkoľvek pochybností rozpoznať, že jeho podozrenia sú nedôvodné. Závažne teda pochybil v tom, že si dostupným spôsobom neoveril svoje podozrenia skôr, než ich prezentoval tretím osobám mimo nemocnice. S obdobným záverom bolo v neprospech sťažovateľa skončené aj konanie pred Ústavným súdom Lichtenštajnska.

Na Európsky súd pre ľudské práva sa sťažovateľ obrátil s argumentáciou, že došlo k porušeniu jeho práva na slobodu prejavu v zmysle čl. 10 Dohovoru. Štrasburský tribunál posudzoval tento špecifický prípad na základe viacerých kritérií a s prihliadnutím na inštitút whistleblowingu a jeho ochranu. Primárne konštatoval, že sťažovateľom prezentované odhalenie bolo vo verejnom záujme a nesledovalo výlučne jeho individuálne záujmy. Ochrana zdravia jednotlivca a osobitne ochrana zdravia pacienta v zdravotníckom zariadení sú verejnou legitímne vnímané veľmi citlivo.

Osobitnú pozornosť venoval ESĽP autentickosti a pravdivosti sporných faktov. Zdôraznil, že právna ochrana whistleblowera je podmienená tým, že koná v dobrej viere a s presvedčením, že zverejnené informácie sú pravdivé, pričom k tomuto presvedčeniu dospel na základe vecných a racionálnych dôvodov. Samotná nepravdivosť informácie od whistleblowera, resp. jeho omyl pri vyvodzovaní záverov, nemôže teda bez ďalšieho viesť k odopretiu právnej ochrany.

Na druhej strane je nepochybné, že sťažovateľom prezentované informácie sa na základe listinnej zdravotnej dokumentácie a externých znaleckých posudkov ukázali ako nepodložené a nepravdivé. Bolo riadne preukázané, že všetkým dotknutým pacientom poskytla nemocnica štandardnú, odporúčanú a vhodnú paliatívnu liečbu. Tieto skutočnosti mohli a mal sťažovateľ zo svojej pozície (zástupca prednostu internej kliniky) vedieť, pokiaľ by sa pred zverejnením nepravdivých faktov oboznámil s listinnou zdravotnou dokumentáciou. Ako skúsený lekár mal vedomosť o tom, že elektronická zdravotná dokumentácia je neúplná a môže viesť k nesprávnym záverom; ako aj o tom, že mu nič nebráni v oboznámení sa s úplnou zdravotnou dokumentáciou v listinnej podobe. Pri zachovaní náležitej opatrnosti a zodpovednosti bol sťažovateľ povinný svoje podozrenia takýmto (nenáročným a ľahko dostupným) spôsobom verifikovať, čo evidentne zanedbal.

Sledujte SAK na LinkedIn!

Dôležité informácie a aktuálny z diania v advokácii a na komore: [linkedin.com/company/sak-sk](https://www.linkedin.com/company/sak-sk)

Napriek tomu, že sťažovateľ uviedol svoje podozrenia iba v rámci trestného oznámenia, vzhľadom na ich závažnosť a značne škandalózne rozmery došlo v pomerne krátkom čase k ich medializácii. To viedlo k zásahu do dobrej povesti a celkovej reputácie zamestnávateľa, ktorý je jedinou verejnou nemocnicou v Lichtenštajnsku. Súčasne bol týmto spôsobom difamovaný aj samotný prednosta internej kliniky. ESĽP za daných okolností konštatoval, že pri zverejnení tak závažných a vopred neoverených faktov nemôže ani legitímny záujem na informovaní verejnosti prevážiť nad záujmom dotknutých osôb na ochrane ich osobnosti a dobrej povesti.

Sťažovateľovi nebolo zo strany ESĽP vytknuté, že svoje podozrenia prednostne nekomunikoval so svojím nadriadeným, keďže išlo práve o dotknutú podozrivú osobu. Alternatívnu komunikáciu s vyššie nadriadenými osobami, predovšetkým s riaditeľom nemocnice a jeho zástupcom, považoval súd za vhodnú, avšak vzhľadom na okolnosti prípadu ponechal nezodpovedanú otázku, či bol sťažovateľ povinný vopred oznámiť svoje podozrenia týmto osobám v rámci interných postupov v nemocnici.

Z hľadiska negatívnych dôsledkov na strane sťažovateľa zdôraznil ESĽP, že okamžité skončenie pracovného pomeru predstavuje najprísnejšiu pracovnoprávnú sankciu a malo nesporne negatívny dopad na profesionálny aj osobný život sťažovateľa. Pre úplnosť je vhodné uviesť, že sťažovateľ musel s rodinou následne opustiť Lichtenštajnsko, pretože ako cudzí štátny príslušník bez zamestnania stratil v tomto štáte povolenie na pobyt.

V súhrne ESĽP uzavrel, že sťažovateľ nekonal s negatívnym alebo nevhodným motívom. Svoje závažné podozrenia však vzniesol pred externou inštitúciou bez toho, aby si ich vopred overil štandardným a jemu bezprostredne dostupným spôsobom. Postup vnútroštátnej jurisdikcie, ktorá v konečnom dôsledku vyhodnotila okamžité skončenie pracovného pomeru ako adekvátny krok zamestnávateľa, nezakladá porušenie Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Predstavuje spravodlivú rovnováhu medzi ochranou dobrej povesti a reputácie zamestnávateľa a jeho jednotlivých zamestnancov na jednej strane a ochranou slobody prejavu sťažovateľa, ako whistleblowera. Z týchto dôvodov ESĽP judikoval, že namietaný zásah do práva sťažovateľa podľa čl. 10 Dohovoru bol primeraný sledovanému legitímnemu cieľu a že k porušeniu Dohovoru nedošlo. ■

Nad vybranými aplikačnými otázkami ukončenia starých exekučných konaní

doc. JUDr. Alexandra Löwy, PhD., LL.M.
Mgr. Monika Martišková, PhD.

Problematika exekučného práva nie je v odborných kruhoch častým predmetom publikačných výstupov. Dôvodom je špecifickosť vybraných otázok. Z pohľadu záujmu širšej verejnosti, ktorý súvisí s vymožitelnosťou práva, ale možno identifikovať potrebu objasnenia vyvstávajúcich aplikačných problémov v súvislosti s prijatím zákona č. 233/2019 Z. z. Zákon o ukončení niektorých exekučných konaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Aktuálnosť zvolenej témy nie je determinovaná len novosťou, ale predovšetkým množstvom rezonujúcich otázok, ktoré analyzovaná právna úprava vytvorila. Autorky z množiny identifikovaných otázok vyberajú tie, ktoré sa objavujú a rezonujú najvýraznejšie.

Úvod

Možno považovať za všeobecnú notoriu, známu odbornej právnickej verejnosti, že stav exekučného práva ako takého, ale aj exekučných konaní nie je veľmi uspokojivý. Determinantov a identifikátorov je celý rad, pričom mnohé z nich nemajú len právny dôvod.

Exekučné právo pod vplyvom množstva noviel zákona č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) v znení neskorších predpisov (ďalej len „EP“), a to aj nesystematických, ktoré napriek tomu, že sa dotýkajú procesného predpisu, nerešpektujú zásadu priamej aplikability¹ a vyvolávajú rôznorodý režim vo vzťahu k tomu – ktorému exekučnému konaniu v závislosti odo dňa jeho začatia. Táto rovina je však skôr teoretická, a nepochybne z hľadiska širokej odbornej diskusie má svoj priestor na relevantných stránkach článkov, prípadne monografií s uvedenou tematikou. V praktickej rovine sa prejavuje predovšetkým v potrebe podrobnej znalosti prechodných ustanovení adresátmi právnych noriem.

V úvode sme naznačili, že nejde len o stav exekučného práva, ale negatívom bol a je stav exekučných konaní, najmä pokiaľ ide o ich počet. Uvedený problém nepochybne identifikoval aj zákonodarcu, pričom vo vzťahu k vyriešeniu najzásadnejšieho balíka exekučných konaní vo väzbe na identifikátor kvantity a dĺžky trvania, ponúkol riešenie v podobe zákona č. 233/2019 Z. z. o ukončení niektorých exekučných konaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej aj ako „ZOUNEK“).

Z § 3 ods. 2 ZOUNEK bez akýchkoľvek pochybností vyplýva zákonná prezumpcia, že ak v rozhodnej dobe nedošlo k vymoženiu celého vymáhaného nároku, platí, že sa nezistil majetok, ktorý by stačil aspoň na úhradu trov starej exekúcie. Uvedené zistenie je aj dôvodom na zastavenie exekúcie podľa § 57 ods. 1 písm. h) Exekučného poriadku, v znení účinnom do 31. 3. 2017. Rešpektujúc očakávania oprávneného o vymožení pohľadávky však súd pripomína, že tieto očakávania nie je možné považovať za „večné“ a teda trvajúce až do straty právnej subjektivity povinných osôb, a teda, že je legitímna požiadavka zákonodarcu na časovom ohraničení trvania exekúcie (porovnaj právne poriadky iných štátov kontinentálneho systému práva, z ktorého vyplýva, že systém časovo neobmedzeného výkonu rozhodnutia je výnimočným). Zákonodarcu pristúpil k regulácii uvedeného stavu zavedením časového obmedzenia trvania exekúcie (porovnaj § 61n ods. 1 písm. c) a d) Exekučného poriadku upravujúce zastavenie exekúcie po uplynutí času na zistenie exekvovateľného majetku povinného) s tým, že oprávnený má možnosť podať návrh na vykonanie exekúcie opätovne.

1 Spoločným účinkom aktov aplikácie práva je pritom „záväzný priznanie právneho nároku alebo uloženie právnej povinnosti konkrétnemu adresátovi zákona.“

K tomu pozri viac: PROCHÁZKA, R., KÁČER, M.: *Teória práva*. 1. vydanie. Bratislava : C. H. Beck, 2013, s. 255.

2 Súd v odôvodnení rozhodnutia určil ako rozhodné obdobie cyklus od 1. 7. 2018 do 31. 12. 2019, pričom, a pretože posledná úhrada vo výške 32,50 eur bola prijatá 14. 3. 2019, predmetne

tak spadá do obdobia 18 mesiacov a nie je dôvod pre zastavenie exekúcie. Dosiachnutie tohto výťažku v rozhodnej dobe tak predstavuje prekážku pre zastavenie starej exekúcie, a to napriek tomu, že uplynula rozhodná doba, t. j. 5 rokov. Upovedomenie o zastavení starej exekúcie bolo preto vydané protiprávne. Podľa názoru súdu ZOUNEK neupravuje prelomenie absolútnej výnimky podľa § 2 ods. 2 písm. f) uplynutím ďalšieho obdobia 18 mesiacov, ako to urobil súdny exekútor, ktorý tvrdil, že v danom prípade uplynula rozhodná doba 15. 9. 2020 (uznesenie Okresného súdu Skalica, sp. zn. 3Ek/904/2013 zo dňa 18. 11. 2020)

3 V súvislosti s predmetnou zásadou sa prof. Hora vyjadril: „Ale zásada o výlučnej pôsobnosti nových predpisov je tu oveľa energetickejšia a všeobecne uplatňovaná i v tých prípadoch, keď exekučné konanie bolo začaté podľa starého práva ešte pred účinnosťou nových predpisov, takže na pokračovanie v tomto konaní na jednotlivé oddiely sa vzťahujú v zásade už predpisy nového práva.“
HORA, V.: *Soustava exekučního práva. Soudní řízení nesporné*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2016, s. 12.

Napriek skutočnosti, že od účinnosti predmetného zákona už uplynul istý čas, odborná verejnosť zatiaľ nereflektovala na prípadné problematické aspekty tohto zákona, čo pripisujeme, a to bez zásadnej kritiky, užšej skupine právnych subjektov, ktorých sa tento zákon dotýka.

Možno pritom konštatovať, že jeden z kľúčových problémov sa prejavil ešte pred jeho účinnosťou a rezonuje doteraz.²

Predmetným bol výklad, že pre zastavenie starej exekúcie podľa ZOUNEK je jediná rozhodujúca doba 18 mesiacov pred nadobudnutím účinnosti zákona, a na ďalšie exekučné konania sa predmetné nevzťahuje, ako aj názor, že § 2 ods. 2 písm. f) ZOUNEK neupravuje prelomenie absolútnej výnimky. Zjednodušene povedané, objavila sa taká interpretácia, ktorá prezentuje, že k účinnosti ZOUNEK sa zastavia len také exekučné konania, ktoré spĺňajú v zákone stanovené podmienky k 1. 1. 2020.

Predmetný názor považujeme za nesprávny, a to najmä s poukazom na samotný dôvod a účel prijatia ZOUNEK, ktorého cieľom bolo nielen jednorazové ukončenie exekučných konaní, ktoré k dátumu nadobudnutia účinnosti tohto zákona spĺňajú podmienky pre zastavenie, ale týmto spôsobom postupne zastaviť aj ďalšie „staré exekúcie“, ktoré po uplynutí rozhodnej doby splnia vymedzené podmienky pre ich zastavenie. Pre určenie momentu zastavenia starej exekúcie je potrebné rozlišovať prípady zastavenia exekúcie ku dňu účinnosti zákona a neskôr zastavené exekúcie.

Zákon zavádza nevyvrátiteľnú právnu domnienku o majetkových pomeroch povinného. Nedostatok majetku na úhradu trov exekúcie predstavuje zároveň dôvod na zastavenie exekúcie v zmysle § 57 ods. 1 písm. h) EP. Od včlenenia daného ustanovenia do Exekučného poriadku v roku 2001, predstavuje predmetný prípad dôvod na zastavenie exekúcie pre tzv. nemajetnosť povinného.

Cieľom právnej úpravy bolo zavedenie osobitného procesného mechanizmu zastavenia starých exekúcií. Potreba riešenia exekúcií začatých do 31. 3. 2017 vyplynula z legislatívnych zmien, pri ktorých sa neuplatnil princíp priamej aplikability obvyklý pre procesné normy,³ ale princíp tzv. ultraaktivitu procesných predpisov.

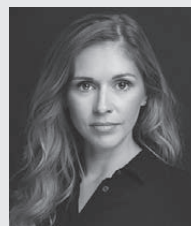
Uplatnenie predmetného princípu sa v danom prípade, vzhľadom na povahu zmien, považuje za žiadúci. Zrejým účelom normy je umožniť ukončenie exekúcií pre nemajetnosť povinného, a to prostredníctvom časového obmedzenia exekúcie.

Ak by sme uprednostnili systematiku zákona, zostala by nám nie nepatrná skupina exekúcií, ktoré by neboli pri vymáhaní časovo obmedzené. V daných konaniach by zastavenie exekúcie pre nemajetnosť bolo ponechané na pôvodný režim rozhodovacej činnosti súdu spojený s rozhodovaním o trovách exekúcie, ktorý sa však ukázal ako neefektívny. Teleologický výklad podľa nášho názoru smeruje k sústavnému skúmaniu prítomnosti podmienky na nezastavenie exekúcie. Pokiaľ oprávnený má predpoklad úspechu exekúcie, v budúcnosti môže podať opätovný návrh na vykonanie exekúcie. Možno preto uzavrieť, že ZOUNEK sa použije na zastavenie exekučných konaní, ktoré začali v režime do 31. 3. 2017, a ktoré môžu kontinuálne vstupovať do režimu splnenia podmienky nedosiachnutia výťažku v rozhodnej dobe stanovenej ZOUNEK.

Našu pozornosť ďalej zameriame primárne na vymedzenie dôvodov pre zastavenie starej exekúcie, v prípade ich vzájomnej kumulácie, ale aj kumulácie napr. so všeobecnými procesnými

Doc. JUDr. Alexandra Löwy, PhD., LL.M.

absolvovala Právnickú fakultu Univerzity Komenského v Bratislave. V súčasnosti pôsobí ako docent na Katedre občianskeho práva

Právnickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave. Od roku 2010 je zapísaná v zozname advokátov Slovenskej advokátskej komory.

Aktívne sa podieľa na vzdelávaní právnických profesií. Je autorkou komentárov a odborných článkov.

Mgr. Monika Martišková, PhD. je absolventkou Právnickej fakulty TRUNI v Trnave. Počas štúdia ako aj po jeho ukončení pôsobila v advokátskej kancelárii JUDr. Giebela v Trnave

so zameraním na civilné spory a obchodné právo. V nadväznosti na doktorské štúdium absolvovala stáž na Právnickej fakulte AUTH v Solúne

ako aj na Právnickej fakulte MUNI v Brne, kde sa podieľala aj na vzdelávaní. V súčasnosti externe vyučuje a pôsobí ako konzultantka časopisu *Corpus Delicti* na Právnickej fakulte TRUNI v Trnave.

podmienkami (strata procesnej subjektivity a pod.). Ukazuje sa ale, že nielen predmetné je „Achilovou pätou“ zákona. Množstvo otázok vyvstáva aj v súvislosti s tzv. repodajom a trovami, ktoré možno v návrhu uplatniť, a na ktorých vymoženie skutočne súd poverí súdneho exekútora.⁴

Tento príspevok zamierame na konkrétne modelové situácie, ktoré vyvolávajú najčastejšie otázky, pričom rôznorodosť ich interpretácie môže viesť k výraznému zásahu aj do ústavou garantovaných práv.

Pokiaľ v texte pracujeme s pojmom „staré exekúcie“, vychádzame z ich vymedzenia tak, ako to upravuje ZOUNEK,⁵ hoci už pri ich vymedzení sa zákonodarca dopustil zrejmej nesprávnosti pri nerozlišovaní pojmov „exekučné konanie“ a „exekúcia“, keď starou exekúciou je exekučné konanie začaté pred 1. aprílom 2017, v ktorom súd vydal poverenie na vykonanie exekúcie.

Dôvody zastavenia starej exekúcie

Dôvodmi pre zastavenie starej exekúcie sú:

- uplynutie rozhodnej doby, pričom bližšie podmienky stanovuje priamo zákon;
- zánik oprávneného alebo povinného bez právneho nástupcu, príp. skutočnosť, že dedičské konanie po oprávnenom alebo povinnom bolo zastavené z dôvodu, že nezanechal žiadny majetok alebo zanechal len majetok nepatnej hodnoty;
- návrh pre zastavenie starej exekúcie zo strany oprávneného;
- zastavenie starej exekúcie vyplýva z osobitného predpisu upravujúceho konkurzné konanie.

Čo sa týka vzťahu EP v znení účinnom do 31. 3. 2017 a ustanovení ZOUNEK, platí, že ZOUNEK má ako *lex specialis* prednosť, ale len za predpokladu, že dôvod pre zastavenie starej exekúcie nastal až po 1. 1. 2020, resp. v prípade zastavenia pre nedosiahnutie rozhodujúceho výťažku najskôr k 1. 1. 2020. V ostatných prípadoch, ako aj v otázkach neupravených ZOUNEK, sa použije Exekučný poriadok ako *lex generalis*.

S poukazom na vyššie vymedzené teoretické východiská ale nie je vylúčené, že je potrebné riešiť otázku, podľa akého právneho predpisu sa má stará exekúcia zastaviť,⁶ resp. je potrebné riešiť otázku kumulácie dôvodov pre zastavenie starej exekúcie.

Veľmi často sa opakuje situácia, kedy k strate procesnej subjektivity v exekučnom konaní (povinný zanikol bez právneho nástupcu) prišlo ešte pred nadobudnutím účinnosti ZOUNEK. Uvedená situácia je zhodná, ak je účastníkom exekučného konania právnická, ale aj fyzická osoba, avšak s modifikáciou, že fyzická osoba nemá právneho nástupcu (dediča). V takomto prípade by boli jednoznačne splnené podmienky pre zastavenie exekúcie podľa § 57 EP v znení účinnom do 31. 3. 2017. Vzhľadom na vyťaženosť exekučných súdov, ale exekučný súd o návrhu na zastavenie exekúcie do nadobudnutia účinnosti ZOUNEK nerozhodne. Nie je neštandardné, že takéto rozhodovanie trvá od momentu, kedy prišlo k predmetnej rozhodnutej udalosti, t. j. k zániku právnickej osoby alebo fyzickej osoby aj viac ako 18 mesiacov.

S účinnosťou ZOUNEK, t. j. od 1. 1. 2020 do vyššie popísaného skutkového stavu vstupuje ďalšia skutočnosť, a to povinnosť súdneho exekútora skúmať, či bolo v rozhodujúcom období v starej exekúcii dosiahnutý rozhodujúci výťažok, t. j. či bolo vymožených aspoň 15 eur. Vzhľadom na okolnosti zániku fyzickej osoby a okolnosti zániku právnickej osoby je zrejmé, že k vymoženiu minimálne stanovenej čiastky v rozsahu 15 eur neprišlo.

Vzniká preto otázka, či má súdny exekútor čakať na rozhodnutie súdu o zastavení exekúcie podľa Exekučného poriadku v znení účinnom do 31. 3. 2017 (v dôsledku absencie procesnej podmienky na strane účastníka exekučného konania), alebo má vydať upovedomenie o zastavení starej exekúcie podľa ZOUNEK.

Dovolíme si vysloviť názor, že vyššie uvedená situácia by mala byť vyriešená tak, že súd by mal rozhodnúť o zastavení starej exekúcie podľa § 57 EP, pretože prvá a rozhodná skutočnosť nastala pred nadobudnutím účinnosti ZOUNEK.

Ako sme zdôraznili v úvode, je pravdou, že ZOUNEK je právnym predpisom s postavením *lex specialis* k Exekučnému poriadku, čo do dôvodov pre zastavenie exekúcie a spôsobov zastavenia starej exekúcie, a zároveň má aj prednosť, avšak primárnym kritériom musí byť bezpochyby moment, kedy nastal dôvod pre zastavenie starej exekúcie, nehovoriac o prioritě povinnosti skúmania podmienok konania.

4 Podľa názoru autoriek je možné v rámci „repodaju“ uplatniť aj trovy právneho zastúpenia v pôvodnom exekučnom konaní, napr. v podobe dvoch úkonov právnej služby (prevzatie a príprava, podanie návrhu na vykonanie exekúcie), ako aj paušálne trovy, ktoré boli uhradené zo strany oprávneného v súvislosti so zastavením starej exekúcie, a to s poukazom na ustanovenie § 122 ods. 3 Občianskeho zákonníka ako náklady spojené s uplatnením pohľadávky. Okresný súd Banská Bystrica ale podľa rozhodovacej praxe predmetné neakceptuje (napr. uznesenie Okresného súdu Banská Bystrica, č. k. 46Ek/378/2020). K otázke náhrady zaplatených paušálnych trov v rámci repodaju sa vyjadril aj Ústavný súd SR vo svojom rozhodnutí, sp. zn. II. ÚS 209/2020 z 12. 5. 2020.

5 ZOUNEK definuje tzv. staré exekúcie v § 1 ako exekučné konania začaté pred 1. aprílom 2017 a vedené podľa predpisov účinných do 31. marca 2017; a ďalej stanovuje podmienky pre ich zastavenie v § 2, ktoré bližšie definuje v nasledujúcich paragrafových ustanoveniach.

6 S ohľadom na správnu terminológiu v praxi rozlišujeme: **zastavenie exekučného konania**, ktoré nastáva v priebehu nariaďovania exekúcie, keď exekútor

ešte nie je poverený jej vykonaním; **zastavenie exekúcie**, ktoré je možné po vydaní poverenia, zo zákonných dôvodov, pričom môže ísť o čiastočné zastavenie alebo o zastavenie celej exekúcie proti povinnému; a **skončenie exekučného konania**, ktoré nastáva spravidla až vrátením poverenia súdneho exekútora exekučnému súdu (tu je potrebné poznamenať, že ak exekučný súd vydá poverenie pre iného exekútora, exekučné konanie sa nekončí, iba vo vykonávaní exekúcie pokračuje iný exekútor).

K tomu porovnaj: ZÁMOŽÍK, J. a kol.: *Civilné právo procesné. Vykonávacie konanie. Konkurz a reštrukturalizácia. Rozhodcovské konanie. Správne súdnictvo*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2013, s. 41 – 43.

7 PROCHÁZKA, R., KÁČER, M.: *Teória práva*. 1. vydanie. Bratislava : C. H. Beck, 2013, s. 234.

8 ŠTEVČEK M., FICOVÁ, S., TOMAŠOVIČ, M., KOTRECOVÁ, A. a kol.: *Exekučný poriadok. Komentár*. 2. vydanie. C. H. Beck, 2015, 850 s.

9 V americkej doktríne sa nazýva aj „*original intent*“, a teda pôvodný úmysel. K tomu pozri viac: PROCHÁZKA, R., KÁČER, M.: *Teória práva*. 1. vydanie. Bratislava : C. H. Beck, 2013, s. 240.

10 MELZER, F.: *Metodologie nalézání práva. Úvod do právní argumentace*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009, s. 124.

Uvedené je typickým príkladom situácie, kedy v procese tvorby práva došlo k „ustanoveniu všeobecných pravidiel, ktoré sa majú vzťahovať na vopred neurčený počet druhovo vymedzených skutkových kontextov“,⁷ pričom EP a komentár k nemu⁸ jasne stanovuje predpoklady pre zastavenie exekúcie v zmysle § 57 EP, a nový predpis teda nemá rušiť ani nahrádzať pravidlá stanovené ku konkrétnym skutkovým a právnym okolnostiam, ktoré boli splnené v konkrétnom konaní už pred nadobudnutím účinnosti ZOUNEK. Uvedené možno vyvodíť aj zo skutočnosti, že ZOUNEK sa nedotkol § 57 EP, v znení účinnom do 31. 3. 2017 a v súčasnosti sú tak účinné dve právne normy upravujúce rozličným spôsobom rovnaký skutkový stav (porovnaj § 57 ods. 1 písm. c) EP v znení účinnom do 31. 3. 2017 a § 2 ods. 1 písm. c) ZOUNEK). Uvedené skomplikoval zákonodarca § 233a EP, v ktorom uviedol, že postup ukončenia exekučných konaní začatých pred 1. aprílom 2017 a vedených podľa predpisov účinných do 31. marca 2017 upravuje osobitný zákon. Presnejšie malo uvedené ustanovenie znieť so slovíčkom „aj“, pretože pri gramatickom výklade § 233a EP by nebolo možné zastaviť staré exekúcie inak, ako podľa ZOUNEK. Typicky by tak zrušenie exekučného titulu nebolo pri gramatickom výklade § 233a EP dôvodom zastavenia exekúcie (porovnaj § 57 ods. 1 písm. b) EP v znení účinnom do 31. marca 2017, ktoré nemá ekvivalent v ZOUNEK).

Treba ďalej zohľadniť aj subjektívny účel v rámci teleologického výkladu, a ten sa zisťuje podľa „skutočnej vôle konkrétnych ľudí, ktorí daný zákon tvorili.“⁹ Východiskom tohto výkladu je totiž na základe posúdenia konkrétneho cieľa spôsobiť faktické zmeny,¹⁰ pričom v tomto prípade bolo želanou zmenou najmä odbremenenie súdov Slovenskej republiky od cca 2,6 milióna tzv. „starých exekúcií“ aj prenesením časti kapacity spravovania exekučných konaní začatých pred 1. aprílom 2017 na súdnych exekútorov, ktorí môžu prispieť k ich ukončeniu posúdením stavu exekučného konania a vydaním upovedomenia o zastavení starej exekúcie, ktoré ďalej posudzuje exekučný súd v zmysle ZOUNEK.

Tým sa vytvára priestor všeobecným súdom pre riadne posúdenie a ukončenie tých súdnych konaní, v ktorých už bol podaný návrh na ukončenie exekúcie v zmysle dôvodov stanovených EP pred nadobudnutím účinnosti ZOUNEK. A teda by sa mala oboma spôsobmi docieľiť výrazná redukcia počtu tzv. starých exekúcií, ktorú si za cieľ stanovili predkladatelia návrhu zákona, ako to vyplýva aj z dôvodovej správy k ZOUNEK.¹¹

Stret dôvodov pre zastavenie starej exekúcie možno demonštrovať aj na ďalšom prípade.

V starej exekúcii prišlo k podaniu návrhu na zastavenie exekúcie, a to pred nadobudnutím účinnosti ZOUNEK, zo strany oprávneného podľa § 57 Exekučného poriadku. Oprávnený rozhodnutie o návrhu na zastavenie exekúcie opakovane urgoval, pričom v exekučnom konaní nebol dosiahnutý žiadny výťažok, t. j. neprišlo k vymoženiu ani časti nároku.

Do stavu, že bol podaný návrh na zastavenie exekúcie zo strany oprávneného, vstúpil do účinnosti ZOUNEK.

Vychádzajúc z vyššie vymedzených východísk, ako aj z obdoby vyššie načrtnutého si myslíme, že nie je namieste, aby súdny exekútor vydal upovedomenie o zastavení starej exekúcie, ale o predmetnom by mal rozhodnúť exekučný súd.

Nejednoznačnosť postupu vo vyššie modelovaných prípadoch, t. j., či majú o zastavení starej exekúcie rozhodovať súdy alebo súdni exekútori podľa ZOUNEK, môže viesť tiež k porušeniu princípu rovnosti, pokiaľ ide o trovy exekúcie.

Podľa § 6 ods. 1 ZOUNEK má súdny exekútor nárok na paušálne trovy v celkovej sume 42 eur.

Podľa § 203 ods. 1 Exekučného poriadku v znení účinnom do 31. 3. 2017, ak trovy zaviniť oprávnený, musí ich súdnemu exekútorovi nahradiť. Ustanovenie § 203 ods. 2 Exekučného poriadku v znení účinnom do 31. 3. 2017 pokrýva modelovú situáciu uvedenú ako prvú, t. j. povinný ako právnická osoba zanikol bez právneho nástupcu a povinný ako fyzická osoba nezanechal žiaden majetok a dedičské konanie bolo zastavené pre nemajetnosť.

Do tohto momentu v zásade neidentifikujeme žiaden rozdiel, pretože v oboch prípadoch zastavenia starej exekúcie by trovy zastavenej exekúcie hradil oprávnený. Rozdiel však spočíva vo výške, ktorú bude musieť uhradiť. Kým v prípade zastavenia starej exekúcie podľa ZOUNEK je to už spomenutých 42 eur ako paušálna suma, v prípade zastavenia exekúcie podľa § 57 Exekučného poriadku v znení účinnom do 31. 3. 2017 sa použije § 14 vyhlášky č. 288/1995 Z. z., a nie je preto vylúčené, že odmena exekútora pri zastavení exekúcie môže byť aj vyššia ako 35 eur bez DPH. Samozrejme, k odmene je potrebné pripočítať aj nárok za ďalšie zložky, ktoré patria súdnemu exekútorovi napr. v podobe hotových výdavkov. Summa summarum tak možno predpokladať, že predmetná čiastka bude ďaleko vyššia (v prospech exekútora), ako keby bola stará exekúcia zastavená podľa ZOUNEK.

S predmetným potom môžu kalkulovať aj oprávnení, ktorí napriek dôvodu pre zastavenie exekúcie, ktorý nastal časovo skôr, budú žiadať vydanie upovedomenia o zastavení starej exekúcie v súvislosti s nadobudnutím účinnosti ZOUNEK.

Práve aspekt narušenia rovnosti, ktorý môže byť spôsobený odlišnými procesnými postupmi, na tom istom skutkovom základe, môže vyvolávať otázky aj v ústavnoprávnom rozmere.

V závere predmetnej state si dovoľíme naznačiť, že kumuláciu dôvodov pre zastavenie starej exekúcie možno identifikovať aj v režime ZOUNEK. Môže prísť k situácii, že sú splnené podmienky pre zastavenie starej exekúcie v dôsledku, že v rozhodnej dobe neprišlo k vymoženiu sumy vo výške 15 eur, a zároveň povinný stratil právnu subjektivitu. V zásade riešenie predmetnej otázky má dopad len na špecifikáciu dôvodu, ktorý súdny exekútor uvedie v upovedomení o zastavení starej exekúcie podľa ZOUNEK, a k porušeniu rovnosti preto zásadným nedochádza.

Domnievame sa, že ako orgán verejnej moci¹² musí postupovať súdny exekútor s náležitou starostlivosťou, a aj dôvod pre zastavenie exekúcie musí vychádzať z potreby riadnej interpretácie zákona. Predpokladáme, že sa opätovne uplatní časové hľadisko, a pokiaľ by kumulácia dôvodov nastala k tomu istému momentu, a ide o konkurenciu procesnej podmienky a dôvodu pre zastavenie exekúcie pre nedosiahnutie rozhodujúceho výťažku, má prednosť zastavenie starej exekúcie pre nedostatok procesnej podmienky. Iný prístup pri kulminácii dôvodov zastavenia exekúcie ako časový, teda ktorý dôvod zastavenia exekúcie nastane ako prvý, ten bude právne posúdený, môže zvädzať k svojvôli pri právnom posúdení skutkového stavu, keď bude na orgáne aplikujúcom právo, ktorý dôvod bude „silnejší“ a teda ktorý skutkový dôvod zastavenia exekúcie sa rozhodne vybrať a následne právne posúdiť.

Ukončenie starej exekúcie

V zmysle § 8 ZOUNEK sa exekučné konanie končí rozhodnutím súdu o námietkach a ak neboli podané, dorúčením upovedomenia o zastavení exekúcie súdu.

K oprávnenému sa však v mnohých prípadoch nedostane presná informácia o tom, kedy konkrétne bolo zo strany súdneho exekútora upovedomenie o zastavení starej exekúcie súdu doručené, a preto má súdny exekútor povinnosť ukončenie exekučného konania oznámiť oprávnenému.

Mohlo by sa javiť, že uvedená zákonná formulácia nevzbudzuje žiadne otázky.

V súvislosti s oznámením o ukončení exekučného konania vyvstáva otázka, či je nutné, aby takéto oznámenie bolo doručované prostredníctvom elektronickej pošty s riadnou odbernou lehotou na prevzatie zásielky pre adresáta, alebo postačuje, ak sa oznámenie iba zašle, pričom je v deň odoslania súdnym exekútorom automaticky aj doručené adresátovi,¹³ už spolu s doručenkou. Konkrétny spôsob doručenia tohto oznámenia zákon neustanovuje.¹⁴ Významné je to najmä z hľadiska počítania lehoty pre opätovné podanie návrhu na výkon exekúcie s cieľom zachovania účinkov vykonaných úkonov exekútora v starej exekúcii.

Sme toho názoru, že správny spôsob doručenia takéhto oznámenia by mal byť prostredníctvom notifikácie o doručení s možnosťou prevzatia v odbernej lehote, práve z vyššie uvedeného dôvodu dôslednejšej ochrany už vykonaných úkonov v exekúcii v záujme oprávneného. K tomuto názoru sa prikláňame vzhľadom na ochrannú funkciu civilného procesu, ku ktorej už Ústavný súd ČR poznamenal, že je vyjadrením zmyslu existencie právneho poriadku, ktorý „poskytuje účastníkom súkromnoprávných vzťahov možnosť právnej ochrany pre prípad, že by došlo k ohrozeniu alebo k porušeniu týchto práv alebo ak nedôjde k dobrovoľnému plneniu subjektívnych povinností“, pričom doplnil, že „zaistenie tejto ochrany tvorí nevyhnutný predpoklad riadneho fungovania spoločnosti“.¹⁵

Záver

Na záver sa pýtame, či pri tvorbe tohto zákona bolo prihliadané na účel exekučného konania, na záujem oprávneného, odbremenenie povinného, či na odľahčenie exekučných súdov?

Prikláňame sa k záveru, že cieľom malo byť zregulovanie takých konaní, ktoré z hľadiska priebehu boli „živené len umelo“, a to bez toho, že by bol dosiahnutý predpokladaný (očakávaný) výsledok exekučného konania, t. j. uspokojenie nároku oprávneného.

- 11 Dôvodová správa k ZOUNEK podpísaná dňa 24. apríla 2019, dostupná v elektronickej verzii na webovom sídle NR SR. [online]. [cit. 1. 10. 2020]. Dostupné na internete: <https://www.nrsr.sk/-web/Dynamic/DocumentPreview.aspx?-DocID=465950>.
- 12 „Súdny exekútor vykonáva v exekučnom konaní úlohu štátneho orgánu, ktorému je zverený výkon verejnej (štátnej) moci v rozsahu ustanovenom Exekučným poriadkom a subsidiárne Občianskym súdnym poriadkom (R 67/2013).“ FICOVÁ, S. a kol.: *Exekučné konanie, Skriptá*. 1. vydanie. Bratislava : C. H. Beck, 2014, s. 2.
- 13 Pozn.: Bez možnosti konkrétneho adresáta alebo v zastúpení advokáta či pracovníka advokátskej kancelárie prevziať doručenu poštu v stanovenej odbernej lehote. Takáto pošta je priamo odoslaná aj s doručenkou do elektronickej schránky a doručená dňom zaslania, o čom svedčí súvisiaca doručienka.
- 14 V § 8 ods. 3 ZOUNEK je ustanovené: „Ukončenie exekučného konania oznámi exekútor oprávnenému.“
- 15 Nález Ústavného súdu Českej republiky z 20. júna 2011, sp. zn. I. ÚS 329/08. K tomu pozri viac: LUKÁČIKOVÁ, P., ZÁMOŽÍK, J.: *Vývojové tendencie princípov civilného procesu po rekodifikácii civilného práva procesného*.

Bratislava : VEDA vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 2016, s. 26 a nasl.

16 KÜHN, Z., BOBEK, M., POLČÁK, R.: *Judikatura a právní argumentace*. 1. vyd. Praha : Auditorium, 2006, s. 177.

Dovolíme si vyvodiť pochybnosti, či súčasná právna úprava skutočne reaguje na objektívnu nevyhnutnosť pohľadávky, a to aj v rovine majetkových pomerov povinného ako jediného (jedného) kritéria pre zastavenie starej exekúcie.

Ukazuje sa, že prax súdov sa začala orientovať na využívanie ZOUNEK aj pre prípady, ktoré mali byť zastavené súdom v zmysle ustanovení Exekučného poriadku, a to najmä pri konaniach o (pri ktorých dôvod zastavenia exekúcie nastal pred dňom účinnosti ZOUNEK, a o tomto dôvode mal aj súd preukázateľne vedomosť) návrhoch na zastavenie exekúcie, ktoré boli podané pred účinnosťou ZOUNEK, k čomu zrejme prispel aj výklad prezentovaný Ministerstvom spravodlivosti SR, s ktorým sa v mnohých smeroch nestotožňujeme. Nepovažujeme za správne, ak z dôvodu nekonania súdu nedošlo k zastaveniu exekúcie v primeranej lehote od vzniku dôvodu pre zastavenie exekúcie, čo viedlo prijatím nového zákona k inému právnemu postaveniu účastníkov exekúcie.

Záverom by sme chceli poznamenať, že tento diskurz nezakazuje, ale naopak, predpokladá názorovú pluralitu, samozrejme, za podmienky ak je riadne odôvodnená a účelná. „Pluralita názorov a fakt, že sudcovia berú všetky relevantné názory vážne, prepožičiava finálnemu rozhodnutiu potrebnú legitimitu k poskytnutiu „správnej“ odpovede. To je súčasne nutnou podmienkou toho, že diskurz zostáva zároveň racionálny aj autoritatívny.“¹⁶

RESUMÉ

Nad vybranými aplikačnými otázkami ukončenia starých exekučných konaní

Uplynul rok od účinnosti zákona č. 233/2019 Z. z., pričom v aplikačnej praxi sú rezonujúce významné interpretačné problémy. Rozdielna postupnosť v rozhodovacej praxi všeobecných súdov na podklade tých istých skutkových okolností nepochybne zasahuje do princípu právnej istoty, ale môže determinovať aj v procesnom práve prítomný princíp rovnosti. Článok vyberá niektoré z najčastejších aplikačných problémov, ktoré vystali za obdobie účinnosti zákona, pričom predstavuje riešenia, ktoré by mali zodpovedať základným teoretickým východiskám, ako aj pravidlám fungovania civilného procesu zastrešeného priorizovaným teleologickým výkladom. Článok necháva priestor aj pre opozitné názory.

SUMMARY

Selected Application Issues Related to the Termination of 'Old' Enforcement Proceedings

One year has passed since Act No. 233/2019 Coll. took effect. The application practice has pointed out significant interpretation problems. Different decision-making practices of general courts making their judgements on the basis of the same facts without any doubt interfere with the principle of legal certainty, but they may also determine the principle of equality inherent in procedural law. The article focuses on some of the most frequent application problems that have come to light during the period the Act has been in effect, and it offers solutions that should take into account basic theoretical starting points, as well as the rules for the operation of the civil procedure covered by prioritized teleological interpretation. The article also leaves room for opposing views.

ZUSAMMENFASSUNG

Über ausgewählte Anwendungsfragen zum Abschluss von alten Zwangsvollstreckungsverfahren

Seit der Wirksamkeit des Gesetzes Nr. 233/2019 der Gesetzsammlung ist schon ein Jahr vergangen, wobei in der Anwendungspraxis noch markante Auslegungsschwierigkeiten resonieren. Der unterschiedliche Ablauf bei der Entscheidungspraxis der allgemeinen Gerichte auf Unterlage derselben Tatumstände greift zweifelsohne in den Grundsatz der Rechtssicherheit ein, es kann allerdings auch den im Prozessrecht anwesenden Grundsatz der Gleichheit determinieren. Im Artikel sind einige von den häufigsten Anwendungsproblemen ausgewählt worden, die während des Zeitraumes der Wirksamkeit des Gesetzes eingetreten sind und es werden dabei Lösungen dargestellt, die den grundlegenden theoretischen Ausgangspunkten sowie den Regeln des Zivilprozessablaufes, bekräftigt durch eine priorisierte teleologische Auslegung, entsprechen sollten. Der Artikel lässt einen Raum auf für gegenteilige Anschauungen offen.

Konanie o potvrdení vydržania – návrh na začatie konania

2. časť

prof. JUDr. Svetlana Ficová, CSc.

Mgr. Tamara Čipková, PhD.

Do Civilného mimosporového poriadku bolo zakotvené s účinnosťou od 1. mája 2021 nové konanie o potvrdení vydržania. Ide o novú právnu úpravu, ktorá si zaslúži analýzu.

V predchádzajúcom čísle Bulletinu slovenskej advokácie bola publikovaná prvá časť analýzy právnej úpravy konania o potvrdení vydržania, ktoré bolo novozavedené do Civilného mimosporového poriadku, zákona č. 161/2015 Z. z. (ďalej len CMP) novelou vykonanou zákonom č. 68/2021 Z. z., účinnosť ktorej nastala 1. mája 2021. Na analýzu, ktorá sa týkala podmienok tohto konania, nadväzuje druhá časť, predmetom ktorej je návrh na začatie konania a prvá fáza konania – konanie o vydaní vyzývacieho uznesenia (§ 359d a § 359e CMP).

I. Návrh na začatie konania

Z § 359d ods. 1 CMP vyplýva, že konanie o potvrdení vydržania možno začať len na návrh. Tým, že zákon toto konanie vymedzuje len ako návrhové konanie, neprichádza do úvahy postup súdu podľa § 23 ods. 2 CMP (začatie konania *ex offio*) napriek tomu, že ide o mimosporové konanie.

Návrh na začatie konania môže podať len ten, kto o sebe tvrdí, že vydržaním nadobudol vlastnícke právo k nehnuteľnosti alebo právo zodpovedajúce vecnému bremenu (§ 359c ods. 1 CMP). Iná osoba preto návrh na začatie konania nemôže podať, a to ani keby vedela o splnení podmienok vydržania inou osobou.

Samozrejme, že v prípade vydržania maloletou osobou alebo osobou obmedzenou v spôsobilosti na právne úkony môže podať návrh na začatie konania jej zákonný zástupca, avšak len v mene zastúpenej osoby.

Tiež môže podať návrh na začatie konania aj právny nástupca, ak jeho predchodca takýto návrh nepodal, hoci predpoklady vydržania splnil.

Návrh na začatie konania by mal navrhovateľ podať až potom, keď už splnil všetky predpoklady vydržania. Dôvodom je skutočnosť, že vlastnícke právo k nehnuteľnosti alebo právo zodpovedajúce vecnému bremenu sa nadobúda zo zákona okamihom splnenia všetkých predpokladov vydržania, nie rozhodnutím súdu o potvrdení vydržania. Kladné rozhodnutie súdu má len deklaratórne účinky.

Možno si však položiť otázku, či stačí splniť predpoklady vydržania najneskôr ku dňu rozhodnutia súdu, s odvolaním sa na § 217 ods. 1 v spojení s § 234 ods. 2 CSP a § 2 ods. 1 CMP, podľa ktorých je pre súd rozhodujúci stav v čase vyhlásenia rozhodnutia.

Návrh možno podať v listinnej alebo v elektronickej podobe (§ 125 ods. 1 CSP v spojení s § 2 ods. 1 CMP).

Ak sa podanie urobilo v listinnej podobe, treba ho predložiť v takom počte rovnopisov s prílohami, aby každý účastník dostal jeden rovnopis s prílohami a aby sa jeden rovnopis s prílohami mohol založiť do súdneho spisu (§ 125 ods. 3 CSP v spojení s § 2 ods. 1 CMP).

V elektronickej podobe sa môže urobiť podanie ako autorizované alebo bez autorizácie. Ak sa urobí bez autorizácie, je potrebné ho dodatočne doručiť buď v listinnej podobe alebo v elektronickej podobe autorizované, a to najneskôr do desiatich dní. Inak súd na podanie nebude prihliadať. Súd na dodatočné doručenie podania nevyzýva (§ 125 ods. 2 CSP v spojení s § 2 ods. 1 CMP). Toto omisívne konanie súdu sa vzťahuje len na elektronickú podobu návrhu na začatie konania bez autorizácie. Nevzťahuje sa na chýbajúce náležitosti návrhu.

II. Náležitosti návrhu na začatie konania

Ako každý návrh, aj tento musí obsahovať všeobecné a osobitné náležitosti.

Všeobecné náležitosti každého podania sú upravené v § 127 CSP v spojení s § 2 ods. 1 CMP.

Patrí medzi ne

- a) ktorému súdu je určené (bližšie k tomu pozri v článku uverejnenom v predchádzajúcom čísle),
- b) kto ho robí (viď bod I.),
- c) ktorej veci sa týka (ide o jednoduché označenie konania, to znamená, že stačí uviesť „Konanie o potvrdení vydržania“),
- d) čo sa ním sleduje, teda petit (bližšie k tomu nižšie medzi osobitnými náležitosťami) a
- e) podpis (vlastnoručný, ktorý nemusí byť osvedčený alebo zaručený elektronický podpis, resp. podpis zástupcu).

Osobitné náležitosti sú uvedené všeobecne pre každé konanie v § 25 CMP a osobitne sú ďalej špecifikované ešte aj v § 359d ods. 2 CMP. V súhrne to znamená, že medzi osobitné náležitosti patrí

- a) označenie účastníkov a ich zástupcov, ak ich majú,
- b) pravdivé a úplné opísanie rozhodujúcich skutočností a označenie dôkazov na ich preukázanie a
- c) petit – čoho sa navrhovateľ domáha.

Ad a) K účastníkom a k úvahe o povinnosti označiť v každom konaní Slovenský pozemkový fond a správcu lesného pozemku, aj keď sa ich predmet konania vôbec netýka, pozri bližšie v článku uverejnenom v predchádzajúcom čísle.

Ad b) Zákon vyžaduje pravdivé a úplné opísanie rozhodujúcich skutočností. To znamená opísanie do takej hĺbky (do takých podrobností), aby z nich tvrdené právo navrhovateľa vyplývalo.

Prof. JUDr. Svetlana Ficová, CSc. pôsobí na Univerzite Komenského v Bratislave, Právnickej fakulte, Katedre občianskeho práva od

roku 1987 ako vedeckopedagogický pracovník. Súčasne tam pôsobí ako hlavná garantka 3. stupňa vysokoškolského štúdia v študijnom odbore

30. právo, v študijnom programe občianske právo a tiež ako hlavná garantka pre habilitačné konanie a konanie na vymenovanie za profesora (inauguračné konanie) v odbore občianske právo. Je členkou International Association of Procedural Law. Dlhoročne spolupracuje s občiansko-právnym kolégiom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pri vypracovávaní stanovísk.

Mgr. Tamara Čipková, PhD. absolvovala Právnickú fakultu Univerzity Komenského v Bratislave. V súčasnosti na tejto fakulte

pôsobí ako odborná asistentka na Katedre občianskeho práva. Vo svojej pedagogickej a odbornej praxi sa venuje najmä aktuálnym otázkam občianskeho a rodinného

práva. Zároveň je advokátskou koncipientkou v advokátskej kancelárii JUDr. Jána Čipku. Je členkou Komisie Slovenskej advokátskej komory pre veci koncipientske.

Konkrétne je potrebné

- ba) opísať skutočnosti, z ktorých vyplýva, že navrhovateľ splnil predpoklady pre nadobudnutie práva (vlastníckeho alebo práva zodpovedajúceho vecnému bremenu),
- bb) označiť nehnuteľnosť podľa údajov z katastra nehnuteľností,
- bc) označiť deň, kedy navrhovateľ nadobudol tvrdené právo vydržaním.

Ad ba) Zo skutočností opísaných v návrhu musí vyplývať, že sú splnené všetky štyri predpoklady vydržania.

K prvému predpokladu – **spôsobilý predmet držby** – možno bližšie odkázať na výklad v predchádzajúcom čísle (časť II. Predmet konania). Na rámec týchto výkladov možno ešte uviesť, že z podstaty veci nie je možné vydržať právo k tým nehnuteľnostiam, ktoré môžu byť podľa § 125 OZ iba vo vlastníctve štátu alebo určených právnických osôb (napr. prioritný infraštruktúrny majetok podľa zákona č. 639/2004 Z. z. o Národnej diaľničnej spoločnosti).

Nehuteľnosť, ku ktorej navrhovateľ vydržal právo, musí opísať všetkými identifikačnými znakmi, tak, ako je nehnuteľnosť zapísaná v katastri nehnuteľností. Ak vydržal len spoluvlastnícky podiel, tak treba uviesť aj jeho veľkosť. Na identifikáciu nehnuteľnosti by sa mal priložiť príslušný list vlastníctva. Vzhľadom na znenie § 185 ods. 2 CMP, podľa ktorého súd dokonca aj v sporovom konaní môže aj bez návrhu vykonať dôkaz, ktorý vyplýva z verejných registrov a zoznamov, možno konštatovať, že priloženie listu vlastníctva by nemuselo byť povinné.

Možno konštatovať, že právna úprava nie je dostatočná. Nemožno totiž vylúčiť, že navrhovateľ mohol vydržať aj právo k nehnuteľnosti, ktorá ešte nie je zapísaná v katastri nehnuteľností. K takémuto záveru nás oprávňuje § 172 Exekučného poriadku (zákon č. 233/1995 Z. z.), ktorý umožňuje zriadiť exekučné záložné právo aj na takejto nehnuteľnosti. Pri vydržaní práva k nehnuteľnosti nezapísanej v katastri nehnuteľností by mal preto navrhovateľ uviesť, o akú nehnuteľnosť ide (či ide o pozemok alebo stavbu) a bližšie ju opísať, t. j. kde sa nachádza a ako vyzerá.

Pri druhom predpoklade – **oprávnenej držbe**, musí navrhovateľ uviesť skutočnosti, od ktorých odvodzuje svoju dobromyseľnosť. Súdna prax¹ chápe dobromyseľnosť ako presvedčenie nadobúdateľa, že nekoná bezprávne, keď si prisvojuje určitú vec. Nestačí však subjektívne presvedčenie držiteľa, že mu vec patrí. Dobromyseľnosť sa hodnotí objektívne. Rozhodujúce je, či držiteľ pri normálnej opatrnosti, ktorú možno so zreteľom na okolnosti konkrétneho prípadu na každom subjekte rozumne požadovať, mal, resp. mohol mať alebo nemal, príp. nemohol mať pochybnosti o tom, že mu vec patrí (t. j., že je jej vlastníkom)² Zhoda názorov je v tom, že oprávnená držba sa môže zakladať na domnelom (*putatívnom*) právnom dôvode³ alebo na neplatnom právnom dôvode.⁴

Pri putatívnom dôvode pôjde o skutkový omyl, to znamená, že oprávnený držiteľ sa domnieva, že bol urobený právny úkon, hoci tomu tak nebolo. V dostupných zdrojoch sa možno stretnúť s nasledujúcimi príkladmi. Napr., ak sa nadobúdateľ pozemku (kupujúci, obdarovaný) ujme držby nielen svojho pozemku, ale aj časti susedného pozemku, ktorú nenadobudol. So zreteľom na všetky okolnosti je však dobromyseľný o tom, že je vlastníkom aj tejto časti. Dôvodom takéhoto omylu môže byť nepravidelný tvar pozemku v neprehľadnom teréne alebo uvedenie do omylu súdnym znalcom pri vytyčení hranice pozemku.⁵ Putatívnym právnym titulom môže byť tiež aj rozhodnutie o vysporiadaní dedičstva, a to aj v prípade, ak poručený v skutočnosti nebol vlastníkom veci; v prípade pozemku možno takto nadobudnúť oprávnenú držbu aj vtedy, ak tento pozemok nebol predmetom dedičského konania, avšak susedí s pozemkom, ktorý držiteľ nadobudol v dedičskom konaní, a to za predpokladu, že dedič sa ujal jeho držby a pritom konal v ospravedliteľnom omyle, že ide o časť pozemku, ktorý zdedil.⁶ Ani samotná skutočnosť, že si držiteľ nenechal vytyčiť hranice ním držaných pozemkov a nezistil, že drží aj časť pozemku, ktorého vlastníkom nie je, nevylučuje jeho oprávnenú držbu.⁷

Pri neplatnom právnom dôvode pôjde o omyl právny. Ten sa považuje⁸ za ospravedliteľný, ak sa držiteľ nemohol vyhnúť omylu ani pri vynaložení obvyklej opatrnosti, ktorú možno vzhľadom na okolnosti prípadu od každého vyžadovať. Opäť ide o posúdenie omylu z objektívnych hľadísk, preto neskúsenosť držiteľa, jeho duševná vyspelosť, resp. jeho nižšia úroveň vzdelania nie sú významné.⁹

Otázku, kde sú hranice ospravedliteľného omylu, posunula ešte ďalej súdna prax.¹⁰ Konštatovala, že vzhľadom na všeobecne uznanú zásadu neznalosť zákona neospravedlňuje vyplývajúcu zo samej podstaty práva, právny omyl držiteľa vychádzajúci z neznalosti

1 Rozhodnutie uverejnené v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov SR pod číslom R 45/1986.

2 Rozhodnutie uverejnené vo Výbere súdnych rozhodnutí a stanovísk pod číslom V 5/1989.

3 Rozsudok Najvyššieho súdu ČR zo dňa 24. 2. 2000, sp. zn. 22 Cdo 417/98, Soudní rozhledy č. 8/2001, s. 270.

4 Rozhodnutie uverejnené v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov SR pod č. R 44/1996, tiež napr. aj rozsudok Najvyššieho súdu SR zo dňa 30. 6. 2008, sp. zn. 5 Cdo 149/2007

5 ŠVESTKA, J., SPÁČIL, J., ŠKÁROVÁ, M., HULMÁK, M. a kol. *Občiansky zákoník I. § 1 až 459. Komentár*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009, s. 741 – 742.

6 Rozsudok Najvyššieho súdu ČR zo dňa 27. 10. 2011, sp. zn. 22 Cdo 1085/2010, uverejnený v Zbierke súdnych rozhodnutí a stanovísk pod č. R 90/2012.

7 Porovnaj napr. rozsudok Najvyššieho súdu ČR zo dňa 22. 5. 2005, sp. zn. 22 Cdo 2211/2000, ECLI:CZ:NS:2002:22.CD-O.2211. 2000. 1

8 FEKETE, I. *Občiansky zákoník. 2. zväzok (Vecné práva, Zodpovednosť za škodu a za bezdôvodné obohatenie). Veľký komentár*. 2. vydanie. Bratislava : Eurokódex 2015, s. 123.

9 Porovnaj napr. rozsudok Najvyššieho súdu ČR zo dňa 29. 6. 2007, sp. zn. 22 Cdo 1330/2006, ECLI:CZ:NS:2007:22.CD-O.1330. 2006. 1

10 Uznesenie Najvyššieho súdu SR zo dňa 1. 3. 2011, sp. zn. 5 Cdo 30/2010.

- 11 Porovnaj napr. rozsudok Najvyššieho súdu SR zo dňa 30. 11. 2011, sp. zn. 6 Cdo 78/2011 alebo uznesenie Najvyššieho súdu SR zo dňa 27. 1. 2015, sp. zn. 4 Cdo 361/2012 uverejnené v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov SR pod č. R 74/2015.
- 12 PETR, B. *Nabývání vlastnictví originálním způsobem*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2011, s. 66.
- 13 Porovnaj napr. rozsudok NS ČR zo dňa 29. 5. 2012, sp. zn. 22 Cdo 4173/2010, ECLI:CZ:NS:2012:22.CD-O.4173. 2010. 1 alebo uznesenie Najvyššieho súdu SR zo dňa 27. 10. 2010, sp. zn. 4 Cdo 283/2009 uverejnené v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov SR od č. R 73/2015.
- 14 Porovnaj napr. rozsudok Najvyššieho súdu ČR zo dňa 21. 8. 2000, sp. zn. 22 Cdo 1007/1998, ECLI:CZ:NS:2000:22.CD-O.1007. 98. 1 alebo rozsudok Najvyššieho súdu ČR zo dňa 7. 6. 2001, sp. zn. 22 Cdo 595/2001, ECLI:CZ:NS:2001:22.CD-O.595. 2001. 1
- 15 Nález Ústavného súdu SR zo dňa 14. 11. 2018, sp. zn. II. ÚS 484/2015.
- 16 Rozhodnutie uverejnené v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov SR pod číslom R 45/1986.
- 17 Rozhodnutie uverejnené v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov SR pod číslom R 8/1991.
- 18 Rozhodnutie uverejnené v Sbíre soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu ČR pod číslom R 18/2001.

jednoznačne formulovaného ustanovenia Občianskeho zákonníka platného v dobe, kedy sa držiteľ ujal držby, nie je ospravedliteľný. Len výnimočne možno takýto omyl ospravedliť, a to v prípadoch, keď znenie zákona je nejasné a pripúšťa rôzny výklad. Ďalšie rozhodnutie¹¹ pri zotrvaní na identickom názore ešte doplnilo, že ak sa preto niekto uchopí držby nehnuteľnosti na základe ústnej zmluvy o prevode nehnuteľnosti, i keď podľa zákona musí mať písomnú formu (§ 46 ods. 1 OZ), nemôže byť s ohľadom na všetky okolnosti dobromyseľný o tom, že je vlastníkom veci. Nedobromyseľnosť sa spájala aj so zmluvou o prevode nehnuteľnosti, ktorá síce bola vyhotovená v písomnej forme, ale nebola podpísaná či už scudziteľom alebo nadobúdateľom.¹² A napokon možno pre úplnosť spomenúť ešte aj rozhodnutie,¹³ podľa ktorého držba nehnuteľnosti uchopená na základe kúpnej zmluvy, ktorá nebola vložená do verejných kníh a pre nedostatok intabulácie sa tak nestala účinnou, nie je oprávnená. Obdobný záver o nedostatku písomnej formy bol vyslovený aj v súvislosti s výkonom práva zodpovedajúceho vecnému bremenu, nakoľko pri zachovaní obvyklej opatrnosti musel subjekt vedieť, že vecné práva k nehnuteľnosti nemožno zriaďovať ústne.¹⁴ V tejto súvislosti však musíme upozorniť na rozhodnutie ústavného súdu, ktorý akceptoval vydržanie aj na základe ústnej zmluvy.¹⁵

Navrhovateľovi preto nestačí v návrhu na začatie konania len uviesť, o aký právny titul opiera svoju dobromyseľnosť, ale musí uviesť aj iné skutočnosti, z ktorých vyplýva, že v čase uchopenia sa držby bol so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný a túto dobromyseľnosť si zachoval počas celej rozhodujúcej doby. Predmetom dokazovania však nemôže byť dobromyseľnosť ako vnútorné presvedčenie subjektu, ale len skutočnosti vonkajšieho sveta, z ktorých možno dôvodiť presvedčenie nadobúdateľa o dobromyseľnosti, že mu vec alebo právo patrí.¹⁶

Tretí predpoklad – **dĺžka doby držby v trvaní 10 rokov** musí, samozrejme, korešpondovať s nadobúdacím titulom (neplatným alebo putatívnym), od ktorého navrhovateľ odvodzuje svoju dobromyseľnosť (oprávnenú držbu).

Posledný, štvrtý predpoklad – **nepretržitosť držby** znamená, že počas celej doby držby muselo byť presvedčenie držiteľa (navrhovateľa) o jeho dobromyseľnosti dôvodné.¹⁷ To znamená, že sa správal tak, ako by sa k nehnuteľnosti správal aj jej vlastník, resp. osoba oprávnená z vecného bremena. Napríklad, po celú dobu užíval nehnuteľnosť a počas užívania nebol nikým rušený alebo že s nehnuteľnosťou inak nakladal, napr., že ju prenajímal, tiež napr., že platil dane a podobne. Tieto skutočnosti musí byť navrhovateľ schopný preukázať.

Z hmotnoprávneho hľadiska je však dôležité skúmať aj to, či navrhovateľ neprestal byť dobromyseľným držiteľom, t. j., či nezistil neexistenciu právneho dôvodu alebo jeho neplatnosť. Nie je možné požadovať, aby navrhovateľ ponúkol dôkaz na preukázanie týchto skutočností. Preukázanie ich opaku bude preto v záujme ktoréhokoľvek z ostatných účastníkov konania. Stačí, aby preukázali, že napr. upozornili držiteľa (navrhovateľa) na to, že vlastníkom je niekto iný, že proti nemu podali žalobu o vypratanie nehnuteľnosti,¹⁸ že začal aktívne užívať nehnuteľnosť niekto iný a ten, kto tvrdí, že bol dobromyseľný držiteľ, sa voči tomu nebránil a podobne.

Pri výklade hmotnoprávnych predpokladov vydržania sa dá oprieť, vzhľadom na princíp právnej istoty, o existujúcu judikatúru. Zamyslenie však vyvoláva procesnoprávna časť úpravy, ktorá sa týka preukázania existencie týchto predpokladov. Tejto úvahe sa budeme venovať v ďalšej časti venovanej osvedčeniu skutočností (časť III.) a dvom fázam konania (časť IV.).

Ad bb) Osobitná požiadavka, aby navrhovateľ označil nehnuteľnosť podľa údajov z katastra nehnuteľností, sa javí ako nadbytočná popri súčasnej povinnosti opísať rozhodujúce skutočnosti. Ako vyplýva z výkladu o povinnosti opísať rozhodujúce skutočnosti, musí navrhovateľ opísať skutočnosti, ktoré sa týkajú všetkých štyroch predpokladov vydržania, teda aj spôsobilého predmetu. Bez identifikačných znakov nehnuteľnosti to nejde. Preto odkazujeme na výklad pod Ad ba).

Ad bc) Napokon je navrhovateľ povinný označiť deň, kedy nadobudol tvrdené právo vydržaním. Sám si teda musí vypočítať konkrétny deň. Napriek tejto zákonnej požiadavke sa domnievame, že rozdiel medzi dátumom uvedeným v návrhu a dátumom zisteným súdom (za predpokladu, že už uplynula desaťročná vydržacia doba), by nemal mať za následok neúspech navrhovateľa v konaní.

Na preukázanie všetkých tvrdených skutočností by mal navrhovateľ označiť dôkazy a pokiaľ ide o listinné dôkazy, tak by ich mal k návrhu aj pripojiť (§ 26 ods. 1 CMP).

Ad c) Poslednou náležitosťou návrhu je **petit**. Ako vyplýva z § 359k ods. 2 CMP súd vydáva uznesenie o potvrdení vydržania. Podľa toho by mal aj petit znieť napr. nasledovne: „Súd potvrdzuje, že dňa ... navrhovateľ nadobudol vydržaním vlastnícke právo k nehnuteľnosti ... (presná identifikácia nehnuteľnosti)“.

V prípade, že pôjde o vydržanie práva zodpovedajúceho vecnému bremenu in rem, petit by mohol znieť napr. nasledovne: „Súd potvrdzuje, že dňa ... navrhovateľ ako vlastník pozemku ... (presná identifikácia nehnuteľnosti) nadobudol vydržaním právo zodpovedajúce vecnému bremenu, ktoré pozostáva z práva prechodu a prejazdu motorovým vozidlom cez pozemok ... (presná identifikácia pozemku) na pozemok navrhovateľa.“

V prípade, že pôjde o vydržanie práva zodpovedajúceho vecnému bremenu in personam, petit by mohol znieť napr. nasledovne: „Súd potvrdzuje, že dňa ... navrhovateľ nadobudol vydržaním právo zodpovedajúce vecnému bremenu, ktoré pozostáva z práva prechodu a prejazdu motorovým vozidlom cez pozemok ... (presná identifikácia pozemku) na pozemok navrhovateľa.“

Petit by preto nemal znieť na určenie, že navrhovateľ je vlastníkom predmetnej nehnuteľnosti, resp., že je oprávneným z vecného bremena.

Ak z návrhu na začatie konania nie je zrejmé, čoho sa týka a čo sa ním sleduje alebo ak ide o podanie neúplné alebo nezrozumiteľné, súd je povinný v zmysle § 129 CSP v spojení s § 2 ods. 1 CMP vyzvať navrhovateľa, aby návrh doplnil alebo opravil. Súčasne je povinný uviesť, v čom je návrh neúplný alebo nezrozumiteľný a ako ho treba doplniť alebo opraviť a poučiť navrhovateľa o možnosti podanie odmietnuť, ak ho nedoplní alebo neopraví v stanovenej lehote, ktorá nemôže byť kratšia ako desať dní.

III. Osvedčenie skutočností, z ktorých vyplýva, že navrhovateľ splnil predpoklady pre nadobudnutie práva vydržaním

V celej právnej úprave konania o potvrdení vydržania rezonujú dva pojmy – osvedčenie skutočností a preukázanie skutočností, pričom prvý z nich je prevládajúci. Možno si preto oprávnene položiť otázku, či pre rozhodnutie súdu stačí, aby sa tvrdené skutočnosti len osvedčili.

Pojem osvedčenie sa spájal s právom súdu nariadiť predbežné opatrenie podľa § 74 a nasl. OSP. Znamenalo to,¹⁹ že nárok nemusel byť nepochybne preukázaný. Osvedčovali sa len tie najzákladnejšie skutočnosti, ktoré boli potrebné na to, aby súd mohol posúdiť, či prípadne mohol existovať nárok, ktorého predbežnú úpravu si okolnosti vyžadovali. Tiež sa osvedčovala naliehavosť situácie, resp. pravdepodobnosť ohrozenia výkonu rozhodnutia.

Podobne je to aj v súčasnosti pri neodkladných opatreniach podľa CMP. Ako právna doktrína²⁰ uvádza, pri osvedčovaní súd nemusí dodržať formalizovaný postup štandardného procesného dokazovania. Osvedčené skutočnosti však spĺňajú atribút vysokej pravdepodobnosti.

Možno teda uzavrieť, že osvedčenie skutočností nie je postavené na rovnakú úroveň s dokázaním skutočností, teda ich presvedčivým preukázaním (potvrdením ich existencie).

Už tu narážame na základný problém. Tým je, že novozavedené konanie je už podľa názvu konaním o potvrdení vydržania, nie konaním o osvedčení vydržania. Podľa názvu konania by mal mať teda súd existenciu predpokladov vydržania u navrhovateľa dokázanú, nie iba osvedčenú. Takýto záver by mal platiť pri rozhodovaní v druhej fáze konania. V prvej fáze možno s osvedčením skutočností súhlasiť.

IV. Priebeh konania

Konanie o potvrdení vydržania pozostáva z dvoch fáz. Prvú možno nazvať ako konanie o vydaní vyzývacieho uznesenia a druhú ako konanie po vydaní vyzývacieho uznesenia.

19 HANDL, V., RUBEŠ, J. a kolektív: *Občanský soudní řád. Komentář. I. díl.* Praha : Panorama 1985, s. 334.

20 SEDLAČKO, F. in: ŠTEVČEK, M., FICOVÁ, S., BARICOVÁ, J., MESIARKINOVÁ, S., BAJÁNKOVÁ, J., TOMAŠOVIČ, M. a kol. *Civilný sporový poriadok. Komentár.* Praha : C. H. Beck, 2016, s. 1106.

21 Napr. SMYČKOVÁ, R., KOTRECOVÁ, A. in: SMYČKOVÁ, R., ŠTEVČEK, M., TOMAŠOVIČ, M., KOTRECOVÁ, A. a kol. *Civilný mimosporový poriadok*. Komentár. 1. vydanie. Bratislava : C. H. Beck, 2017, s. 60 – 63, 72 – 76, 121 – 126.

Prvá fáza – Konanie o vydaní vyzývacieho uznesenia

Povinnosti súdu na začiatku prvej fázy konania (skúmanie podmienok konania a skúmanie, či má návrh na začatie konania všetky predpísané náležitosti) nie je potrebné bližšie analyzovať, pretože sú rovnaké ako pri ostatných mimosporových konaniach. Preto možno len odkázať na niektorý z už existujúcich publikačných výstupov.²¹

Podľa osobitnej právnej úpravy môže súd v tomto štádiu konania rozhodnúť tromi spôsobmi. Môže:

- odmietnuť návrh na začatie konania,
- zamietnuť návrh na začatie konania,
- vydať vyzývacie uznesenie.

Súd **odmietne** návrh na začatie konania, ak navrhovateľovi nesvedčí účastníctvo podľa zákona (§ 8 ods. 1 a § 7 ods. 1 CMP). Návrh na začatie konania je oprávnený podať ten, kto o sebe tvrdí, že vydržaním nadobudol vlastnícke právo k nehnuteľnosti alebo právo zodpovedajúce vecnému bremenu (§ 359c ods. 1 CMP). To znamená, že každý, kto bude v návrhu tvrdiť, že takéto právo nadobudol, bude účastníkom konania. Nie je rozhodujúce, či z návrhu vyplýva, že právo mohol vydržať. Ak by aj takéto právo nevyplývalo, súd by návrh na začatie konania nemohol odmietnuť. Odmietnutie by prichádzalo do úvahy napr. vtedy, ak by sa navrhovateľ domáhal potvrdenia vydržania vlastníckeho práva k hnuťelnej veci alebo ak by návrh na začatie konania podala osoba, ktorá by sa domáhala potvrdenia vydržania v prospech niekoho iného alebo ak by navrhovateľ tvrdil, že právo k nehnuteľnosti ešte len nadobudne počas konania. Vo všetkých spomenutých prípadoch by to odôvodňovalo, aby súd odmietol návrh na začatie konania podľa § 8 ods. 1 CMP v spojení s § 359e ods. 1 CMP, pretože by bol navrhovateľom ten, komu nesvedčí účastníctvo.

Iná by ale bola situácia, ak by navrhovateľ tvrdil, že už právo nadobudol vydržaním, ale v skutočnosti by tomu tak nebolo. Aj takýto navrhovateľ by bol účastníkom konania podľa § 359c ods. 1 CMP, preto by odmietnutie návrhu neprichádzalo do úvahy. Nedostatok v splnení predpokladov vydržania by sa však prejavil v tom, že by súd návrh na začatie konania zamietol (§ 359e ods. 2 CMP), teda konanie by skončilo bez toho, aby prešlo do jeho ďalšieho štádia, ktoré by inak nasledovalo po vydaní vyzývacieho uznesenia.

V tomto štádiu konania sa nedokazuje ani neosvedčuje, nenariaďuje sa pojednávanie, ani sa nezisťuje stanovisko ostatných účastníkov konania (§ 359e ods. 3 CMP).

Uznesenie o odmietnutí návrhu na začatie konania sa doručuje len navrhovateľovi (§ 359e ods. 3 CMP). Ostatným účastníkom sa nedoručuje. Títo síce sú účastníci konania, ale v tomto štádiu spravidla ešte nebudú mať vedomosť o začatí konania, pretože ešte im nebol doručený ani návrh (§ 359d ods. 3 CMP).

Proti uzneseniu o odmietnutí návrhu na začatie konania môže navrhovateľ podať odvolanie podľa § 357 písm. b) CSP v spojení s § 2 ods. 1 CMP.

Súd **zamietne** návrh na začatie konania ak zistí, že nie sú splnené podmienky pre vydanie vyzývacieho uznesenia (§ 359e ods. 2 CMP). V tomto štádiu konania má už preto súd povinnosť skúmať, či navrhovateľ osvedčil splnenie predpokladov vydržania (k jednotlivým predpokladom vydržania pozri časť II. tohto článku).

Možno vysloviť názor, že pri rozhodovaní o tom, či zamietnuť návrh na začatie konania alebo vydať vyzývacie uznesenie by mal súd zohľadniť skutkový stav ku dňu vydania rozhodnutia. Ak preto došlo u navrhovateľa k splneniu predpokladov vydržania síce až po podaní návrhu na začatie konania, ale ešte pred rozhodovaním súdu o jeho zamietnutí, nemal by súd zamietnuť návrh na začatie konania len preto, že predpoklady vydržania neboli splnené do dňa podania návrhu na začatie konania. Mal by teda v konaní pokračovať. Inak by išlo len o formálny postup súdu naplňajúci *denegatio iustitiae*, ktorý nemá nič spoločné s povinnosťou súdu poskytnúť účastníkom spravodlivú ochranu práv a právom chránených záujmov.

V tomto štádiu konania ide len o osvedčenie skutočností, nie o ich dokázanie, a to stále bez nariadenia pojednávania a bez vyjadrenia ostatných účastníkov konania.

O zamietnutí návrhu na začatie konania sa rozhoduje formou uznesenia. Aj toto uznesenie sa doručuje len navrhovateľovi (§ 359e ods. 3 CMP), nie aj ostatným účastníkom konania, ktorí ešte stále nemajú vedomosť o začatí konania, pretože im zatiaľ nebol doručený návrh (§ 359d ods. 3 CMP). Keďže uznesenie o zamietnutí návrhu na začatie konania má povahu rozhodnutia vo veci samej, môže proti nemu navrhovateľ podať odvolanie (§ 59 ods. 1 CMP).

Vyzývacie uznesenie vydá súd, ak dospel k presvedčeniu, že navrhovateľ osvedčil splnenie všetkých predpokladov vydržania. Znamená to, zo skutočností uvedených v návrhu na začatie konania a z priložených listinných dôkazov sa súdu javí ako vysoko pravdepodobné, že navrhovateľ vydržal vlastnícke právo k nehnuteľnosti alebo právo zodpovedajúce vecnému bremenu. ■

RESUMÉ

Konanie o potvrdení vydržania – návrh na začatie konania (2. časť)

Príspevok nadväzuje na prvú časť výkladu, ktorá bola uverejnená v Bulletine slovenskej advokácie č. 4/2021. Ponúka analýzu ďalšej časti právnej úpravy konania o potvrdení vydržania. Analýza sa týka návrhu na začatie konania s osobitným dôrazom na výklad jednotlivých náležitostí. Osobitne sa úvaha zameriava na požiadavku osvedčenia skutočností namiesto ich dokázania, a to napriek povinnosti súdu zisťovať skutočný stav veci. Výklad je zakončený možnými rozhodnutiami súdu v prvej fáze konania – v konaní o vydaní vyzývacieho uznesenia. Výklad druhej fázy konania bude podaný v tretej časti príspevku.

SUMMARY

Proceedings to Confirm Prescription – Application for the Initiation of the Proceedings (Part 2)

The article is a follow-up to the first part of the interpretation published in Bulletin of Slovak Advocacy No. 4/2021. It analyses another part of legislation governing the proceedings to confirm prescription. The analysis deals with the application for the initiation of the proceedings with a special emphasis on the interpretation of various requirements. It in particular focuses on the requirement to certify facts instead of proving them despite the obligation imposed on the court to establish the facts of the case. The interpretation ends with possible court decisions at the first stage of the proceedings – proceedings on the issuance of a court order calling for objections to the issuance of the ruling confirming prescription. The interpretation of the second stage of the proceedings will be dealt with in the third part of the article.

ZUSAMMENFASSUNG

Verfahren wegen Bestätigung der Ersitzung – der Antrag auf die Eröffnung des Verfahrens (2. Teil)

Der Beitrag knüpft an den ersten Teil der Auslegung, veröffentlicht im Bulletin der slowakischen Rechtsanwaltskammer Nr. 4/2021, an. Er bietet die Analyse des weiteren Teiles von der Rechtsregelung zum Verfahren, geführt wegen Bestätigung der Ersitzung, an. Diese Analyse betrifft den Antrag auf die Eröffnung des Verfahrens mit besonderem Nachdruck auf die Auslegung von einzelnen Erfordernissen. Die Betrachtung konzentriert sich insbesondere auf das Erfordernis der Bescheinigung der Tatsachen anstelle deren Nachweises, obwohl das Gericht verpflichtet ist, den wahren Sachverhalt zu ermitteln. Die Auslegung endet mit möglichen Entscheidungen des Gerichtes in der ersten Verfahrensphase – im Verfahren zur Erlassung des Aufforderungsbeschlusses. Die Auslegung der zweiten Verfahrensphase folgt im dritten Teil des Beitrages.

Právne účinky dočasnej ochrany podnikateľov po novom¹

JUDr. Ing. Jaroslav Dolný, PhD.

JUDr. Tomáš Suchý, PhD.

Od 1. januára 2020 nadobudol účinnosť zákon NR SR č. 421/2020 Z. z. o dočasnej ochrane podnikateľov vo finančných ťažkostiach, ktorý zavádza natrvalo do slovenského právneho poriadku inštitút dočasnej ochrany podnikateľa vo finančných ťažkostiach. Poskytnutím dočasnej ochrany podnikateľovi súdom nastávajú právne účinky dočasnej ochrany ex lege. Tento inštitút poskytuje podnikateľovi istý manévrovací priestor na preklenutie finančných ťažkostí v určitom časovom úseku. Z právnych účinkov poskytnutej dočasnej ochrany vznikajú viaceré otázky, ktoré sú predmetom nasledovnej analýzy.

1 Táto práca bola podporená Agentúrou na podporu výskumu a vývoja na základe Zmluvy č. APVV-19-0424.

2 K povinnosti podať návrh na vyhlásenie konkurzu pozri bližšie DOLNÝ, J. Zodpovednosť štatutárneho orgánu spoločnosti za nepodanie návrhu na vyhlásenie konkurzu: komparácia slovenského a nemeckého právneho poriadku In SUCHOŽA, J., HUSÁR, J., HUČKOVÁ, R. (eds.): *Právo, obchod, ekonomika IX*. Košice : Univerzita P. J. Šafárika v Košiciach, 2019, s. 111 a nasl.

3 Túto povinnosť v mene dlžníka má rovnako štatutárny orgán alebo člen štatutárneho orgánu dlžníka, likvidátor dlžníka a zákonný zástupca dlžníka.

Úvod

V dôsledku situácie súvisiacej so šírením COVID-19 sa viacero podnikateľov dostalo do finančných ťažkostí. Za normálnych okolností by podnikateľ vedel tieto finančné ťažkosti vyriešiť napr. neformálnou reštrukturalizáciou majetku a záväzkov alebo súdom schváleným procesom reštrukturalizácie. V prípade, ak by spoločnosť nebolo možné naďalej prevádzkovať najmä z dôvodu narastajúcej straty, bol by podnikateľ povinný podať návrh na vyhlásenie konkurzu.² Za porušenie tejto povinnosti, a to nepodanie návrhu na vyhlásenie konkurzu v 30-dňovej lehote od predĺženia, by povinnej osobe konajúcej v mene podnikateľa,³ hrozila zmluvná pokuta vo výške 12 500 eur; prípadná sankcia náhrady škody⁴ vo vzťahu k veriteľom, ako aj trestnoprávny postih.⁵

S cieľom ochrany životaschopných podnikov bol zákonom NR SR č. 421/2020 Z. z. o dočasnej ochrane podnikateľov vo finančných ťažkostiach (ďalej aj „zákon o dočasnej ochrane podnikateľov“) prijatý zákon, ktorý umožňuje týmto podnikom požiadať súd o poskytnutie dočasnej ochrany, ktorej účelom je vytvorenie časovo obmedzeného rámca na ochranu pred veriteľmi a nástrojov na podporu podnikateľov vo finančných ťažkostiach, ktoré im majú umožniť pokračovať v podnikaní a zabrániť tak najmä strate pracovných miest, know-how a prieniesť vyššiu mieru uspokojenia pohľadávok veriteľov.⁶ Aj keď účelom právnej úpravy je poskytnutie času na prekonanie finančných ťažkostí tým podnikom, ktoré sú životaschopné, nie je vylúčené, že počas časového moratória sa existujúce finančné ťažkosti ešte neprehľbia, čo by malo negatívny efekt predovšetkým na veriteľov. Na druhej strane, dočasná ochrana podnikateľov nemá byť poskytovaná a má existovať len na základe splnenia formálnych náležitostí, ale môže byť súdom aj zrušená, ak bola poskytnutá v rozpore s účelom zákona.⁷ Prijatá právna úprava nadväzuje na dočasnú ochranu prijatú zákonom NR SR č. 62/2020 Z. z.⁸ a zároveň ju úplne nahradzuje.

JUDr. Ing. Jaroslav Dolný, PhD. sa venuje obchodnému a konkurznému právu. Pôsobí ako odborný asistent na katedre obchodného a hospodárskeho práva Právnickej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach a zároveň aj ako konkurzný správca.

JUDr. Tomáš Suchý, PhD. pôsobí ako advokát a správca konkurznej podstaty. V rámci svojho povolania sa špecializuje najmä na občianske, obchodné a konkurzné právo. Taktiež pôsobí ako externý pedagóg na katedre občianskeho a pracovného práva na Právnickej fakulte Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici.

Zákon o dočasnej ochrane podnikateľov okrem trvalého zavedenia inštitútu dočasnej ochrany zavádza do právneho poriadku aj ustanovenia o malom konkurze,⁹ ktorý v novom legislatívnom ponímaní má výrazným spôsobom urýchliť priebeh konkurzného konania vybraných právnických osôb, a to najmä z dôvodu upustenia od odporovacích žalôb a žaloby za oneskorené podanie návrhu na vyhlásenie konkurzu.

Podľa dôvodovej správy k prijatému zákonu sú v prípade dočasnej ochrany kľúčovým ustanovením zákona účinky poskytnutia dočasnej ochrany, ktorá je poskytovaná podnikateľom na základne ich žiadosti. Dočasná ochrana má byť vnímaná ako typ neodkladného opatrenia súdu, ktoré má za cieľ poskytnúť podnikom vo finančných ťažkostiach dostatočný, avšak časovo obmedzený rámec určený pre efektívne naštartovanie a riadenie procesu sanácie dotknutého podniku.¹⁰ Účinky dočasnej ochrany pôsobia v oblasti exekučného, konkurzného a korporačného práva. Dočasná právna ochrana poskytuje ochranu pred veriteľmi, ktorá je vyvažovaná povinnosťami dlžníka.

Zákon o dočasnej ochrane podnikateľov vo finančných ťažkostiach na rozdiel od predchádzajúcej právnej úpravy zákona NR SR č. 60/2020 Z. z. o niektorých mimoriadnych opatreniach v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby COVID-19 a v justícii ukladá žiadateľovi nové povinnosti pri podávaní žiadosti o poskytnutie dočasnej ochrany súdom.

Zatiaľ čo v roku 2020 platila právna úprava v zmysle ktorej sa vyžadovalo, aby žiadateľ spĺňal pre poskytnutie dočasnej ochrany požiadavku značného zvýšenia počtu pohľadávok po lehote splatnosti alebo podmienku značného poklesu svojich tržieb, podľa súčasnej právnej úpravy sa vyžaduje, aby žiadateľ spĺňal aj podmienku súhlasu nadpolovičnej väčšiny veriteľov. Táto podmienka môže v praxi spôsobovať isté komplikácie podnikateľom, najmä s ohľadom na obtiažnosť zabezpečenia súhlasu ostatných veriteľov, pokiaľ sa dlžník nachádza v zlom finančnom stave.

Nová legislatívna úprava vyžaduje, aby žiadateľ, ak je právnická osoba, bol zapísaný v Registri partnerov verejného sektora pri podaní žiadosti o poskytnutie dočasnej ochrany súdom a súčasne v zmysle § 11 ods. 4 uvedeného zákona musí byť zapísaný v Registri partnerov verejného sektora aj počas celej doby trvania dočasnej ochrany. V prípade, ak by túto podmienku žiadateľ aj prestal spĺňať počas doby, v ktorej mu je dočasná ochrana poskytnutá, môže súd, ktorý dočasnú ochranu poskytol, rozhodnúť v zmysle §16 ods. 2 písm. d) o zrušení dočasnej ochrany.

Účinky poskytnutia dočasnej ochrany

a) Pasívna konkurzná imunita

V prípade poskytnutia dočasnej ochrany nie je možné rozhodnúť o začatí konkurzného konania voči podnikateľovi. Na rozdiel od predchádzajúcej právnej úpravy už nebude možné požiadať o dočasnú ochranu, ak na dlžníka pôsobia účinky začatia konkurzného konania.¹¹ Tu je však potrebné zdôrazniť, že právne účinky začatia konkurzného konania nastanú deň po zverejnení v Obchodnom vestníku. V uvedenom prípade však, paradoxne, môže vzniknúť situácia, že súd môže zároveň rozhodovať aj o začatí konkurzného konania, ako aj o poskytnutí dočasnej ochrany, pretože právne účinky oboch rozhodnutí nastávajú deň nasledujúci po zverejnení rozhodnutí v Obchodnom vestníku. V takomto prípade by podľa nás malo mať prednosť rozhodovanie o dočasnej ochrane podnikateľa bez ohľadu na skutočnosť, ktorý návrh bol súdu doručený skôr, a to najmä na účel právnej úpravy dočasnej ochrany.

b) Aktívna konkurzná imunita

Počas trvania dočasnej ochrany nie je podnikateľ ani povinná osoba¹² povinná podať návrh na vyhlásenie konkurzu. Uvedené ustanovenie reaguje predovšetkým na vznik predĺženia¹³ počas trvania dočasnej ochrany. Povinná 30-dňová lehota na podanie návrhu na vyhlásenie konkurzu začne plynúť až zánikom právnych účinkov poskytnutej dočasnej ochrany. Podnikateľovi však nesmie vyplývať povinnosť podať návrh na vyhlásenie konkurzu už počas podania návrhu na poskytnutie dočasnej ochrany.¹⁴ V opačnom prípade by mu mohla byť táto dočasná ochrana zrušená, ak súd zistí ex post z vlastného alebo iného kvalifikovaného podnetu, že podnikateľ bol predĺžený už pri podaní návrhu. Hlavným problémom pri predĺžení je určovanie a sledovanie hodnoty majetku a záväzkov osôb, ktoré sú povinné viesť účtovníctvo.¹⁵ Ustanovenie zákona NR SR č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii (ďalej aj ako „ZKR“)¹⁶ vychádza zo sledovania majetku a záväzkov v účtovníctve, pred ktorým má prednosť znalecký posudok (ak existuje) a zároveň sa prihliadne aj na očakávateľné výsledky, ďalšej správy majetku, prípadne očakávateľné výsledky ďalšieho prevádzkovania podniku, ak možno so zreteľom

- 4 Ustanovenie § 11a zákona NR SR č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii (ďalej aj ako „ZKR“).
- 5 Ustanovenie § 242 ods. 1 zákona NR SR č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon.
- 6 Ustanovenie § 1 zákona o dočasnej ochrane podnikateľov.
- 7 Osobitne je účel zákona zdôrazňovaný aj v dôvodovej správe k zákonu o dočasnej ochrane podnikateľov.
- 8 Zákon NR SR č. 62/2020 Z. z. o niektorých mimoriadnych opatreniach v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby COVID-19 a v justícii a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony.
- 9 DOLNÝ, J. *Malý konkurz* In Právo obchodu ekonomika: zborník vedeckých prác, Košice : Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, 2020 s. 60 – 67.
- 10 Dôvodová správa k zákonu o dočasnej ochrane podnikateľov.
- 11 Ustanovenie § 6 ods. 1 písm. e) zákona o dočasnej ochrane podnikateľov.
- 12 Povinnosť v mene dlžníka podať návrh na vyhlásenie konkurzu má rovnako štatutárny orgán alebo člen

štatutárneho orgánu dlžníka, likvidátor dlžníka a zákonný zástupca dlžníka.

13 Len v prípade predĺženia podľa § 3 ods. 3 ZKR je dlžník povinný podať návrh na vyhlásenie konkurzu. V prípade platobnej neschopnosti podľa § 3 ods. 2 ZKR je to právo dlžníka, či návrh na vyhlásenie konkurzu podá.

14 Ustanovenie § 6 ods. 1 písm. d).

15 Účtovníctvo majú povinnosť viesť právnické a fyzické osoby, ktoré sú považované za účtovné jednotky podľa zákona č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve.

16 Ustanovenie § 3 ods. 3 ZKR.

17 Uznesenie Krajského súdu v Bratislave zo dňa 16. septembra 2014, sp. zn. 2 CoKR 128/2014, ktoré bolo potvrdené uznesením Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 4. februára 2015, sp. zn. I. ÚS 109/2015.

18 Aj podľa judikatúry ESĽP omeškanie a brzdenie („delay“) výkonu rozhodnutia môže byť v špeciálnych okolnostiach ospravedlniteľné, nesmie však znehodnocovať a poškodzovať podstatu práva chráneného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. K tomu po-

na všetky okolnosti odôvodnene predpokladať, že bude možné v správe majetku alebo v prevádzkovaní podniku pokračovať. Krajský súd v Bratislave¹⁷ vo svojom rozhodnutí uvádza, že uvedené ustanovenie znamená to, že pokiaľ sa štatutárny orgán aktívne snaží vyriešiť úpadok iným spôsobom ako konkurzom, ak úspešnosť takéhoto riešenia možno dôvodne predpokladať a postupuje pritom podľa pravidiel *best practice*, takéto konanie treba považovať za konanie s odbornou starostlivosťou, ktorá ho zbavuje zodpovednosti za oneskorené podanie návrhu na vyhlásenie konkurzu. Zákon ukladá dlžníkovi, ktorému hrozí úpadok, prijať bez zbytočného odkladu vhodné a primerané opatrenia na jeho odvrátenie, len čo hrozba úpadku nastane. Vhodnosť a včasnosť prijatých reštrukturalizačných opatrení vždy závisí najmä od informovanosti dlžníka. Ako tu súd ďalej uvádza, za konanie s odbornou starostlivosťou môžeme považovať také konanie, ktorého cieľom je vyriešiť úpadok iným spôsobom ako konkurzom, pokiaľ možno dôvodne predpokladať, že sa úpadok týmto spôsobom podarí vyriešiť.

c) Relatívna exekučná imunita

Počas ochrannej doby nemožno v exekúcii postihnúť podnik, veci, práva alebo iné majetkové hodnoty patriace k podniku podnikateľa pod dočasnou ochranou. To, že exekúcii nepodlieha majetok podnikateľa neznamená, že exekučné konanie začať nemôže. Uvedená imunita je viazaná na čas ochrannej doby¹⁸ a po jej skončení môže exekúcia na majetok podnikateľa pokračovať. Exekučná imunita sa vzťahuje iba na pohľadávky, ktoré vznikli pred poskytnutím dočasnej ochrany. Uvedená ochrana tak reflektuje požiadavku, aby nedošlo k zneužívaniu tohto inštitútu za trvania ochrany napr. plošným neuhrádzaním vznikajúcich pohľadávok. Zákon zavádza výnimku na pohľadávky, ktoré vznikli pri realizácii spoločných programov Slovenskej republiky a Európskej únie, ktoré sú financované z fondov Európskej únie alebo išlo o neoprávnenú štátnu pomoc napriek skutočnosti, že pohľadávky vznikli pred poskytnutím dočasnej ochrany.

d) Imunita pred výkonom zabezpečovacích práv

Podobne ako pri exekučnej imunita platí, že v prípade podniku, veci, práva alebo inej majetkovej hodnoty patriacej k podniku podnikateľa pod dočasnou ochranou nie je možné uskutočniť výkon zabezpečovacích práv. Uvedený výkon zabezpečovacích práv je zakázaný aj v prípade, ak tento majetok dlžníka predstavuje zábezpeku voči tretej osobe, voči ktorej nie je primárnym dlžníkom. V prípade, ak výkon zabezpečovacieho práva začal pred poskytnutím ochrany a ešte nedošlo k jeho výkonu, veriteľ musí upustiť od jeho ďalšieho výkonu až do času zániku účinkov poskytnutej dočasnej ochrany. Opätovne sa uvedená imunita vzťahuje len na pohľadávky, ktoré vznikli pred dočasnou ochranou.

e) Čiastočný zákaz započítania spriaznených pohľadávok

Právna úprava zakazuje započítať proti pohľadávke, ktorá vznikla podnikateľovi pod dočasnou ochranou po poskytnutí dočasnej ochrany, spriaznenú pohľadávku, ktorá vznikla voči podnikateľovi pod dočasnou ochranou pred poskytnutím dočasnej ochrany. Uvedený zákaz sa týka nielen započítania pohľadávok dohodou, ale aj prípadu jednostranného zápočtu. Ostatné prípadné započítania pohľadávok nie sú zakázané. Ak dlžník následne skončí v konkurze, sú potrebné prípadné zápočty, na ktoré sa nevzťahuje zákaz podľa ustanovení o dočasnej ochrane, t. j. podrobiť kontrole možnosti odporovania¹⁹ týchto právnych úkonov v konkurznom konaní.

Ustanovenia o dočasnej ochrane podnikateľov pojem spriaznená pohľadávka nevymedzujú a odkazujú na § 95 ods. 3 a 5 zákona NR SR č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii. Ako z § 95 ods. 3 ZKR vyplýva, rovnako ako podriadená pohľadávka sa uspokojí tiež zmluvná pokuta a pohľadávka, ktorá patrí alebo patrila veriteľovi, ktorý je alebo bol spriaznený s úpadcom. Z uvedeného vyplýva, že v prípade ak je alebo bola pohľadávka vlastnená spriaznenou osobou²⁰, bude sa takáto pohľadávka v konkurznom konaní považovať za pohľadávku spriaznenú.

f) Zákaz zrušenia zmluvy

Právna úprava preferuje zachovanie životaschopného podniku. S tým súvisí aj ochrana v podobe zákazu zrušenia zmluvy druhou zmluvnou stranou pre prípad omeškania dlžníka pred poskytnutím dočasnej ochrany. To znamená, že samotné omeškanie dlžníka muselo nastať pred poskytnutím dočasnej ochrany. Ochrana dlžníka spočíva v zákaze druhej zmluvnej strany vypovedať zmluvu, odstúpiť od zmluvy alebo odoprieť plnenie zo zmluvy. Z uvedeného zákazu platia aj výnimky. V prípade, ak by plnenie nesúviselo s bežnou podnikateľskou činnosťou alebo druhá zmluvná strana by ohrozila prevádzkovanie svojho podniku, táto ochrana by dlžníkovi priznaná nebola. Okrem toho účinky zákazu

zrušenia zmluvy nebudú použiteľné na situácie, kedy je dlžníkovi počas dočasnej ochrany dodávaný tovar alebo služby, za ktorých dodanie nezaplatí riadne a včas. Týmto ustanovením majú byť chránení predovšetkým veritelia pohľadávok vzniknutých podnikateľovi pod dočasnou ochranou, ako aj samotný podnikateľ pred nedodaním potrebných tovarov a služieb nevyhnutných pre jeho bezproblémové podnikanie. Dôkazné bremeno bude v uvedených prípadoch na veriteľovi.

g) Spočívanie niektorých lehôt

Voči podnikateľom pod dočasnou ochranou neplynú lehoty na uplatnenie práva; vrátane lehôt na uplatnenie nárokov z odporovateľných právnych úkonov. V zmysle citovaného ustanovenia uvedené lehoty neplynú na presadzovanie súkromnoprávných nárokov. Nie je úplne zrejmé, prečo zákonodarca neumožnil domáhania sa súkromnoprávných nárokov na súde, ak výkon týchto práv je podľa účinkov o dočasnej ochrane zakázaný. Ustanovenie sa nevzťahuje na procesné lehoty.²¹ Plynutie lehôt bude opäť pokračovať po ukončení dočasnej ochrany.

Ochrana veriteľov počas dočasnej ochrany

Právna úprava dočasnej ochrany na druhej strane stanovuje dlžníkovi určité povinnosti, ktoré majú vyvážiť výhody získané dlžníkom po rozhodnutí a priznaní dočasnej ochrany. V tomto prípade pôjde o ochranu ex post pre prípad, keď dlžník skončí v konkurze a jednotlivé nároky bude vymáhať správca. Následkom porušenia povinností je neúčinnosť vymedzených úkonov dlžníka voči veriteľom. Správca tak nebude musieť podávať odporovaciu žalobu pretože neúčinnosť právnych úkonov vyplýva priamo zo zákona. Dôležitou podmienkou vzniku neúčinnosti právneho úkonu podľa zákona je vyhlásenie konkurzu do 1 roka po zániku dočasnej ochrany. Touto podmienkou sa však zákonodarca odchyľuje od nastavenia možnosti odporovať právnym úkonom podľa ZKR, kedy správca je oprávnený podať odporovaciu žalobu voči právnym úkonom uskutočneným v zásade jeden rok pred začatím konkurzného konania.²² V praxi tak môže nastať paradoxná situácia, že správca bude musieť niektoré právne úkony odporovať podľa § 57 ZKR a nasl. pretože už uplynula lehota na vznik ex lege neúčinnosti (uplynul jeden rok od zániku účinkov dočasnej ochrany ku dňu vyhlásenia konkurzu), avšak ešte neuplynula lehota na podanie odporovacej žaloby podľa ustanovení ZKR (neuplynul jeden rok od uskutočnenia právneho pred začatím konkurzného konania).

Právna úprava z pohľadu ochrany veriteľov taktiež zakazuje rozdeliť zisk alebo iné vlastné zdroje podnikateľa, ako aj vrátiť cudzie zdroje spriazneným osobám. Nadväzuje tak na právnu úpravu zákazu vrátenia vkladov a ustanovenia o spoločnosti v kríze, kedy určité plnenia nemôžu byť vrátené spriazneným osobám. Následky porušenia ustanovení o dočasnej ochrane sú však v tomto prípade odlišné, a ako už bolo vyššie uvedené, sú v podobe ex lege neúčinnosti.

Plnenie záväzkov počas dočasnej ochrany

Právna úprava poskytnutia dočasnej ochrany má poskytnúť dostatočný časový priestor na plnenie záväzkov podnikateľa, ktoré vznikli do času jej poskytnutia. Pred vymáhaním týchto záväzkov je podľa už spomínaných účinkov podnikateľ chránený. To vytvára podnikateľovi časový priestor na budúcu konsolidáciu a umožňuje mu pokračovať vo svojej podnikateľskej činnosti tým, že bude uhrádzať nové záväzky prednostne pred starými dlhmi. Výnimka na uprednostnenie veriteľov sa vzťahuje len na nové záväzky z bežnej podnikateľskej činnosti a plnenia, ktoré sú potrebné na zachovanie prevádzky podniku. To však neznamená, že podnikateľ nemôže uskutočňovať aj právne úkony mimo rámca bežnej podnikateľskej činnosti.

Podnikateľ je čiastočne obmedzený právnymi úkonmi týkajúcimi sa nakladania s jeho majetkom. Zakázané je také nakladanie s majetkom podniku, ktoré spôsobí jeho podstatnú zmenu alebo dôjde k nezanedbateľnému zmenšeniu. Výnimkou tu opäť budú právne úkony uskutočnené počas bežnej podnikateľskej činnosti. Už ako aj z dôvodovej správy vyplýva, podnikateľ sa nebude musieť obmedzovať len na bežné právne úkony, ako to je pri účinkoch konkurzného konania, ale dispozícia s majetkom bude limitovaná obvyklosťou právnych úkonov pri obchodnom styku. V prípade porušenia týchto ustanovení je ochrana stanovená ex post pre prípad vyhlásenia konkurzu na podnikateľa do jedného roka od zániku dočasnej ochrany v podobe odporovateľnosti uskutočnených právnych úkonov ex lege.

zri. Rozsudok ESĽP zo dňa 28. júla 1999 v konaní o sťažnosti č. 22774/93 vo veci Immobiliare Saffi v. Taliansko, § 74. Podobne to konštatuje aj Ústavný súd SR vo svojom náleze zo dňa 4. júla 2012 sp. zn. PL. ÚS 111/2011-61.

19 K podmienkam odporovateľnosti pozri bližšie DOLNÝ, J. Podmienky odporovateľnosti právnych úkonov v konkurze (1. časť) In *Justičná revue*, roč. 71, 2019, č. 4, s. 391 – 410.

20 Za spriaznenú osobu právnickej osoby sa podľa ZKR považuje:
„a) štatutárny orgán alebo člen štatutárneho orgánu, vedúci zamestnanec, prokurista alebo člen dozornej rady právnickej osoby,
b) fyzická osoba alebo iná právnická osoba, ktorá má v právnickej osobe kvalifikovanú účasť,
c) štatutárny orgán alebo člen štatutárneho orgánu, vedúci zamestnanec, prokurista alebo člen dozornej rady právnickej osoby uvedenej v písme-
ne b),
d) blízka osoba fyzickej osoby uvedenej v písme-
nách a) až c),
e) iná právnická osoba, v ktorej má právnická osoba alebo niektorá z osôb uvedených v písmenách a) až d) kvalifikovanú účasť. Podľa § 9 ods. 3 ZKR:

„Kvalifikovanou účasťou sa na účely tohto zákona rozumie priamy alebo nepriamy podiel predstavujúci aspoň 5% na základnom imaní právnickej osoby alebo hlasovacích právach v právnickej osobe alebo možnosť uplatňovania vplyvu na riadení právnickej osoby, ktorý je porovnateľný s vplyvom zodpovedajúcim tomuto podielu; nepriamym podielom sa na účely tohto zákona rozumie podiel držaný sprostredkované prostredníctvom právnických osôb, v ktorých má držiteľ nepriameho podielu kvalifikovanú účasť.“

21 Ďurica, M. Dočasná ochrana podnikateľov a jej právne účinky In *Justičná revue*, 2020, roč. 72, č. 6 – 7, s. 791.

22 Tu je potrebné konštatovať, že jednoročná lehota na preskúmanie právnych úkonov pred začatím konkurzného konania je minimálna a jej dĺžka môže byť v závislosti na ďalších podmienkach predĺžená až do piatich rokov späťne od momentu začatia konkurzného konania.

Zánik dočasnej ochrany

Zánik dočasnej ochrany je upravený v § 16 zákona NR SR č. 421/2020 Z. z. Dočasná ochrana zaniká dňom nasledujúcim po dni zverejnenia údajov v Obchodnom vestníku o podnikateľovi pod dočasnou ochranou spolu s informáciou, že dočasná ochrana sa skončila. Zánikom dočasnej ochrany zanikajú zároveň aj jej účinky. Dočasná ochrana zaniká v lehote troch mesiacov od poskytnutia dočasnej ochrany, prípadne po uplynutí troch mesiacov od predĺženia dočasnej ochrany. V prípade, ak podnikateľ pod dočasnou ochranou požiada o jej ukončenie alebo ak vstúpi do likvidácie, taktiež dochádza k zániku dočasnej ochrany. Súd môže rozhodnúť o zániku dočasnej ochrany aj v prípade, ak niektorý z veriteľov požiada o ukončenie dočasnej ochrany a pripojí súhlas nadpolovičnej väčšiny veriteľov.

K zániku dočasnej ochrany môže dôjsť aj jej zrušením zo strany súdu, ktorý ju podnikateľovi poskytol. Súd, ktorý rozhodol o poskytnutí dočasnej ochrany, ju môže či už z vlastného podnetu alebo na základe kvalifikovaného podnetu veriteľov zrušiť. Dôvodom zrušenia dočasnej ochrany môže byť skutočnosť, že na jej poskytnutie dlžník nespĺňa predpoklady, a to buď, že tieto predpoklady zanikli alebo podnikateľ pod dočasnou ochranou porušil povinnosti vyplývajúce mu zo zákona o dočasnej ochrane. V prípade, ak súd rozhodne o zrušení dočasnej ochrany poskytnutej podnikateľovi, táto ochrana zaniká dňom nadobudnutia právoplatnosti uznesenia súdu o zrušení dočasnej ochrany.

Záver

Nová právna úprava od 1. januára 2020 sprísňuje podmienky dočasnej ochrany oproti doterajšej platnej právnej úprave. Zavedenie inštitútu dočasnej ochrany podnikateľov natrvalo do slovenského právneho poriadku bude predstavovať ďalší nástroj na riešenie finančných ťažkostí podnikateľa iným spôsobom ako nástrojmi konkurzného práva (konkurz, reštrukturalizácia). Aj keď prijatá právna úprava je v tomto prípade viac prodlžnícka, zakotvuje aj ochranné mechanizmy v prospech veriteľov pre prípad následného úpadku podnikateľa. Poskytnutie dočasného časového rámca na preklenutie finančných ťažkostí nemusí podnikateľovi postačovať, avšak podnikateľ má stále možnosť využiť inštitút súdnej reštrukturalizácie, prípadne podať návrh na vyhlásenie konkurzu za účelom jednak prípadného vyššieho uspokojenia veriteľov, prípadne zníženia možných sankcií voči podnikateľovi alebo jeho štatutárnemu orgánu. ■

RESUMÉ

Právne účinky dočasnej ochrany podnikateľov po novom

Autori v príspevku analyzujú zákon NR SR č. 421/2020 Z. z. o dočasnej ochrane podnikateľov vo finančných ťažkostiach, ktorý zavádza natrvalo do slovenského právneho poriadku inštitút dočasnej ochrany podnikateľa vo finančných ťažkostiach. Príspevok bližšie analyzuje účinky poskytnutej dočasnej ochrany z pohľadu dlžníka aj veriteľov.

SUMMARY

New Aspects of the Legal Effects of Temporary Protection of Entrepreneurs

The authors analyse Parliamentary Act No. 421/2020 Coll. on the Temporary Protection of Entrepreneurs in Financial Difficulties, which permanently introduces the concept of temporary protection of entrepreneurs in financial difficulties into the Slovak legal system. The article in a greater detail analyses the effects of the temporary protection as seen by both the debtors and the creditors.

ZUSAMMENFASSUNG

Rechtswirkungen des vorübergehenden Schutzes der Unternehmer nach dem Neuen

Die Autoren analysieren im Beitrag das Gesetz Nr. 421/2020 der Gesetzsammlung des Nationalrates der Slowakischen Republik zum vorübergehenden Schutz der Unternehmer in finanziellen Schwierigkeiten, das in die slowakische Rechtsordnung das Instrument des zeitweiligen Schutzes eines Unternehmers, der in finanzielle Schwierigkeiten geraten ist, auf die Dauer eingeführt hat. Im Beitrag sind näher die Auswirkungen des geleisteten zeitweiligen Schutzes vom Sichtpunkt des Schuldners sowie der Gläubiger analysiert.

Quo vadis, Cannabis? (Ne)ústavnosť trestov hroziacich konzumentom marihuany

Mgr. Jana Čipková

Prieskum ústavnosti trestov v sebe nesie zvláštne napätie. Na jednej strane je trestná politika silnou doménou demokraticky voleného parlamentu. Na strane druhej je nepodmienečný trest odňatia slobody (ďalej len „NTOS“) najsilnejším zásahom do ľudskej slobody.² V teórii a praxi je preto dobre známe, že NTOS sa má ukladať len v typovo najzávažnejších prípadoch. Je takým prípadom napríklad konzument marihuany (po predchádzajúcom odsúdení) sankcionovaný podľa § 172 ods. 2 TZ SR? Alebo je koncepcia trestných sadzieb sama osebe v absolútnom rozpore s objektívnou nevyhnutnosťou demokratickej spoločnosti, čím neprímerane zasahuje do hodnôt slobody a ľudskej dôstojnosti?

A. Úvod

Podľa Immanuela Kanta sme racionálne a morálne bytosti, ktoré majú potenciál rozlišovať „správne“ a „nesprávne“ sami. Ak to štát urobí za nás, popiera tým úctu k našej autonómii. Prenesenie Kantovej filozofie do rámca protidrogovej politiky – formou **dekriminalizácie** či **legalizácie** marihuany – je základným ohnivkom diskusie, na ktorej sa nezhodneme. Na druhej strane, diverzita názorov obohacuje, ak nie je imúnna voči prienikom. Za jeden z nich považujeme premisu, že

v demokratickej spoločnosti je sloboda rozhodovania³ úzko spojená so zodpovednosťou. A demokracia, v ktorej by sa mala zodpovednosť vyucovať **hrubo neproporcionálnym trestom** nie je dobrou demokraciou.

Právny postih, ktorý sa uplatňuje voči užívateľom **rekreačnej marihuany** (ďalej len „**marihuana**“⁴ alebo „**sušené konope**“), zostáva v rámci EÚ, ako i celosvetovo, v jurisdikcii jednotlivých štátov. Medzinárodne silným signálom je vyradenie kanabisu z klasifikácie podľa zoznamu IV

Jednotného dohovoru OSN o omamných látkach z roku 1961, t. j. zo zoznamu najnebezpečnejších drog, na ktorom kanabis figuroval spolu s heroínom či syntetickými opioidmi.⁵ Prebúdzajú sa aj slovenská vládna väčšina, ktorá deklaruje prípravu konkrétneho návrhu zákona s cieľom zmierniť tresty za držbu marihuany.⁶

B. Legalizácia, dekriminalizácia alebo (ne)primeranosť trestu?

Na margo tejto legislatívnej iniciatívy sa autorka rozhodla reagovať na problém, ktorý sa (minimálne) v jednej z európskych krajín ukázal byť hlbší, ako sa na prvý pohľad zdal. Predom je však potrebné vymedziť predpoklady, z ktorých príspevok vychádza. A zároveň aj dôvody, ktoré stáli

1 Tento príspevok odráža súkromné názory autorky a nemusí sa zhodovať s postojom spoločnosti, pre ktorú autorka pracuje. Za vecné či stylistické pripomienky sa tiež žiada poďakovať Mgr. Richardovi Mackovi, ktorý bude v (rovnako a viac zaujímavých) úvahách pokračovať formou samostatného príspevku.

2 Odlišné (paralelné) stanovisko sudcu JUDr. Lajosa Mészárosovi k nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. PL. ÚS 6/09 zo dňa 2. 11. 2011.

3 Sloboda rozhodovania je imanentnou súčasťou všeobecného osobnostného práva konštituovaného ako právo na nedotknuteľnosť osoby a jej súkromia podľa čl. 16 ods. 1 Ústavy v spojení so základnými právami podľa čl. 19 ods. 1 a 2 Ústavy. (II. ÚS 19/97, II. ÚS 7/99, II. ÚS 16/99).

Mgr. Jana Čipková¹

je absolventkou Právnickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave. Po ukončení štúdia pôsobila ako advokátska koncipientka so zameraním

na civilné spory a trestné právo. V súčasnosti pracuje pre česko-slovenskú advokátsku kanceláriu s medzinárodným presahom.

- 4 Všeobecný pojem „*marihuana*“ je používaný vo vzťahu k časti rastliny *Cannabis sativa* s vyšším obsahom účinnej látky THC.
- 5 Vyradenie zo zoznamu IV znamená medzinárodné uznanie užívania kanabisu na lekárske účely, predikuje menej prísne kontrolné opatrenia, vysiela pre štáty signál diferencovania medzi kanabisom na jednej strane a „najnebezpečnejšími drogami“ na strane druhej, no v žiadnom prípade neznamená jeho rekreačnú akceptáciu. Kanabis zostáva súčasťou vysoko návykových látok podľa zoznamu I Jednotného dohovoru OSN.
- 6 DenníkN. *Zníženie drakonických trestov za držanie marihuany ide na koalíčnú radu, obvineným svitá malá nádej* [online]. Dostupné na: <https://dennikn.sk/-2348317/znizenie-drakonickyh-trestov-za-drzanie-marihuany-ide-na-koalicnu-radu-obvinenym-svita-mala-nadej/>.
- 7 DYER, A. (*Grossly*) *Disproportionate Sentences: Can Charters of Rights Make a Difference?* Monash University Law Review, 2017, roč. 43, č. 1, s. 195.
- 8 Ibid, s. 197.
- 9 Najjasnejším príkladom sú práve konzumenti marihuany. **Odborná verejnosť sa dlhodobo prikláňa k záveru, že nahradenie spravodlivosti restoratívnou justíciou je vhodné najmä pri užívateľoch drog, špecifiky marihuany, opierajú sa o stupeň nebezpečnosti pre spoločnosť, ako i zámer účinnej nápravy páchatelov.** Účinnosť represie je pri

za zrodom pojednania o (ne)ústavnosti trestov hroziacich konzumentom marihuany v kontexte ich neprimeranosti a disproporcie.

Po prvé, vytvára sa fikcia, že samovoľný ústup politika štátu nenastane, resp. legislatívna iniciatíva skončí opäť neúspešne. Snaha preto smerovala k skoncipovaniu takeého cieľa, ktorý by mohol byť v zhode s realitou použitia **ústavných mechanizmov vyvažujúcich politickú moc**. Posúdenie (ne)súladu trestu s podstatou *neludzkeho, kruteho a ponižujúceho trestu* v zmysle čl. 16 ods. 2 Ústavy môže mať (aj v konzervatívne ladenom tóne) šancu na úspech.

V kontexte uvedeného, **mýtus o apolitickosti ústavného súdництва** je dávno prekonaný. Taktiež, osoba sudcu so sebou prináša nielen odborné, ale i **kultúrne, morálne či hodnotové presvedčenie**. Ťažko pritom hľadať tému kontroverznejšiu, viac polarizujúcu a „svety rozdeľujúcu“, než akou je dekriminalizácia či dokonca legalizácia marihuany.

Po tretie, a veľmi podstatné, v súlade s **princípom delby výkonu verejnej moci** by mala súdna moc zasahovať do smerovania trestnej politiky štátu (t. j. do úloh zákonodarnej moci) len v nevyhnutnej miere. Ústavný súd nemá byť príliš aktivistický, nemá nahrádzať, ani zastupovať ústavnú rolu zákonodarného orgánu. Na druhej strane, **úlohou Ústavného súdu SR je brániť politickej svojvôli**. Profesor Dyer v súvislosti s drakonickými trestami používa pojem **trestný populizmus**.⁷ Ten opisuje jav, kedy legislatívne prijímanie represívnych opatrení nesleduje **racionálny, ale politický cieľ**.⁸ Tvrdenia poslancov, že vysoko represívne opatrenia voči konzumentom marihuany chránia verejnosť sú samé osebe sporné.⁹ Juhoafrický sudca Ackermann zároveň uviedol, že ak (už) legislatíva indikuje hrubo neprimeraný trest, potom je „*s páchatelom zaobchádzané ako s prostriedkom na dosiahnutie politických cieľov, čím štát hrubo popiera ľudskú dôstojnosť*“. Pri náhlade na celkovú koncepciu skutkových podstát drogových trestných činov, a jej prináležiaci sankčný mechanizmus, možno mať o **trestnom populizme, svojvôli, a viac ako dekádu trvajúcej „politckej hre“**, minimálne vážne pochybnosti.

Po štvrté, pokiaľ je autorka dobre známe, Ústavný súd SR dosiaľ posudzoval len nesúlad § 47 ods. 2 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „**TZ SR**“) – tzv. *zásada trikrát a dost* – s čl. 16 ods. 2 Ústavy a čl. 3 Dohovoru, a to v náleze Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. PL. ÚS 6/09 zo dňa 2. 11. 2011 (ďalej len „**Nález ÚS SR**“). Tento Nález sa explicitne nevyjadruje k možnosti **posúdiť ústavnú konformitu rozpätia trestných sadziieb, a s tým aj obligatórne uloženie NTOS** subsumpciou pod čl. 16 ods. 2 Ústavy (k čl. 3 Dohovoru v ďalšom texte), no z odôvodnenia túto alternatívu možno vyvodíť. Nateraz však postačí citácia Friedricha Augusta Hayeka, „*sloboda môže byť zachovaná jedine tak, že sa s ňou bude nakladať ako s najväčším princípom, ktorý nesmie byť obetovaný účelnosti a jednotlivým výhodám*“.¹⁰

Obdobný zásah do protidrogovej politiky štátu vykonal Ústavný súd Gruzínska rozsudkom sp. zn. N1/4/592 zo dňa 24. 10. 2015¹¹ (ďalej len „**Rozsudok ÚS GR**“). Samozrejme, nech je jeho verdikt akýkoľvek, nikdy to neznamená, že by náš Ústavný súd musel rozhodnúť rovnako.¹² Ide len o **zaujímavý komparatívny prípad**, ktorý možno porovnať/odlíšiť od slovenského právneho prostredia.

C. Ústavný nesúlad trestu na príklade rozhodnutia Ústavného súdu Gruzínska

V júni 2013 bol pán Beka Tsikarishvili zadržaný a obvinený z trestného činu neoprávnenej produkcie, výroby, kúpy, prechovávanía, dovozu, vývozu alebo predaja drog, jedov alebo prekurzorov podľa § 260 ods. 1, ods. 2 písm. a) Trestný zákon Gruzínska č. 2287 zo dňa 22. 7. 1999 (ďalej len „**TZ GR**“). v znení platnom a účinnom v čase spáchania skutku,¹³ a to z dôvodu **kúpy a prechovávanía 65 g sušenej konopy pre vlastnú potrebu**. Toto množstvo spadalo pod kvalifikačný znak vo veľkom množstve, a zodpovedalo produkcii, výrobe, kúpe, prechovávaníu, dovozu, vývozu alebo predaju **50 g až 500 g marihuany**.¹⁴ Ako jeden z kvalifikačných znakov trestného činu podľa § 260 ods. 2 TZ GR podmieňoval aplikáciu trestnej sadzby vo výmere **7 až 15 rokov**.

Pán Tsikarishvili prostredníctvom svojho obhajcu využil možnosť individuálnej kontroly ústavnosti.¹⁵ Ústavnému súdu GR bola predložená **otázka súladu § 260 ods. 2 TZ GR** v časti „*potrestá sa odňatím slobody na 7 až 15 rokov*“ s článkom 17 ods. 2 gruzínskej Ústavy (ďalej len „**Ústava GR**“): „*Nikoho nemožno mučiť ani podrobiť krutému, neludzkeému či ponižujúcejmu zaobchádzaniu alebo trestu*“.¹⁶

Ústavný spor bol ukončený **vyslovením nesúladu** § 260 ods. 2 TZ GR v časti „*potrestá sa odňatím slobody na 7 až 15 rokov*“ s článkom 17 ods. 2 Ústavy GR. Ústavný súd GR vychádzal z hodnotenia neprimeranosti trestu. Z dôvodu limitácie rozsahu textu budú normatívne nedostatky právnej úpravy GR, presahujúce ústavné limity tvorby trestnej politiky zákonodarcom, spojené so slovenskou právnou úpravou pomocou zdrojovania textu argumentáciou Rozsudku ÚS GR.

D. Základné iracionality protidrogovej politiky na Slovensku

Trestný čin nedovolennej výroby omamných a psychotropných látok, jedov a prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi je upravený v § 171 až § 173 TZ SR. Meritum ďalšieho textu bude tvoriť výlučne rozbor § 172 ods. 1 TZ SR a § 172 ods. 2 TZ SR s dôrazom na **trest hroziaci konzumentom marihuany podľa § 172 ods. 2 TZ SR**:

- a) **všeobecne platí** absencia diferenciácie na „mäkké drogy“ a „tvrdé drogy“;
- b) **všeobecne platí** absencia diferenciácie medzi **užívateľmi** a **dílerni**, pričom k subsumpcii pod § 172 ods. 1 TZ SR dochádza, ak
 - konzument prechováva **viac sušenej konopy ako predpokladá privilegovaná skutková podstata § 171 ods. 2 TZ v spojení s § 135 ods. 2 TZ SR** – t. j. dotknutá kvalifikácia spadá na konzumentov, ktorí prechovávajú viac ako 10 obvykle jednorazových dávok, čo podľa súdnej praxe predstavuje **hranicu nad 5 g sušenej konopy**;¹⁷
 - konzument sa **delí s inými osobami, aj keď sušenú konopu má iba v množstve podľa § 171 TZ SR, pretože potom nejde o prechovávanie tejto látky pre osobnú spotrebu** (napr. podá jednu marihuanovú cigaretu svojmu kamarátovi);¹⁸
- c) **všeobecne platí**, že odsúdenie vytvára mantinely v slobodnom výbere povolania, pri ktorom je **bezúhonnosť** zákonnou podmienkou. Jeden príklad za všetky tvoria povolania spadajúce pod zákon č. 138/2019 Z. z. o pedagogických zamestnancoch a odborných zamestnancoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „**ZoPZaOZ**“). V dôsledku aplikácie § 15 ods. 2 ZoPZaOZ je osobe odsúdenej za trestný čin podľa § 171 až 173 TZ SR **absolútne zamedzené v prístupe k povolaniu** pedagogického či odborného zamestnanca. Toto sa žiadalo vyzdvihnúť z dôvodu, že už TČ podľa § 172 ods. 1 TZ SR spadá pod **zločin**, čo bezpodmienečne bráni novej aplikácii materiálneho korektívu podľa § 10 ods. 2 TZ SR
 - okrajovo, v súvislosti s princípom právnej istoty bolo Ústavným súdom GR kritizované **široké rozpätie trestnej sadzby**, čo je aplikovateľné aj pri trestnej sadzbe 3 – 10 rokov. Podľa Ústavného súdu GR by mali byť **hranice súdnej úvahy predvídateľné**, aby bolo zabezpečené rovnaké zaobchádzanie s podobnými situáciami – štát musí minimalizovať prijímanie rozhodnutí založených prevažne na subjektívnych názoroch konkrétneho sudcu;¹⁹
- d) všetky kvalifikované skutkové podstaty, a teda aj § 172 ods. 2 TZ SR, spadajú pod **obzvlášť závažný zločin**
 - TČ podľa § 172 ods. 2 TZ SR stanovuje trestnú sadzbu **10 – 15 rokov**;
 - pokiaľ ide o **druh trestu**, súd je viazaný uložením **NTOS**;²⁰
 - pokiaľ ide o **výmeru trestu**, súd môže mimoriadne znížiť trest pod dolnú hranicu trestnej sadzby **len vo výnimočných prípadoch**, avšak z dôvodu aplikácie § 39 ods. 3 písm. c) TZ SR **nikdy nemôže klesnúť pod 5 rokov**;
 - vzhľadom na závažnosť skutku vo vzťahu ku konzumentom marihuany, ktorých konanie spadá (už) pod právnu kvalifikáciu § 172 ods. 1, ods. 2 TZ SR, je problémom tiež, že subkategoría **obzvlášť závažného zločinu** spôsobuje ďalšie zákonné limitácie;²¹
- e) **absolútna disproporcija so závažnosťou iných trestných činov a trestov za ich spáchanie.**

E. Test primeranosti trestu

Stanovenie systému trestných sankcií, podmienok ich ukladania a výkonu či stanovenie hraníc trestných sadzieb patrí do právomoci **zákonodarcu**. Limitujúcim momentom je, ako už bolo zmienené, predovšetkým **čl. 3 Dohovoru** zakazujúci mučenie a neludské či ponižujúce zaobchádzanie

užívateľoch marihuany preukázateľne kontraproduktívna. K tomu pozri napr. KLOBUCKÝ, R. – ČENTĚŠ, J. *Alternatívne tresty za drogové trestné činy na Slovensku: restoratívna spravodlivosť v praxi*. Sociológia, 2017, roč. 49, č. 2, s. 155 – 178.

- 10 HAYEK, F. A. *Právo, zákonodarstvo a slobody*. 1. diel – Pravidlá a poriadok. Praha: Academia, 1991, s. 56.
- 11 Rozsudok Ústavného súdu Gruzínska, sp. zn. N1/4/592 zo dňa 24. 10. 2015, plné znenie v anglickom jazyku dostupné na: [https://const.court.ge/en/judicial-acts?legal=1043].
- 12 Toto treba mať na pamäti najmä pri značnom využití úsekov *ratia decidenti* v ďalších častiach.
- 13 Trestný zákon Gruzínska č. 2287 zo dňa 22. 7. 1999, plné znenie v anglickom jazyku dostupné na: [https://matsne.gov.ge/en/document/view/-16426?publication=209].
- 14 Pozri napr. II. časť, bod 90., bod 98. písm. b) Rozsudku ÚS GR.
- 15 V podmienkach Slovenskej republiky musí obhajca, samozrejme, žiadať o podanie návrhu podľa čl. 125 Ústavy SR procesne legitimovaný subjekt podľa § 74 ods. 1 Zákona o ústavnom súde (takýto návrh nie je možné spojiť s ústavnou sťažnosťou podľa čl. 127 Ústavy SR), obvykle konajúci súd. Na okraj, určité zmeny v individuálnej kontrole ústavnosti tvoria súčasť tzv. „reformného ústavného zákona v oblasti justície“ s účinnosťou od 1. januára 2025.

16 **Predmet ústavného sporu vymedzený Ústavným súdom GR na úvodnej strane Rozsudku ÚS GR: „Otázka súladu ustanovenia § 260 ods. 2 TZ GR v časti „potrestá sa odňatím slobody na 7 až 15 rokov“, ktorý ustanovuje trest za kúpu a prechovávanie omamnej látky – sušenej konopy (marihuany) – uvedenej v prílohe 2, položke 92 zákona Gruzínska o omamných látkach, psychotropných látkach a prekurzoroch a narkologickej pomoci, vo veľkých množstvách, s čl. 17 ods. 2 Ústavy Gruzínska.“**

17 K hranici ustanovujúcej obvykle jednorázovú dávku podľa § 135 TZ SR pozri napr. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Tdo/26/2019 zo dňa 26. 6. 2019; alebo Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Tdo/83/2018 zo dňa 20. 3. 2019, atď.

18 BURDA E., et al., *Trestný zákon*. Všeobecná časť, Komentár. II. Diel. 1. vydanie, Praha: Nakladateľství C. H. Beck, 2010, výklad k § 172 TZ SR.

19 Pozri napr. II. časť, bod 38. *in fine* Rozsudku ÚS GR.

20 Ust. § 34 ods. 6 TZ SR *in fine*; **nie sú** splnené podmienky na uloženie trestu domáceho väzenia podľa § 53 TZ SR; vo vzťahu k možnej výmere **nie sú** splnené podmienky na uloženie podmieneného odkladu VTOS podľa § 49 ods. 1, ods. 2 TZ SR či s probačným dohľadom podľa § 51 ods. 1 TZ SR.

alebo tresty a na vnútroštátnej úrovni **čl. 16 ods. 2 Ústavy SR**. V tomto ustanovení je zahrnutá tiež **požiadavka rešpektovania zásady primeranosti trestu**, čo uznalo tak odôvodnenie **Nálezu ÚS SR**, ako i odôvodnenie Rozsudku ÚS GR.²²

Pokiaľ ide o rozhodovaciu činnosť **ESLP**, nevyhnutnosť rešpektovania **princípu proporcionality** je nutná aj pri zásahoch do práv chránených Dohovorom majúciach podobu **trestných sankcií**. Na druhej strane, ESLP zostáva pri aplikácii čl. 3 Dohovoru (zatiaľ) veľmi opatrný, a k porušeniu čl. 3 Dohovoru dochádza primárne vtedy, ak trest sám osebe dosahuje určitý charakter a najvyšší stupeň závažnosti (napr. trest odňatia slobody na doživotie bez možnosti podmieneného prepustenia – Rozsudok Veľkej komory vo veci Vinter v United Kingdom na základe sťažnosti č. 66069/09, 130/10 a 3896/10 zo dňa 9. júla 2013). Síce je teda v dôsledku sociálnych či kultúrnych rozdielov na zvrchovaných štátoch, aby rozhodli, akými sankciami budú riešiť problémy, ktoré vznikajú na im prislúchajúcich územiach, nemôžu sa zbaviť zodpovednosti, aby boli tieto sankcie primerané. K ESLP sa ešte žiada uviesť, že ruka v ruke s humanizáciou trestného súdnictva možno dôvodne očakávať aj rozširovanie hraníc výkladu neprimeranosti trestov. Nebolo by žiadnym prekvapením, ak by ESLP v tomto prípade povýšil **minimálny štandard ochrany** na vyššiu úroveň.²³

Zákaz krutého, neľudského a ponižujúceho trestania obsahuje dve zložky: **(i)** konkrétny trest je sám osebe krutým, neľudským a ponižujúcim, nemal by byť nikdy uložený, a to bez ohľadu na závažnosť trestnej činnosti (napr. trest smrti, a pod.); **(ii)** trest sám osebe nie je neľudský a ponižujúci, takým sa stáva len vo vzťahu ku konkrétnemu trestnému činu z dôvodu jeho hrubej neprimeranosti, a to bez ohľadu na to, že ide o akceptovateľný druh trestu s kratším trvaním.²⁴

Keďže posudzovanie ústavnej súladnosti trestov znamená úzku spätosť s hodnotami demokracie, slobody či ľudskej dôstojnosti, **čl. 16 ods. 2 Ústavy SR** „lepšie účinkuje“ so súčasným pôsobením **čl. 1 ods. 1, čl. 13 ods. 4, čl. 16 ods. 1, čl. 17 ods. 1, čl. 19 ods. 1 a 2 Ústavy SR**. Tiež treba pripomenúť, že zákaz krutého, neľudského či ponižujúceho trestu je **absolútnym právom, nie právom limitovateľným**. Ústavný súd GR v tomto smere judikoval, že i keď štát musí dbať na ochranu dôležitých verejných záujmov a legitímne ciele stanovené Ústavou, ochrana žiadnej z týchto hodnôt nemôže ospravedlniť krutý, neľudský či ponižujúci trest, ak k takému dochádza.²⁵ Pokiaľ ide o formu skúmania, ako vo svojich odlišných stanoviskách k Nálezu ÚS SR uviedli sudkyňa Gajdošíková a sudca Mészáros, **test proporcionality a proporcionality trestu** v kontexte zákazu krutého, neľudského alebo ponižujúceho trestu, nie je to isté.

Pri **proporcionalite trestu** sa javí byť vhodné skúmanie **penologického cieľa** (*hlavná otázka: Je trest v súlade s účelom trestov alebo trest zasahuje nad rámec svojho účelu?*). Otázka **legitímneho cieľa samotnej skutkovej podstaty** v tomto prípade nie je jednoznačná, sporný trestný čin treba najprv riadne pochopiť a diferencovať, a to tak, aby bola odhalená skutočná **závažnosť** trestného činu. Vychádzať tak možno z premisy, že akýkoľvek trest predpísaný štátom sa stane **samoučelným**, ak nie je v súlade s **účelom trestov a legitímnym cieľom**.

1. Sleduje zákonodarca prijatím dotknutej legislatívy legitímny/penologický cieľ?

Cieľ dotknutej legislatívy je potrebné vnímať v kontexte **(i)** charakteru a samotnej skutkovej podstaty trestného činu (legitímny cieľ samotnej skutkovej podstaty); a **(ii)** účelu trestu (penologický cieľ).

Vo vzťahu k **(i)** charakteru a samotnej skutkovej podstate trestného činu, Ústavný súd GR skúmal ako možné legitímne ciele Ústavou chránené hodnoty ako **ľudské zdravie, verejný poriadok a bezpečnosť**.²⁶ Na tomto podklade pristúpil k pomerne detailnému skúmaniu účinkov marihuany. Odôvodneným sa javil byť primárne účel **ochrany ľudského zdravia**.

- porovnávajúc účinky marihuany s účinkami ostatných *nelegálnych drog* (napr. heroín, metamfetamín, kokaín, ...), marihuana prináša **menej závažné následky** či už pre spoločnosť, alebo pre ľudské zdravie;²⁷
- porovnávajúc účinky marihuany s účinkami *legálnej drogy*, alkoholu, **väčšie alebo rovnaké sa zdá byť riziko spáchania trestného činu pod vplyvom alkoholu**;²⁸
- porovnávajúc účinky marihuany s účinkami *legálnej drogy*, alkoholu, u užívateľov marihuany **nebolo možné konštatovať riziko spôsobenia väčšej pravdepodobnosti závislosti**;²⁹
- porovnávajúc **konzumenta a dílera** marihuany, Ústavný súd GR vykonal krátky test, aby zistil, do akej miery ohrozuje prechovávanie väčšieho množstva marihuany **spoločnosť ako celok**.³⁰

Bod a) odôvodňuje **potrebu zákonnej diferenciacie medzi kanabinoidmi** na strane jednej a **ostatnými omamnými a psychotropnými látkami** na strane druhej.

Bod b) a c) indikuje, že obavy ohľadom zvýšeného **rizika spáchania trestného činu**, či vzniku **závislosti** nie sú plne dôvodné, a to na podklade porovnania s **legálnou drogou**, ktorú spoločnosť toleruje, a žiaľ, miestami až nerozumne podporuje.

Bod d) odôvodňuje **potrebu zákonnej diferenciacie medzi konzumentom a dílerom**, a to aj čo do prechovávaného množstva. Pri držbe 65 g marihuany nebola potvrdená domnienka ďalšieho „dílovania“, a teda absentovalo vyššie nebezpečenstvo činu pre spoločnosť ako celok.

Mimo odôvodnenia Rozsudku ÚS GR sa žiada reagovať na tvrdenie slovenského zákonodarcu v dôvodovej správe k rekodifikovanému TZ SR: „*Slovenská republika sa stala cieľovou stanicou drog a stúpa počet osôb, ktoré sú na nich závislé, najmä medzi mládežou [...]. Užívanie drog priamo súvisí i s nárastom majetkovej kriminality, ktorej sa takéto osoby dopúšťajú v snahe získať peniaze na ich nákup.*“³¹ Odôvodnenie Rozsudku ÚS GR sa vysporiadava s eventuálnou závislosťou, ako i s eventualitou páchania bližšie nekonkretizovaného druhu kriminality pod vplyvom marihuany, no opomína osobitne reagovať na nárast majetkovej kriminality v dôsledku snahy získať peniaze na ďalší nákup. Preto sa žiada dodať, že **obvyklá cena konope na čiernom trhu v okolí Bratislavy za 4. štvrtrok 2020 je vyčíslená na 10 – 15 eur za 1 gram**. Na rozdiel od toho, **obvyklá cena kokaínu na tom istom území, a v tom istom čase predstavuje cenu v rozmedzí 80 – 100 eur za 1 gram, na východe Slovenska, v Prešove, dokonca 120 – 150 eur za 1 gram kokaínu**.³² Tvrdenie plynúce z dôvodovej správy je tak znova iba dôsledkom hrubo nedostatočnej diferenciacie medzi účinkami a následkami konzumácie jednotlivých typov drog.

Vo vzťahu k (ii) účelu trestu, Ústavný súd GR skúmal globálne akceptovateľný účel trestu (v podmienkach SR plynúci z § 34 ods. 1 TZ SR), a to **ochrana spoločnosti, individuálna prevencia a generálna prevencia**. Odôvodneným sa javil byť iba účel **generálnej prevencie** (odradenie iných od konzumácie marihuany).³³ Z dôvodu limitovaného rozsahu, autorka v podrobnostiach odkazuje na odôvodnenie Rozsudku ÚS GR.

Čiastkový záver: **Legitímnym / penologickým cieľom** je (za analogického použitia Rozsudku ÚS GR) primárne **ochrana ľudského zdravia** a záujem na **generálnej prevencii**.

2. Je trest nevyhnutným prostriedkom na dosiahnutie legitímného/penologického cieľa?

V tomto kroku je namieste stanovenie ďalších otázok.

2a. Umožňuje právna úprava **dostatočnú individualizáciu trestu**, ak je táto vhodná vo vzťahu k legitímnemu / penologickému cieľu?

Všeobecne prijímanou premisou je, že súd ukladá len taký druh a výmeru trestu, pri ktorom bude splnený účel tohto trestu, ale zároveň bude dodržaná aj **zásada humanizmu**, a to predovšetkým tak, že **trest má spôsobiť len takú ujmu, akú vyžaduje splnenie účelu trestu**.³⁴ NTOS sa v hierarchii trestov považuje za *ultima ratio* a súd ho má ukladať len v **typovo najzávažnejších prípadoch**, t. j. tam, kde miernejšie prostriedky trestného práva na dosiahnutie účelu trestu nestačia.

Dovetok „*individualizácia trestu, ak je táto vhodná*“ predznačuje, že **obligatórne uloženie trestu ako také a priori nie je v nesúlade so zákazom krutého a neludského zaobchádzania**. Ten ale môže nastať v prípade, ak vzťah obligatórneho trestu so závažnosťou trestného činu **nie je v každom z potenciálnych prípadov**, resp. proti každému potenciálnemu páchatelovi, **primeraný**.

Sudkyňa Macejková a sudca Ľalík v spoločnom disente k Nálezu ÚS SR uviedli, že nevyhnutným predpokladom rešpektovania požiadavky primeranosti trestu súdom v individuálnej rovine je rešpektovanie tejto požiadavky **zákonodarcom** v rovine všeobecnej. Ak sám zákonodarcu stanoví trestné sadzby **nad rámec svojho účelu**, súdy budú v možnostiach individualizácie vždy paralyzované. Obdobnú logiku implikuje aj *ratio decidendi* Rozsudku ÚS GR. Všeobecnú povinnosť zákonodarcu vyjadril ako požiadavku **výkonu objektívnej spravodlivosti**. Tá predznačuje povinnosť štátu vyzbrojiť súdnictvo jednak s dostatočným množstvom účinných procesných záruk, a jednak s **vylučne takými hmotnoprávnymi ustanoveniami TZ GR, ktoré umožnia uložiť NTOS iba v nevyhnutných prípadoch, a iba s objektívne nevyhnutnou dobou jeho trvania**.³⁵

21 Napr. kontraproduktívna možnosť zaradenia konzumenta marihuany do ústavu na výkon trestu s maximálnym stupňom strázenia podľa § 48 ods. 3 písm. b); možnosť podmienenečného prepustenia až po výkone troch štvrtín uloženého trestu odňatia slobody, podľa § 67 ods. 1, atď.

22 K argumentácii ÚS GR ohľadom subsumpcie pod rozsah čl. 17 ods. 2 Ústavy GR pozri najmä II. časť, bod 20. až bod 29. Rozsudku ÚS GR.

23 SMIT, D. – ASHWORTH, A. *Disproportionate Sentences as Human Rights Violations*. The Modern Law Review, 2004, roč. 67, č. 4, s. 541 – 560. / DYER, A. *(Grossly) Disproportionate Sentences: Can Charters of Rights Make a Difference?* Monash University Law Review, 2017, roč. 43, č. 1, s. 195 – 237.

24 Pozri napr. II. časť, bod 24. Rozsudku ÚS GR.

25 Pozri napr. II. časť, bod 19. Rozsudku ÚS GR.

26 Pozri napr. II. časť, bod 73. a nasl. Rozsudku ÚS GR.

27 Ani **negatívne účinky** zľahčované neboli, jednalo sa len o objektívne porovnanie. Sumarizáciu možných negatívnych dôsledkov ponúka najmä II. časť, bod 77. a bod 78. Rozsudku ÚS GR.

28 Pozri napr. II. časť, bod 87., II. časť, bod 98. písm. a) Rozsudku ÚS GR *in fine*.

29 Pozri napr. II. časť, bod 79. Rozsudku ÚS GR.

30 Pred vyslovením záveru (nebezpečenstvo pre tretie osoby, resp. spoločnosť), Ústavný súd GR preskúmal najmä dve otázky: (i) či užívanie marihuany povzbudzuje k spáchaniu / potenciálu spáchania ďalších trestných činov; a (ii) či kúpa / prechovávanie marihuany v množstvách predpísaných ust. § 260 ods. 2 písm. a) TZ GR automaticky zahŕňa riziká distribúcie, a tým aj poškodenie zdravia iných osôb (II. časť, bod 85.). Závery pozri v II. časť, bod 86. a nasl. Rozsudku ÚS GR.

31 Dôvodová správa k zákonu č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov.

32 MV SR, Národná protidrogová jednotka: *Tabuľka monitorovania cien vybraných OPL na čiernom trhu na území Slovenskej republiky za 4. štvrtrok 2020.*

33 Pozri napr. II. časť, bod 83., bod 101., atď. Rozsudku ÚS GR.

34 BURDA E., et al., *Trestný zákon*. Všeobecná časť, Komentár. I. Diel. 1. vydanie, Praha: Nakladateľství C. H. Beck, 2010, výklad k § 34 TZ SR.

35 Pozri napr. II. časť, bod 29. Rozsudku ÚS GR.

36 Pozri napr. I. časť, bod 57. Rozsudku ÚS GR.

37 V spoločnosti rezonovaným je prípad Roba, ktorému Okresný súd Košice II (neprávoplatne) uložil NTOS vo výmere **12,5 roka** za prechovávanie 7,76 g sušenej konopy, prechováanej v tzv. podmienke.

Ako vyplýva z rozboru právnej úpravy v príslušnej kapitole tohto príspevku, v prípade sankcie ustanovenej § 172 ods. 2 TZ SR **je súd, pokiaľ ide o druh trestu, viazaný uložením NTOS. Pokiaľ ide o výmeru trestu, dolná hranica trestnej sadzby predstavuje 10 rokov s tým, že síce môže klesnúť, no nikdy nie pod 5 rokov.** Vzhľadom na charakter a podstatu trestného skutku, viazanosť NTOS v uvedenej výmere nemožno považovať za **dostatočný priestor na individualizáciu trestu.** Obdobná zákonná limitácia vystupovala aj v prípade Rozsudku ÚS GR.

2b. Existuje výrazná disproporcia v charaktere a závažnosti dotknutého trestného činu pri porovnaní prísnosti trestného postihu s charakterom a závažnosťou ostatných trestných činov?

Aspekt výraznej disproporcie TZ SR sa podľa autorky stáva **notorietou**, z novinových článkov známou už aj laickej verejnosti. Je známe, že trestné sadzby ustanovené § 172 ods. 2 TZ SR sú absolútne prirovnateľné k trestným sadzbám ustanoveným za trestné činy proti životu a zdraviu (ako napr. zabitie, ublíženie na zdraví – aj vo forme spôsobenia ťažkej ujmy na zdraví, atď.). Slovanmi *amicus curiae* profesora trestného práva z Právnickej fakulty na Univerzite v Tbilisi³⁶ – zatiaľ čo zákonodarca napr. v prípade zabitia chráni najvyššiu hodnotu spoločnosti (ľudský život), tak v prípade sporného ustanovenia ide o **delikt abstraktnej povahy, ktorý, okrem samotného konzumenta marihuany, nemá konkrétnu obeť.** Rozdiely v trestných sadzbách sú aj napriek tomu buď žiadne, alebo minimálne, či dokonca závažnosťou „obrátené naopak“ a ostrejšie sankcionovaným je konzument.

Za zmienku tiež stojí absurdita komparácie s daňovými trestnými činmi, kedy napr. ani v prípade stámiliónových podvodov na DPH, nebude hrozba trestnej sadzby vyššia ako u osoby, u ktorej bol identifikovaný sáčok s 6 g sušeného konope po predchádzajúcom odsúdení.³⁷ Netreba pritom pripomínať, že namiesto sú alternatívne prostriedky, vzdelávanie a odborná pomoc, stanovenie racionálnych riešení namiesto riešení fiktívnych, formou uloženia NTOS, ktoré má, okrem zamýšľaných dôsledkov, aj radu dôsledkov **nezamýšľaných, kontraproduktívnych nielen pre páchatela, ale pre celú spoločnosť** (vynaloženie financií zo štátneho rozpočtu na pobyt odsúdeného vo VTOS, tvorba kontaktov odsúdeného so závadnými osobami, odsúdenými za závažnejšie delikty, ťažká resocializácia po prepustení, a pod.).

Už zo záverov oboch subtestov vyplýva, že hrozba trestu v zmysle § 172 ods. 2 TZ SR nemusí ústavne obstať. Pri odpovedi na kľúčovú otázku je však opäť namieste pomôcť si Rozsudkom ÚS GR. Ak má byť legitímnym cieľom záujem na ochrane ľudského zdravia a odradenie potenciálnych konzumentov od užívania marihuany, a tým (v konečnom dôsledku) riziko poškodenia vlastného zdravia každého jedinca, potom je **priama hrozba NTOS vo vzťahu k legitímnemu cieľu hrubo neproporcionálna.**³⁸

Čiastkový záver: Trest ustanovený podľa § 172 ods. 2 TZ SR **nie je nevyhnutným prostriedkom na ochranu legitímného / penologického cieľa.**

3. Je vzťah medzi legitímnym / penologickým cieľom a trestom založený na rozumných a dostatočných dôvodoch?

Čiastkový záver: Keďže napadnutá právna úprava neobstála v druhom kroku, nie je potrebné hľadať rozumné a dostatočné dôvody, na ktorých by mohol byť založený vzťah medzi legitímnym / penologickým cieľom a trestom.

Záverom sa žiada poukázať na rastúci počet vedeckých článkov a štúdií hľadajúcich limity zložitého vzťahu medzi reguláciou drog a ľudskými právami.³⁹ Alebo na pojednania o tom, že pri najmenšom morálny,⁴⁰ ba až ústavný⁴¹ problém môže vzniknúť samotnou kriminalizáciou držby marihuany na vlastnú spotrebu. Otázka neprimeranosti trestov sa preto síce na Slovensku otvárala vždy len veľmi pomaly a ťažko, no fakticky predstavuje racionálne minimum lavírujúce na tenkej hranici ústavnosti.

F. Záver

Uloženie NTOS vedie k obmedzeniu riadneho výkonu väčšiny ľudských práv. **Hodnota ľudskej slobody v tomto prípade nemá iný ekvivalent, neexistuje hodnota, ktorá by ju mohla vyvážiť**

alebo úplne nahradit'. Cieľom autorky bolo preto otvoriť ústavne pomerne kontroverznú diskusiu o tom, či sú tresty hroziace konzumentom marihuany (najmä) v zmysle § 172 ods. 2 TZ SR v súlade so zákazom krutých, neludských a ponižujúcich trestov podľa čl. 16 ods. 2 Ústavy SR v spojení s čl. 1 ods. 1, čl. 13 ods. 4, čl. 16 ods. 1, čl. 17 ods. 1, čl. 19 ods. 1 a 2 Ústavy SR a čl. 3 Dohovoru. Po základnom vysporiadaní sa s princípom delby výkonu verejnej moci, bol vyslovený záver, že tresty hroziace konzumentom marihuany **môžu byť** v rozpore s Ústavou SR. Uvedené však nevylučuje, práve naopak vyzdvihuje, najvhodnejšie riešenie, ktorým v demokratickom a právnom štáte **je a vždy bude** vlastná sebareflexia zákonodarného orgánu. ■

RESUMÉ

Quo vadis, Cannabis? (Ne)ústavnosť trestov hroziacich konzumentom marihuany

Príspevok identifikuje základné iracionality protidrogovej politiky so zameraním na tresty hroziace užívateľom marihuany. Vo vzťahu k nim autorka analyzuje účel trestov, ústavné a ľudsko-právne limity pri koncipovaní sankčného mechanizmu zákonodarcom. Záverom vytvára test primeranosti trestu, pod ktorého prizmou odpovedá na otázku, či možno tresty hroziace užívateľom marihuany podľa § 172 ods. 2 TZ SR považovať za primerané, a ak nie, či sú v prípade hrubej neprimeranosti schopné naplniť podstatu neludského, krutého alebo ponižujúceho trestu v zmysle čl. 16 ods. 2 Ústavy v spojení s čl. 1 ods. 1, čl. 13 ods. 4, čl. 16 ods. 1, čl. 17 ods. 1, čl. 19 ods. 1 a 2 Ústavy SR a čl. 3 Dohovoru.

SUMMARY

Quo vadis, Cannabis? (Un)Constitutionality of Penalties Imposed on Marijuana Users

The article identifies basic drug policy irrationalities, focusing on penalties that may be imposed on marijuana users. In relation thereto, the author analyses the purpose of penalties, constitutional limits and human-rights limits in the process of drafting sanction mechanisms by the legislator. She also deals with a proportionality test in relation to penalties, in the context of which she answers the question whether penalties that may be imposed on marijuana users under Sec. 172(2) of the Slovak Criminal Code can be considered proportionate and adequate, and if not, whether – in the case of gross disproportion – they can be regarded as inhuman, cruel or degrading penalties under Art. 16(2) of the Constitution in connection with Art. 1(1), Art. 13(4), Art. 16(1), Art. 17(1), Art. 19(1) and (2) of the Slovak Constitution and Art. 3 of the Convention.

ZUSAMMENFASSUNG

Quo vadis, Cannabis? (Nicht-)Verfassungsmäßigkeit der den Marihuana-Konsumenten drohenden Strafen

Im Beitrag werden grundlegende Irrationalitäten der Antidrogenpolitik mit Ausrichtung auf die Strafen, durch die die Konsumenten von Marihuana bedroht sind, identifiziert. In Bezug darauf analysiert die Autorin den Zweck der Strafen, die verfassungsmäßigen menschenrechtlichen Limits bei der Konzipierung des Sanktionsmechanismus durch den Gesetzgeber. Abschließend gestaltet sie den Test für die Verhältnismäßigkeit der Strafe, unter dem Prisma dessen sie auf die Frage antwortet, ob die den Konsumenten von Marihuana drohenden Strafen gemäß § 172 Abs. 2 des Strafgesetzes der Slowakischen Republik als angemessen betrachtet werden können, sofern nicht, dann ob diese im Fall einer groben Unangemessenheit sogar nicht fähig sind, den Tatbestand einer unmenschlichen, erbarmungslosen oder erniedrigenden Strafe im Sinne der Artikels 16 Absatz 2 der Verfassung in Verbindung mit dem Artikel 1 Absatz 1, Artikel 13 Absatz 4, Artikel 16 Absatz 1, Artikel 17 Absatz 1, Artikel 19 Absatz 1 und 2 der Verfassung der Slowakischen Republik und dem Artikels 3 der Konvention, zu erfüllen.

Na základe tohto prípadu vznikla iniciatíva „Sloboda pre Roba“ <http://slobodaprero-ba.sk/>, ako i petícia „Dekriminalizácia konope na Slovensku“, pod ktorú je podpísaných (v čase písania tohto príspevku) 25 735 občanov. Krajský súd Košice zrušil Rozsudok Okresného súdu Košice II a vec vrátil tomuto súdu na nové prejednanie a rozhodnutie.

- 38 Pozri napr. II. časť, bod 83., bod 101., atď. Rozsudku ÚS GR.
- 39 BARRETT, D. *Drug Policy and Human Rights in Europe: Managing tensions, maximising complementarities*. Council of Europe, 2018 / KEMPEN, H. – FEDOROVA, M. *Regulated Legalization of Cannabis through Positive Human Rights Obligations and Inter se Treaty Modification*. International Community Law Review, 2018, roč. 20, č. 2, s. 493 – 526.
- 40 BLUMENSON, E. – NILSEN E. *Liberty Lost: The Moral Case for Marijuana Law Reform*. Indiana Law Journal, 2010, roč. 85, č. 1, s. 279 – 299.
- 41 DICHTER, M., *Marijuana and the Law: The Constitutional Challenges to Marijuana Laws in Light of the Social Aspects of Marijuana Use*. Villanova Law Review, 1968, roč. 13, č. 4, s. 851 – 879.

Z JUDIKATÚRY SÚDNEHO DVORA EURÓPSKEJ ÚNIE

Spotrebiteľia a premlčanie práva na vydanie bezdôvodného obohatenia

1. Zásada efektivity sa má vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá stanovuje, že na žalobu podanú spotrebiteľom o vrátenie súm neoprávnene zaplatených v rámci plnenia zmluvy o úvere na základe nekalých podmienok v zmysle smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách alebo na základe podmienok, ktoré sú v rozpore s požiadavkami smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/48/ES z 23. apríla 2008 o zmluvách o spotrebiteľskom úvere a o zrušení smernice Rady 87/102/EHS, sa vzťahuje trojročná premlčacia lehota, ktorá začína plynúť odo dňa, keď došlo k bezdôvodnému obohateniu.

2. Článok 10 ods. 2 a článok 22 ods. 1 smernice 2008/48, ako boli vyložené rozsudkom z 9. novembra 2016, Home Credit Slovakia (C-42/15, EU:C:2016:842), sa majú uplatniť na zmluvu o úvere, ktorá bola uzatvorená pred vyhlásením uvedeného rozsudku a pred zmenou vnútroštátnej právnej úpravy vykonanou s cieľom dosiahnuť súlad s výkladom, ktorý bol v ňom prijatý.

*Rozsudok Súdneho dvora z 22. apríla 2021 vo veci C-485/19,
Profi Credit Slovakia – ECLI:EU:C:2021:313*

Komentovaný rozsudok sa nečíta ľahko. A to nie kvôli zložitosti právnej argumentácie a záverov, ktoré sú v ňom obsiahnuté, ale skôr kvôli skutkovým okolnostiam sporu riešeného vnútroštátnym súdom, ktorý predložil Súdnemu dvoru Európskej únie (ďalej len „Súdny dvor“) prejudiciálne otázky. Čo si totiž myslieť o štáte, v ktorom je legálne podnikáť tak, že poskytnete úver v sume 1 500,- eur s povinnosťou vrátiť 3 698,40 eur v 48 mesačných splátkach po 77,05 eur, čo predstavuje úrokovú sadzbu 70% a RPMN (ročná percentuálna miera nákladov) vo výške 66,31%? K tomu ešte dlžník nikdy reálne nedisponuje sumou 1 500 eur, pretože mu je z tejto sumy odrátaný poplatok vo výške 367,49 eur za to, že bude mať v budúcnosti príležitosť dosiahnuť odklad splátok úveru.

Presne takúto zmluvu o úvere uzavrel v roku 2011 so spoločnosťou Profit Credit Slovakia pán LH, ktorý sa po tom, čo splatil celú sumu úveru, v roku 2017 od právnik dozvedel, že poplatok za možný budúci odklad splátok predstavoval nekalú zmluvnú podmienku a že údaje o RPMN, ktoré mu boli v súvislosti s touto zmluvou poskytnuté, boli nesprávne. Vychádzajúc z tejto informácie podal LH žalobu o vrátenie poplatkov, ktoré mu boli podľa jeho názoru účtované neoprávnene. Spoločnosť Profit Credit Slovakia sa bránila tým, že právo LH je premlčané, keďže už uplynula objektívna trojročná premlčacia lehota vzťahujúca sa v zmysle § 107 ods. 2

zák. č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník (ďalej len „Občiansky zákonník“) na právo na vydanie bezdôvodného obohatenia, ktorá začína plynúť odo dňa bezdôvodného obohatenia, čo je v tomto prípade deň zaplatenie poplatku za možný budúci odklad splátok. Okresný súd v Prešove žalobu zamietol a na základe odvolania LH je spor aktuálne pred Krajským súdom v Prešove (ďalej len „KS Prešov“), ktorý konanie prerušil a predložil Súdnemu dvoru šesť prejudiciálnych otázok.¹

Na pozadí predložených prejudiciálnych otázok je možné vnímať pochybnosti, ktoré má KS Prešov vo vzťahu k dvom rozhodnutiami Najvyššieho súdu SR (ďalej len „NS SR“).

Prvým je rozhodnutie NS SR z 18. októbra 2018 č. k. 1 Cdo 238/2017, z ktorého vyplývajú podmienky pre použitie desaťročnej objektívnej premlčacej doby v súvislosti s právom na vydanie bezdôvodného obohatenia upravenej v § 107 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Táto doba sa použije v prípade úmyselného bezdôvodného obohatenia, pričom podľa NS SR, ktorý v tejto súvislosti použil analógiu s trestným právom, má spotrebiteľ povinnosť dokázať vedomostnú a vôľovú zložku úmyselného konania na strane veriteľa. Ak spotrebiteľ neunesie toto dôkazné bremeno, potom sa uplatní len trojročná objektívna premlčacia doba. KS Prešov poukazuje na to, že pred týmto rozhodnutím NS SR súdy aplikovali na obdobné spotrebiteľské spory objektívnu desaťročnú premlčaciu dobu, keďže konanie žalovaného veriteľa považovali za viac ako nedbanlivé.

Problematiky premlčacích lehôt v súvislosti s právom na vydanie bezdôvodného obohatenia sa týkajú prvé štyri otázky predložené KS Prešov. Súdny dvor však odpovedal len na prvú a druhú otázku. Tretiu a štvrtú otázku, ktoré sa týkajú spôsobu preukázania vedomostnej a vôľovej zložky úmyselného konania na strane veriteľa, označil Súdny dvor za neprípustné z dôvodu nedostatku takého ich odôvodnenia zo strany vnútroštátneho súdu, ktoré by Súdnemu dvoru umožnilo poskytnúť odpoveď užitočnú pre vnútroštátny súd.

KS Prešov sa na právnu úpravu premlčacích lehôt v súvislosti s právom na vydanie bezdôvodného obohatenia obsiahnutú v § 107 ods. 2 Občianskeho zákonníka pozerá optikou čl. 47 Charty základných práv Európskej únie, ktorý stanovuje právo na účinný prostriedok nápravy pred súdom, v tomto prípade v súvislosti s ochrannou práv, ktoré spotrebiteľom vyplývajú z práva Európskej únie. Súdny dvor svoju odpoveď založil na zásade efektivity súvisiacej s princípom procesnej autonómie členských štátov. Opätovne vysvetlil tento princíp, keď uviedol, že v prípade neexistencie pravidiel Únie v danej oblasti prináleží vnútroštátnemu právnemu poriadku každého členského štátu, aby upravil procesné podmienky týkajúce sa žalôb určených na zaručenie ochrany práv, ktoré osobám podliehajúcim súdnej právomoci vyplývajú z práva Únie, avšak pod podmienkou, že nie sú menej výhodné ako procesné podmienky, ktoré upravujú podobné situácie podľa vnútroštátneho práva (zásada ekvivalencie), a nevedú k praktickému znemožneniu alebo nadmernému sťaženiu výkonu práv priznaných právom Únie (zásada efektivity).²

Súdny dvor teda skúmal, či také vnútroštátne pravidlo premlčania, o aké ide v tejto veci, nesťažuje alebo úplne neznemožňuje uplatnenie práv plynúcich pre spotrebiteľov z práva Únie. Vychádzajúc zo svojej predchádzajúcej judikatúry uviedol, že keďže ochrana spotrebiteľov nie je absolútna, nie je pravidlo premlčania vo všeobecnosti v rozpore so zásadou efektivity. Rovnako tak nie je v rozpore s uvedenou zásadou ani trojročná dĺžka premlčacej doby, keďže Súdny dvor už v inom prípade uviedol, že ide o takú lehotu, ktorá je dostatočná na to, aby dotknutému spotrebiteľovi umožnila pripraviť a podať účinný prostriedok nápravy.³ Problém z pohľadu zásady efektivity však vidí Súdny dvor v začiatku plynutia lehoty. Ak je totiž udalosťou, na základe ktorej začína plynúť trojročná premlčacia lehota, akákoľvek platba uskutočnená dĺžnikom, tak potom nemožno vylúčiť, že pre časť uskutočnených platieb môže dôjsť, a to hlavne pri dlhodobých zmluvách, k uplynutiu premlčacej lehoty ešte predtým, než sa skončí platnosť zmluvy, v dôsledku čoho takýto režim premlčania môže spotrebiteľom systematicky odopierať možnosť domáhať sa vrátenia platieb uskutočnených na základe zmluvných podmienok, ktoré sú v rozpore s uvedenými smernicami.⁴ Súdny dvor v tejto súvislosti zdôraznil znevýhodnené postavenie spotrebiteľov voči predajcom alebo dodávateľom, pokiaľ ide o vyjednávaciu silu, ako aj o úroveň informovanosti, a skutočnosť, že je možné, že spotrebiteľia nevedia o svojich právach vyplývajúcich z práva Únie. Na túto skutočnosť upriamil pozornosť aj KS Prešov v návrhu na začatie prejudiciálneho konania, keď uviedol, že spotrebiteľ častokrát nie je sám schopný posúdiť nekalosť zmluvnej podmienky.

1 Celý text návrhu na začatie prejudiciálneho konania je dostupný na <https://curia.europa.eu/juris/showPdf.jsf?text=&docid=219920&page-Index=0&doclang=sk&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1579154>

2 Bod 52 komentovaného rozsudku.

3 Rozsudky Súdneho dvora z 9. júla 2020 vo veci C-698/18 a 699/18, Raiffeisen Bank a BRD Groupe Sociétés Générale, EU:C:2020:537, body 62 a 64 a zo 16. júla 2020 vo veci C-224/19 a C-259/19, Caixabank a Banco Bilbao Vizcaya Argentaria, EU:C:2020:578, bod 87.

4 Bod 63 komentovaného rozsudku.

5 Bod 65 komentovaného rozsudku.

6 Rozsudok Súdneho dvora z 9. novembra 2016 vo veci C-42/15, Home Credit Slovakia, ECLI:EU:C:2016:842.

7 Rozsudok Súdneho dvora z 5. septembra 2019 vo veci C-331/18, Pohotovosť, ECLI:EU:C:2019:665, bod 55.

8 Návrhy generálneho advokáta Maciej Szpunar prednesené 3. septembra 2020 vo veci C-485/19, Profi Credit Slovakia, ECLI:EU:C:2020:645, bod 55.

V reakcii na uvedený záver Súdneho dvora má vnútroštátny súd pri rozhodovaní sporu dve možnosti. Prvá spočíva v pokuse vyložiť § 107 ods. 2 Občianskeho zákonníka tak, že nespojí začiatok plynutia objektívnej trojročnej premlčacej lehoty s momentom zaplatenia sporného poplatku. Vzniká však otázka, čo by malo byť tým momentom pre začatie plynutia premlčacej doby. Tento problém by odpadol pri využití druhej možnosti, keď by vnútroštátny sudca považoval takúto situáciu za úmyselné bezdôvodné obohatenie a aplikoval by desaťročnú objektívnu premlčaciu dobu. V prospech tohto riešenia znie aj záver Súdneho dvora o tom, že spotrebiteľ nemôže mať na účely uplatnenia svojich práv vyplývajúcich z práva Únie povinnosť preukazovať úmyselnú povahu konania príslušného predajcu alebo dodávateľa,⁵ čo koriguje názor NS SR obsiahnutý v už uvedenom rozhodnutí z 18. októbra 2018 č. k. 1Cdo 238/2017.

Uvidíme, či aj v tejto situácii bude naša legislatívna moc reagovať tak rýchle, ako to bolo v prípade zmeny zák. č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zák. č. 129/2010 Z. z.“) v súvislosti s rozsudkom Súdneho dvora vo veci C-42/15,⁶ kedy k novelizácii došlo v priebehu 11 mesiacov prostredníctvom zák. č. 279/2017 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 483/2001 Z. z. o bankách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony. Alebo či legislatívna moc znovu nechá riešenie vzniknutej situácie len v rukách súdov prostredníctvom výkladu práva.

Druhým rozhodnutím NS SR, s ktorým KS Prešov polemizuje prostredníctvom prejudiciálnych otázok predložených Súdnemu dvoru, je uznesenie z 22. februára 2018 č. k. 3Cdo 146/2017. Ide o rozhodnutie, v ktorom NS SR reagoval na situáciu, ktorá vznikla v dôsledku už spomínaného rozhodnutia Súdneho dvora vo veci C-42/15 a následnej novelizácie zák. č. 129/2010 Z. z., v dôsledku ktorej s účinnosťou od 1. mája 2018 už zmluva o spotrebiteľskom úvere nemusí obsahovať určenie výšky, počtu a termínov splátok istiny, úrokov a iných poplatkov a to pod sankciou bezpoplatkovosti a bezúročnosti, ale len určenie výšky, počtu a frekvencie splátok. NS SR sa v tomto rozhodnutí vyjadril, že ten istý stav bolo možné dosiahnuť aj podľa právnej úpravy účinnej pred dátumom 1. mája 2018 a to na základe eurokonformného výkladu § 9 ods. 2 zák. č. 129/2010 Z. z.

Na prvý pohľad rovnakú prejudiciálnu otázku už ten istý súd položil vo veci C-331/18. Predsa však existuje rozdiel medzi týmito otázkami. Vo veci C-331/18 sa KS Prešov pýtal, či eurokonformnému výkladu vnútroštátneho práva nebráni princíp právnej istoty v súvislosti s doterajšou judikatúrou slovenských súdov, na čo dostal vôbec nie prekvapujúcu odpoveď Súdneho dvora, že súd nemôže platne zastávať názor, že vnútroštátne ustanovenie nie je možné vykladať v súlade s právom Únie iba preto, že toto ustanovenie bolo v minulosti vykladané spôsobom, ktorý je nezlučiteľný s týmto právom.⁷ V tejto veci sa však KS Prešov pýtal na spôsob vykonania eurokonformného výkladu vnútroštátneho práva. Jeho otázka smerovala k zisteniu, či je postačujúce, ak sa vnútroštátny súd len vysloví, že eurokonformný výklad dotknutého ustanovenia vnútroštátneho práva je možný, alebo či je potrebné aj vysvetliť, za použitia akých výkladových metód k tomuto záveru dospel a náležite zdôvodniť tento výklad. Tento zmysel otázky však úplne zanikol a KS Prešov dostal odpoveď na niečo, načo sa nepýtal a čo v svojom rozhodnutí nemôže využiť. Snaha Súdneho dvora o poskytnutie užitočnej odpovede nebola v tomto prípade veľmi úspešná. Súčasne však treba dodať, že predmetná prejudiciálna otázka KS Prešov smeruje ku kvalite rozhodnutí slovenských súdov z pohľadu spôsobu ich odôvodňovania a použitej argumentácie, čo je skôr otázka pre Ústavný súd SR ako pre Súdny dvor.

Ako som už v úvode uviedla, čítanie tohto rozsudku, ale aj súvisiacich návrhov generálneho advokáta nie je ľahké. Z argumentov účastníkov konania, ktoré sa dostali do textu rozsudku, a tiež z uvedenej argumentácie vlády v súvislosti s prípustnosťou prejudiciálnych otázok vyplýva, že znalosť základov práva Európskej únie a orientácia v judikatúre Súdneho dvora ešte stále nie je samozrejmosťou. V tejto súvislosti má veľkú výpovednú hodnotu aj konštatovanie generálneho advokáta, že odôvodnenie, na základe ktorého vnútroštátny súd položil prvú otázku, nie je prototypom zrozumiteľnosti.⁸

Rozhodnutie spracovala: **doc. JUDr. Martina Jánošíková, Ph.D.**
Ústav medzinárodného práva a európskeho práva
UPJŠ v Košiciach, Právnická fakulta

Z ROZHODNUTÍ NAJvyššieho súdu SR

Vykonanie zápisu opravy chyby do katastra nehnuteľností ako forma opatrenia orgánu verejnej správy preskúmateľná súdom v správnom súdnictve

Vykonanie zápisu opravy chyby do katastra nehnuteľností, ktoré je výsledkom neformálneho konania o oprave chyby podľa § 59 ods. 1 katastrálneho zákona, má formu opatrenia orgánu verejnej správy, ktoré je preskúmateľné súdom v správnom súdnictve za predpokladu, že ním sú alebo môžu byť práva, právom chránené záujmy alebo povinnosti žalobcu priamo dotknuté.

*Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 13. januára 2021
sp. zn. 4Sžrk/4/2020*

Dotknuté ustanovenia:

- § 59, § 59a, § 59b zákona č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon)
- § 3 ods. 1, § 98 ods. 1 písm. g) Správneho súdneho poriadku č. 162/2015 Z. z.

Krajský súd podľa § 98 ods. 1 písm. g) Správneho súdneho poriadku č. 162/2015 Z. z.¹ odmietol žalobu, ktorou sa žalobkyňa domáhala preskúmania zákonnosti rozhodnutia žalovaného okresného úradu, katastrálneho odboru. Odmietnutie žaloby krajský súd odôvodnil tým, že žalovaným bola síce fakticky vykonaná oprava údajov v katastri nehnuteľností, avšak žiadne rozhodnutie, t. j. individuálny správny akt, ktorý by bol ako rozhodnutie aj formálne označený, alebo ktorý by zákon za rozhodnutie považoval, nebolo žalovaným vydané. Krajský súd zdôraznil, že aj keď by v predmetnej veci eventuálne pripadal do úvahy súdny prieskum opatrenia žalovaného ako určitého neformalizovaného správneho aktu, takýto akt žalovaného žalobkyňa neoznačila ako predmet súdneho prieskumu.

Proti uzneseniu krajského súdu podala žalobkyňa kasačnú sťažnosť, v ktorej uviedla, že pre posúdenie oprávnenosti odmietnutia správnej žaloby je potrebné vyriešiť otázku, či je oprava chyby v zmysle § 59 katastrálneho zákona² rozhodnutím alebo opatrením správneho orgánu a či je takýto správny akt preskúmateľný v správnom súdnom konaní. Žalobkyňa uviedla, že oprava chyby je správnym aktom, výsledkom konania okresného úradu, v ktorom sa odstraňujú nedostatky, chyby v katastri nehnuteľností formou zápisu na podklade rozhodnutia pri formálnom postupe a na podklade protokolu pri neformálnom postupe. Zápis opravy chyby je ako individuálny správny akt výsledkom rozhodovania správneho orgánu o právach, právom chránených záujmoch alebo povinnostiach fyzickej alebo právnickej osoby v postavení účastníka správneho konania.

1 § 98 ods. 1 písm. g) Správneho súdneho poriadku: *Správny súd uznesením odmietne žalobu, ak je neprípustná.*

2 § 59 ods. 1 katastrálneho zákona č. 162/1995 Z. z.: *Konanie o oprave chyby je konanie, v ktorom okresný úrad opravuje chybné údaje katastra, ktoré vznikli jeho vlastnou činnosťou alebo činnosťou iných štátnych*

orgánov, notárov alebo iných osôb na základe chybných podkladov okresného úradu. Oprava chyby sa vykoná zápisom do katastra na základe rozhodnutia o oprave chyby alebo protokolu o oprave chyby.

Najvyšší súd Slovenskej republiky preskúmal napadnuté uznesenie a dospel k záveru, že kasačná sťažnosť je dôvodná.

Z odôvodnenia:

Rozhodujúcim kritériom pre posúdenie prípustnosti súdneho preskúmania rozhodnutí orgánov verejnej správy je vždy ich spôsobilosť zasiahnuť do práv, slobôd alebo záujmov subjektov, ktorým sú určené. Súdnemu preskúmaniu podliehajú aj také správne akty orgánov verejnej správy, ktoré nespĺňajú formálne náležitosti rozhodnutia, za predpokladu, že sa nimi právne záväzným spôsobom (bez možnosti nápravy prostredníctvom riadnych opravných prostriedkov) zakladajú, menia alebo rušia práva alebo povinnosti fyzických alebo právnických osôb alebo sa ich priamo dotýkajú. Opatrenie je všeobecnou formou súdneho prieskumu zákonnosti. Zabezpečuje, aby v oblasti správneho súdnictva nedošlo k situácii denegatio iustitiae pri poskytovaní právnej ochrany.

Z hľadiska procesu prijatia je opatrenie podobne ako rozhodnutie výsledkom administratívneho konania, ktorého procesný rámec mal podobu správneho alebo daňového konania, alebo bol upravený osobitne. Pokiaľ ide o formu opatrení orgánov verejnej správy, možno použiť negatívne vymedzenie a za tieto považovať všetky individuálne správne akty vydané v administratívnom konaní, ktoré nie sú pomenované ani považované za rozhodnutie. Opatrenia môžu mať aj povahu vykonania zápisu do určitého verejného registra. I keď sa takýto zápis sám osebe javí ako faktický úkon, ak je tento výsledkom administratívneho (registračného, evidenčného) konania, je potrebné považovať ho za opatrenie.

Konanie o oprave chyby podľa § 59 ods. 1 katastrálneho zákona je konaním, v ktorom okresný úrad opravuje chybné údaje katastra, ktoré vznikli jeho vlastnou činnosťou alebo činnosťou iných štátnych orgánov, notárov alebo iných osôb na základe chybných podkladov okresného úradu. Oprava chyby sa vykoná zápisom do katastra na základe rozhodnutia o oprave chyby alebo protokolu o oprave chyby. Podľa § 59b ods. 1 katastrálneho zákona, konanie o oprave chyby sa skončí dňom vykonania zápisu do katastra na základe rozhodnutia o oprave chyby alebo na základe protokolu o oprave chyby, dňom nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia o zastavení konania o oprave chyby, dňom nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia o zamietnutí návrhu na opravu chyby alebo dňom odoslania oznámenia o dôvodoch nevykonania opravy chyby.

Na základe vyššie uvedeného kasačný súd konštatuje, že v posudzovanej veci vykonanie zápisu opravy chyby do katastra nehnuteľností, ako správny akt žalovaného, má ako výsledok konania o oprave chyby podľa § 59 ods. 1 katastrálneho zákona formu opatrenia orgánu verejnej správy, ktoré je preskúmateľné súdom v správnom súdnictve za predpokladu, že ním sú alebo môžu byť práva, právom chránené záujmy alebo povinnosti žalobcu priamo dotknuté.

Vzhľadom na to, že žalovaný vykonanou opravou údajov katastra opravil zobrazenie pozemkov v mape určeného operátu a výmery uvedených parciel, dospel kasačný súd k záveru, že predmetné opatrenie bolo spôsobilé zasiahnuť do subjektívnych práv a záujmov žalobkyne. Kasačný súd zároveň uviedol, že v konaní o oprave chyby začatom okresným úradom ex offio žalobkyňa nemala žiadnu možnosť brániť svoje práva v konaní, pretože protokol o oprave chyby jej nebol doručený a voči samotnému vykonaniu zápisu opravy chyby nie je prípustný žiadny opravný prostriedok.

Kasačný súd ďalej zdôraznil, že v správnom súdnictve je právo na prístup k súdnemu preskúmaniu na základe správnej žaloby determinované princípom generálnej klauzuly s negatívnou enumeráciou. Nie je pritom rozhodujúce, ako je napadnuté rozhodnutie alebo opatrenie formálne označené. Na základe uvedeného kasačný súd dospel k záveru, že žalobkyňa správne vymedzila žalobný petít, keď sa domáhala zrušenia správneho aktu žalovaného, i keď ho označila ako rozhodnutie.

Najvyšší súd Slovenskej republiky z uvedených dôvodov uznesenie krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Odôvodnenie je redakčne krátené a upravované.

Právnu vetu a rozhodnutie spracovala: **JUDr. Zuzana Fabianová, Ph.D.**
advokátka

Aktuálne udalosti

Konferencia advokátov 2021

Konferencia advokátov sa bude konať prezenčne **11. júna 2021** v priestoroch Incheba EXPO v Bratislave. Naším zámerom je však zorganizovať ju tak, aby sa na nej aj napriek protipandemickým opatreniam alebo prípadným iným komplikáciám, mohol zúčastniť každý advokát. Preto ju chceme zorganizovať hybridne, teda aj prezenčnou aj dištančnou formou.

V čase uzávierky tohto čísla časopisu bol schválený zákon, ktorý umožní online rokovanie konferencie a online hlasovanie a voľbu (pozri Vestník č. 71). Účasť na konferencii bude možná dvoma spôsobmi: buď **fyzicky prísť do Incheby** alebo na diaľku – **dištančne sa pripojiť prostredníctvom volebnej platformy** z domu, kancelárie alebo kaviarne. Na volebnej platforme bude prístupný živý prenos zo sály z celého priebehu konferencie.

Pre vstup na konferenciu v Inchebe bude potrebné preukázať sa negatívnym AG alebo PCR testom nie starším ako 48 hodín, alebo existenciou výnimky podľa Úradu verejného zdravotníctva.

Veľkou zmenou oproti predchádzajúcim konferenciám budú elektronické voľby do orgánov komory a elektronické hlasovanie o predpisoch. Všetci advokáti, či už sa zúčastnia na konferencii fyzicky alebo dištančne, budú hlasovať a voliť prostredníctvom volebnej platformy. Preto je potrebné, aby ste mali svoje konto aktivované a funkčné. Volebná platforma je tá istá, cez ktorú bola realizovaná prvá časť volieb do orgánov – nomináčna časť – teda vaše advokátske konto na MS Office 365 v tvare *meno.priezvisko@sak.cloud*.

Prihlasovacie údaje vám boli doručené mailom z adresy *onlinevolby@sak.sk*, alebo poštou ako doporučená zásielka. Ak ste si svoje advokátske konto aktivovali v prvom kole vo-

lieb, preverte si prosím, či si pamätáte svoje heslo. Ak ste si ho neaktivovali a chcete sa na konferencii zúčastniť, nájdite si v mailoch alebo v pošte doručené prístupové údaje a aktivujte si ho.

Ak máte akýkoľvek problém s prístupom na volebnú platformu, je vám k dispozícii linka telefonického podpory – helpdesk **02/32 184 402**. Nenechávajte si to prosím na poslednú chvíľu, v čase konferencie bude určite helpdesk veľmi vyťažený.

Tešíme sa na vás na konferencii advokátov 2021.

A nezapomnite si so sebou zobrať aj mimoriadne číslo Bulletinu slovenskej advokácie, ktoré je venované konferencii. Obsahuje návrh zmien v advokátskych predpisoch a ďalšie užitočné informácie.

Kandidátky do druhého kola volieb do orgánov advokátskej samosprávy

Na riadnom rokovaní 9. apríla 2021 členovia P SAK schválili zoznam nominantov zvolených v prvom kole. Následne kancelária komory zabezpečila kontrolu splnenia základných zákonných a stavovských podmienok nominácie – preverenie či advokát bol nominovaný v súlade s volebným poriadkom, má v čase schválenia kandidátky predsedníctvom SAK aktívny výkon advokácie, nebol evidovaný podľa osobitného predpisu (Ústav pamäti národa) a nebolo mu právoplatne uložené disciplinárne opatrenie, ktoré nie je zahladené. Kancelária komory oslovila advokátov nominovaných v prvom kole, aby sa vyjadrili ku svojej kandidatúre a komore zaslali písomný súhlas s kandidatúrou.

Po overení všetkých podmienok kancelária SAK zostavila kandidátske listiny pre voľbu v druhom kole. **Predsedníctvo SAK schválilo zostavené kandidátky 14. mája 2021 a komora ich zverejnila na svojej webovej stránke a na sociálnych sieťach, ktoré využíva.**

Kandidátky obsahujú trojnásobný počet kandidujúcich advokátov do každého orgánu. Z nich si v druhom kole počas konferencie advokátov 2021 budete môcť zvoliť svojich zástupcov v samospráve na nasledujúce štyri roky.

Stretnutie predstaviteľov Slovenskej advokátskej komory a Úradu geodézie, kartografie a katastra

Predseda Slovenskej advokátskej komory **Viliam Karas** sa stretol s predsedom Úradu geodézie, kartografie a katastra SR (ÚGKK) **Jánom Mrvom**.

Na stretnutí otvorili spoločné témy týkajúce sa legislatívnych aktivít do budúcnosti, možnosti užšej spolupráce a integrácie systémov a služieb ÚGKK SR, ako aj možnosti pre advokátov nahliadať do katastrálneho operátu na celom území Slovenska z jedného miesta, digitalizácie zbierky listín a o možnosti nahliadania do nej. Zhovárali sa taktiež o problematike pokútnictva, teda neoprávneného poskytovania

Už vám neuniknú žiadne informácie!

Dôležité informácie a aktuálny vývoj z diania v advokácii a na komore nájdete na našich sociálnych sieťach:

 www.facebook.com/advokatinavasejstrane
pridajte sa do uzavretej skupiny pre advokátov
Advokáti spolu - SAK

 www.linkedin.com/company/sak-sk
sledujte aj našu oficiálnu stránku na profesnej
sieti LinkedIn

právnych služieb, ku ktorému dochádza v súvislosti s prevodmi nehnuteľností.

Na stretnutí sa za komoru zúčastnil aj podpredseda **Ján Kután** a tajomník **Andrej Popovec**. Za ÚGKK SR boli prítomní podpredseda **Vladimír Raškovič** a riaditeľka legislatívno-právneho oboru **Odeta Poldaufová** (na fotografii hore). Predsedovia sa dohodli na zavedení pravidelných pracovných stretnutí zameraných na spoločné témy.

DEŇ ADVOKÁCIE – 31. výročie a darček v podobe divadelných predstavení

Uplynulo už 31 rokov odkedy sa advokácia na Slovensku stala znovu slobodným povoláním nezávislým od štátnej moci. Dňa 27. apríla 1990 bol vďaka našim kolegom prijatý zákon č. 132/1990 Zb. Došlo tak k obnoveniu slobody výkonu advokátskeho povolania, vrátane vytvorenia plnohodnotnej

samosprávy v podobe advokátskej komory združujúcej všetkých advokátov.

V minulom roku sme na 30. výročie plánovali veľké oslavy. Pandémia však naše plány zmenila. V tomto roku sa tiež dá oslavovať len „v malom“. Preto sme členom SAK spoločne so Slovenským národným divadlom sprístupnili dve divadelné predstavenia v dňoch 21. – 26. apríla 2021. Takýmto kultúrnym zážitkom sme chceli nielen podporiť slovenskú kultúru v týchto neľahkých časoch, ale pripomenúť si naše výročie.

Ponúkli sme vám možnosť pozrieť si predstavenie **Bál** (foto vľavo dole) a predstavenie **Milada** o Milade Horárovej (foto vpravo dole). Práve aj dramatické dielo Milada je momentom neslobody a zobrazuje, čo sa môže stať, ak justícia je poplatná politike a nesloboda zasiahne aj advokáciu. Dúfame, že ste príležitosť pozrieť si tieto výborné predstavenia využili.

Mgr. Alexandra Donevová

Foto autorka, ÚGKK

Zo zasadnutí Predsedníctva SAK

Na riadnom aprílovom rokovaní sa Predsedníctvo Slovenskej advokátskej komory zišlo **8. – 9. apríla 2021**. V máji zasadlo P SAK dvakrát – na riadnom rokovaní **6. – 7. mája 2021** a na mimoriadnom rokovaní **11. mája 2021**.

Predsa SAK JUDr. Karas, PhD. na úvod **riadneho aprílového rokovania** informoval o prieskume komory o **využití rozhodcovského konania v právnej praxi** a o **okružlom stole k rozhodcovskému konaniu**, súhrnne o **piatich tematických stretnutiach** advokátov, o návšteve nového **generálneho riaditeľa Zboru väzenskej a justičnej stráže SR** a o zrušení **šachových podujatí** s určením náhradného termínu 2. – 4. decembra 2021. Podrobnejšie informácie sú uverejnené na webovej stránke komory.

V rámci aktuálnych informácií o **legislatívnych aktivitách** SAK rezonovali tieto témy: ● **rozporové konanie k zámeru rekodifikácie práva obchodných spoločností**, ● **pripomienky k návrhu plánu obnovy a odolnosti**, ● **novela zákona o orgánoch štátnej správy v oblasti sociálnych vecí, rodiny a služieb zamestnanosti**, ● **vládný návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 67/2020 Z. z. o niektorých mimoriadnych opatreniach vo finančnej oblasti** v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby COVID-19, ● **implementácia európskej smernice proti praniu špinavých peňazí** (V. AML smernica) a ● **komunikácia ohľadom právnej úpravy kolúznej väzby**.

Predsedníctvo SAK schválilo pokračujúcu **spoluprácu so spoločnosťou Poradca podnikateľa**, vzalo na vedomie **správu o činnosti Rozhodcovského súdu Slovenskej advokátskej komory** a schválilo **spoluprácu** so spoločnosťou Kia Motors Sales Slovensko, s. r. o. ponúkajúcu **advokátom zvýhodnené podmienky pri nákupe vozidiel KIA**.

V zmysle záverov z mimoriadneho rokovania Predsedníctva SAK 2. apríla 2021, ktorého predmetom bola prezentácia výsledkov prvého kola volieb do orgánov komory v systéme spoločnosti POLYAS, boli na riadnom aprílovom rokovaní predložené **zoznamy nominovaných kandidátov do orgánov SAK už po aplikovaní pravidiel Volebného poriadku**. Z podmienok spoločnosti POLYAS vyplýva, že bolo možné do kandidačnej listiny zapísať to isté meno aj viackrát s tým, že v súlade s Volebným poriadkom bolo úlohou nominačného procesu zosúladiť túto možnosť s Volebným poriadkom. V kontexte uvedeného Predsedníctvo SAK vzalo na vedomie **zoznamy nominovaných, ktoré boli doručené z volebného systému, aplikovalo Volebný poriadok SAK v časti, ktorá sa týka možnosti nominovať jeden advokát jedného**

advokáta jedenkrát do jedného orgánu a schválilo zoznamy nominovaných podľa predloženej úpravy. Zoznamy kandidátov nominovaných v prvom kole volieb po aplikovaní Volebného poriadku boli advokátom zverejnené. V duchu predchádzajúcich rokovaní sa predsedníctvo komory aj na riadnom aprílovom zasadnutí veľmi intenzívne zaoberalo organizačno-technickou prípravou konferencie advokátov; množstvo vecí si vyžaduje riešenia v krátkom časovom horizonte. Ak bolo v prvom kole úspešne odovzdaných 1 227 elektronických kandidačných listín, je dôvodné predpokladať, že títo advokáti si elektronické voľby odskúšali a sú pripravení úspešne voliť elektronicky aj v druhom kole. Komora očakáva ešte vyšší počet účastníkov druhého kola volieb. V prípade technických problémov je aj v súčasnosti počas dňa k dispozícii **telefonická linka podpory 02 / 32 184 402** a **technická podpora bude k dispozícii aj v mieste konania konferencie**.

V časti rokovania venovanej **ekonomickým otázkam** členovia P SAK **rozhodli o doručených žiadostiach, predĺžili termín splatnosti príspevku na činnosť SAK a príspevku do sociálneho fondu SAK** za rok 2021 do 30. júna 2021 a vzali na vedomie **daňové priznanie SAK** k dani z príjmu právnických osôb za rok 2020.

V rámci správy o **mediálnej prezentácii SAK** kancelária komory informovala o priebehu **kampane proti domácemu násiliu**.

Predsedníctvo SAK vzalo na vedomie **informácie o zasadnutiach orgánov CCBE** a schválilo zámer **zapojiť sa ako pridružená partnerská inštitúcia do trojročného projektu Young Lawyers Contest** a **zorganizovať semifinále** v priestoroch komory v roku 2022.

Na riadnom májovom rokovaní JUDr. Karas, PhD. v rámci správy predsedu komory informoval o **stretnutí so zástupcami Národnej agentúry pre sieťové a elektronické služby** a **Úradu geodézie, kartografie a katastra SR**, o odbornej **rozprave PF UK a MS SR k mediácii**, o rokovaní so zástupcami **Európskej komisie o stave právneho štátu**, o zvolení **nového predsedu Najvyššieho správneho súdu SR**, o vývoji **konceptu advokáta ako registrátora** a o **liste ministerky spravodlivosti SR**, ktorý má potenciál zásadným spôsobom sa dotknúť výkonu advokátskeho povolania. Viac informácií nájdu advokáti na webovej stránke SAK, resp. v e-mailovej komunikácii.

Informáciám o **legislatívnom vývoji** dominovali tieto témy: ● **novela zákona č. 62/2020 Z. z.**, ● **návrh novely Trestného poriadku smerujúci k úprave kolúznej väzby**, ● **návrh zákona o územnom plánovaní** a **pripomienky komory k návrhu vyhlášky Ministerstva investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR o spôsoboch a postupoch pri elektronizácii agendy verejnej správy**.

Členovia P SAK vzali na vedomie správu **zo zasadnutia škodovej komisie**, z ktorej vyplynulo, že v záujme rýchlejšieho a efektívnejšieho riešenia poistných udalostí advokátov

bude potrebné zasadnutia škodovej komisie zintenzívniť. Poverili JUDr. Karasa, PhD. rokovať s **Centrom pre medzinárodnoprávnu ochranu detí** o podmienkach **možnej spolupráce**. Vzali na vedomie upozornenia Revízynej komisie SAK k **softvérovému riešeniu konferencie advokátov** a schválili **vizuál nových elektronických preukazov advokátov**.

Tajomník komory JUDr. Popovec podrobne informoval o nových nastaveniach konferencie advokátov pripravovanej v alternatíve hybridnej formy – o **podmienkach vstupu do konferenčných priestorov v kontexte platných epidemiologických opatrení**, o spôsobe **overovania identity advokáta** a **novej forme prezencie**, o **novej forme hlasovania o procesných otázkach** a o **návrhoch predpisov prezenčne aj v online prostredí** a o **novej forme volieb do orgánov komory** prezenčne v Inchebe na osobitných volebných zariadeniach aj v online prostredí. Advokáti sú priebežne hromadnými e-mailami informovaní o príprave konferencie advokátov **s apelom na to, aby si zaktualizovali svoje osobné kontaktné údaje** (mobil/e-mail) a **aktivovali svoje konto meno.priezvisko@sak.cloud**, čo výrazným spôsobom zjednoduší priebeh konferencie a umožní im aktívne sa zapojiť do jej diania, či už prezenčne alebo dištančne. Predsedníctvo **vymenovalo prezenčnú komisiu** s tým, že návrhovú, mandátovú a volebnú komisiu volí konferencia advokátov.

Predsedníctvo SAK v rámci **ekonomických otázok** rozhodlo o **doručených žiadostiach** a vzalo na vedomie **audítorskú správu za rok 2020**.

V rámci mediálneho reportu rezonoval najmä priebeh **kampane proti domácemu násiliu**, informácia o **Dni advokácie 2021**, v rámci ktorého komora sprístupnila advokátom možnosť pozrieť si dve divadelné predstavenia z dielne Slovenského národného divadla (jedno z nich bolo venované významnej advokátskej osobnosti Milade Horákovéj) a **výsledky prieskumu medzi advokátmi o zákonnosti postupov orgánov činných v trestnom konaní**.

Komora v spolupráci s akadémiou ERA pripravuje **online seminár** na tému **Uplatňovanie práva EÚ v oblasti antidiskriminácie**, ktorý sa uskutoční **24. – 25. júna 2021**. Záujemcovia sa môžu **registrovať** prostredníctvom webovej stránky komory s termínom **uzávierky prihlášok 10. júna 2021**. Počet miest je obmedzený (pre účastníkov zo SAK 20 miest). Rozhoduje termín podania prihlášky.

Na riadnom aprílovom aj riadnom májovom zasadnutí Predsedníctvo SAK schválilo **stanoviská** s úpravami na základe diskusie vo veci dopytov súvisiacich s výkonom advokácie a koncipientskej praxe, ktorými sa vopred zaoberala **pracovná skupina pre veci advokátske a komisia pre zlučiteľnosť výkonu advokácie, resp. koncipientskej praxe s inými povolaniami**.

Na riadnom aprílovom aj riadnom májovom zasadnutí členovia P SAK rozhodovali o **žiadostiach** súvisiacich s **matrikou** advokátskych koncipientov, advokátov a usadených euroadvokátov, zahraničných advokátov, spoločností s ručením obmedzeným, verejných obchodných spoločností a komanditných spoločností, osobitne o postupe podľa § 7 ods. 1 písm. f), § 8 ods. 2 písm. b) a § 8 ods. 1 písm. b) zákona

o advokácii, ako aj o možnosti **prehodnotenia rozhodnutí P SAK o pozastavení výkonu advokácie** z dôvodu prebiehajúceho trestného stíhania advokátov.

Na **mimoriadnom májovom rokovaní** Predsedníctvo SAK schválilo **kandidátku do orgánov komory**, ktorá reflektuje doručené súhlasy s kandidatúrou. Schválené kandidátky sú zverejnené na webovej stránke komory.

–km–

Pýta(j)te sa predsedníctva

Môže advokát ako splnomocnený zástupca vykonať kompletne priestupkové konanie (napr. stavebné), vrátane ústneho prejednávania priestupku s priestupcom?

Podľa § 1 ods. 2 zákona o advokácii je výkon advokácie zastupovanie klientov v konaní pred súdmi, orgánmi verejnej moci a inými právnymi subjektmi, obhajoba v trestnom konaní, poskytovanie právnych rád, spisovanie listín o právnych úkonoch, spracúvanie právnych rozborov, správa majetku klientov a ďalšie formy právneho poradenstva a právnej pomoci, ak sa vykonáva sústavne a za odmenu (ďalej len „právne služby“).

Výkonom advokácie nemôže byť výkon štátnej správy. Poskytovanie právnych služieb môže v sebe zahŕňať poskytnutie právnej služby, porady, prípravu „vzoru“ rozhodnutia správneho orgánu (stavebnému úradu), ako aj vzorov, návrhov rôznych výziev a podaní a objasnenie jeho práv a povinností pri výkone pôsobnosti správneho orgánu napr. formou školenia. Rozhodne však nezahŕňa vykonávanie primárnej úlohy štátnej správy – dokazovanie v správnom konaní, poučovanie účastníkov správneho konania, vydanie rozhodnutia, v rámci ktorého musí prebehnúť správna úvaha ako súčasť rozhodovacieho procesu, na ktorú je oprávnený výlučne štátny orgán (orgán samosprávy) a nemôže ju za klienta vykonať advokát. Advokát sa riadi pokynmi klienta, nemôže však zaňho vykonať úkony, na ktoré je oprávnený výlučne klient.

Podľa článku 47 ods. 2 Ústavy SR má každý právo na právnu pomoc v konaní pred súdmi, inými štátnymi orgánmi alebo orgánmi verejnej správy od začiatku konania, a to za podmienok ustanovených zákonom. Právna pomoc sa poskytuje účastníkom v konaní pred štátnymi orgánmi, nenahrádza činnosť štátnych orgánov prácou splnomocneného zástupcu.

Verejné napomenutie

Disciplinárne odsúdený **Mgr. Andrej Šabík**, advokát so sídlom Ak Hviezdoslavovo námestie 16, Bratislava, bol uznaný za vinného za porušenie stavovských predpisov, ktorého sa dopustil tak, že počas návštevy svojho klienta vo výkone väzby 20. 09. 2019 v ÚVV a ÚVTOS Nitra prevzal od klienta neznámy predmet takým spôsobom, že sa po začatí porady s klientom postavil súčasne s klientom tesne vedľa seba, chrbtom k dverám a spojením spustených rúk prevzal predmet, o ktorom následne do miestnosti vstúpiacej príslušníčke ZVJS tvrdil, že ide o prázdne sprejové kvapky do nosa, ktoré chcel hodiť po odchode z miestnosti do koša.

Disciplinárne odsúdený Mgr. Andrej Šabík sa svojím konaním dopustil disciplinárneho previnenia podľa § 56 ods. 1 zákona o advokácii, pretože porušil povinnosti advokáta uložené mu v § 18 ods. 2 a ods. 3 zákona o advokácii.

Za to mu bolo uložené

podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona o advokácii – **pozastavenie výkonu advokácie na obdobie jedného roka.**

Výkon vyššie uvedeného disciplinárneho opatrenia bol disciplinárne odsúdenému podľa § 56 ods. 3 zákona o advokácii **podmienečne odložený** a bola mu určená skúšobná doba v trvaní jedného roka.

Zároveň bolo disciplinárne odsúdenému uložené disciplinárne opatrenie podľa § 56 ods. 2 písm. b) zákona o advokácii – **verejné napomenutie.**

Disciplinárne odsúdený bol zároveň podľa § 57 ods. 5 zákona o advokácii zaviazaný zaplatiť paušálne trovy konania SAK vo výške 580 eur.

Rozhodnutie VIII. disciplinárneho senátu SAK z 28. 07. 2020, v spojení s rozhodnutím I. odvolacieho disciplinárneho senátu SAK z 3. 12. 2020, nadobudlo právoplatnosť 18. 12. 2020.

S poukazom na výrokovú časť rozhodnutia popísanú vyššie zverejňuje sa toto disciplinárne opatrenie ako napomenutie disciplinárne odsúdeného, ktorý sa má v rámci výkonu praxe advokáta v budúcnosti vyvarovať akéhokoľvek porušenia stavovských predpisov.

Ladislav Čendula: Mojich šesť desaťročí v banskobystrickej advokácii

Slovenská advokátska komora nadväzuje na už skôr vydané knihy o niektorých významných slovenských advokátoch pôsobiacich v dávnejšej minulosti, či v druhej polovici 20. storočia. Vydala ďalšiu knihu spomienok, tentoraz banskobystrického advokáta Ladislava Čendulu.

Kniha Mojich šesť desaťročí v banskobystrickej advokácii vznikla v spolupráci s banskobystrickým redaktorom Jozefom Habočíkom. Spomienky Ladislava Čendulu približujú čitateľom nielen jeho život v advokácii, ale aj život banskobystrickej advokácie. Súčasťou knihy sú aj spomienkové texty viacerých súčasných advokátov z Banskej Bystrice a Zvolena, ktorých profesijný život bol so životom staršieho kolegu úzko spätý. **Publikácia je k dispozícii za 5 eur.**

V prípade záujmu kontaktujte: ondrisova@sak.sk

Monitor legislatívneho procesu súčasťou ASPI

E-mailová notifikácia

o všetkých pripravovaných zmenách
v legislatíve SR na dennej báze.

Informácie o všetkých posunoch

v rámci kreovania právneho predpisu,
od legislatívneho zámeru až po
zverejnenie predpisu v Zbierke
zákonov SR.

Komplexné sledovanie

zákonodarného procesu v každom štádiu
jeho vývoja prostredníctvom prepojenia
jednotlivých verejných portálov, ktoré
zverejňujú informácie len o určitých fázach
legislatívneho priebehu.

ASPI Wolters Kluwer	
Monitor legislatívneho procesu z 23. október 2020	
Boli vyhlásené tieto predpisy:	
Uznesenie o rozšírení opatrení v rámci vyhláseného núdzového stavu Uznesenie vlády Slovenskej republiky č. 678 z 22. októbra 2020 k návrhu na rozšírenie opatrení v rámci vyhláseného núdzového stavu podľa čl. 5 ústavného zákona č. 227/2002 Z. z. o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimčného stavu a núdzového stavu v znení neskorších predpisov vyhláseného uznesením vlády Slovenskej republiky č. 587 z 30. septembra 2020 Anotácia: obmedzenie slobody pohybu a pobytu zákazom vychádzania	Vyhlásené 23. október 2020 Oznámenie vyšlo v Zbierke zákonov pod č. 290/2020 Z. z. v časti 113/2020
Nové dokumenty v legislatívnom procese:	
Novela zákona o odplatach a o poskytovaní príspevku v civilnom letectve Vládny návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 213/2019 Z. z. o odplatach a o poskytovaní príspevku v civilnom letectve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 90/2020 Z. z. Anotácia: príspevok v civilnom letectve na zabezpečenie nevyhnutnej leteckej dostupnosti v súvislosti s COVID-19 Derogácie: 213/2019 Z. z.	Podateľňa NR SR 22. október 2020 NZ donútený do NR SR
Novela zákona o podpore cestovného ruchu Vládny návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 91/2010 Z. z. o podpore cestovného ruchu v znení neskorších predpisov v súvislosti s ochotou COVID-19 Anotácia: predĺženie prechodného obdobia, po skončení ktorého vznikne organizáciám cestovného ruchu povinnosť preukazovať každoročné splnenie podmienok podľa § 14 ods. 1 zákona Derogácie: 91/2010 Z. z.	Podateľňa NR SR 22. október 2020 NZ donútený do NR SR
Zmena vyhlášky o výške dotácie na obstaranie nájomného bytu, obstaranie technickej vybavenosti a odstránenie systematickej poruchy bytového domu a o výške opravných nákladov na obstaranie nájomného bytu Vyhlásenie 22. október 2020 Medzirezortné pripomienkové konanie	Medzirezortné pripomienkové konanie 22. október 2020 Medzirezortné pripomienkové konanie

Informačný email obsahuje základne informácie o konkrétnej zmene, krátky opis, odkaz na derogácie príslušných predpisov (t.j. akých ďalších predpisov sa zmena týka) a aktuálny stav daného návrhu v legislatívnom procese. Odkaz na pripravovanú zmenu v súvislosti s konkrétnym právnym predpisom, ktorý užívateľa primárne zaujíma, je dostupný po otvorení dotknutého predpisu kliknutím na ikonu „Pripravované zmeny“.

Monitor legislatívneho procesu				
V procese - prebieha legislatívny proces		Vyhlásené - schválené dokumenty legislatívneho procesu		Ukončené - neschválené dokumenty legislatívneho procesu
ID	Názov	Stav prerokovania	Detail	Dátum
2687	Zmena vyhlášky o výške dotácie na obstaranie nájomného bytu, obstaranie technickej vybavenosti a odstránenie systematickej poruchy bytového domu a o výške opravných nákladov na obstaranie nájomného bytu	Medzirezortné pripomienkové konanie	Medzirezortné pripomienkové konanie	22.10.2020
2686	Zmena vzorov žiadostí o poskytnutie dotácie na rozvoj bývania	Medzirezortné pripomienkové konanie	Medzirezortné pripomienkové konanie	22.10.2020
2685	Zmena vyhlášky o podrobnostiach o výške poskytovanej podpory zo štátneho fondu rozvoja bývania, o všeobecných podmienkach poskytnutia podpory a o obsahu žiadostí	Medzirezortné pripomienkové konanie	Medzirezortné pripomienkové konanie	22.10.2020
2684	Novela zákona o podpore cestovného ruchu	Podateľňa NR SR	NZ donútený do NR SR	22.10.2020
2683	Zmena nariadenia na vykonanie niektorých opatrení hospodárskej mobilizácie v súvislosti s vyhlásením	Rokovanie vlády	Rokovanie	21.10.2020

Monitor legislatívneho procesu

Novela Zákonníka práce Poradné orgány
 Zákon, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 311/2001 Z. z. 23. október 2020
 Zákonník práce v znení neskorších predpisov a ktorým 23. október 2020
 sa menia a dopĺňajú niektoré zákony Rokovanie poradných
 orgánov vlády

Anotácia: riešenie výkonu práce z domácnosti zamestnanca; možnosť výberu medzi stravovacími poukázkami a finančným príspevkom na stravovanie; pridelovanie zamestnancov medzi materskými a detskými spoločnosťami; zohľadnenie kritéria reprezentatívneho pri pôsobení zástupcov zamestnancov u zamestávateľa; nový model primeranej zodpovednosti odberateľa práce alebo služby za nelegálne zamestnávanie zamestnancov

Derogácie: 55/2017 Z. z., 103/2007 Z. z., 82/2005 Z. z., 595/2003 Z. z., 2/1991 Zb., 311/2001 Z. z.

Novela zákona o minimálnej mzde a novela Zákonníka práce II. čítanie
 Vládny návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 20. október 2020
 663/2007 Z. z. o minimálnej mzde v znení neskorších NZ prešiel do 3. čítania

Zmena: 408/2002 Z. z.
 Zmena: 210/2003 Z. z.
 Zmena: 210/2003 Z. z., 453/2003 Z. z., 461/2003 Z. z.
 Zmena: 5/2004 Z. z.
 Zmena: 311/2001 Z. z., 210/2003 Z. z.

- > DRUHÁ ČASŤ PRACOVNÝ POMER (§ 41-84)
- > TRETIA ČASŤ PRACOVNÝ ČAS A DOBA ODOPOČINKU (§ 85-117)
- > ŠTVRTÁ ČASŤ MZDA A PRIEMERNÝ ZÁROBOK (§ 118-135)
- > PIATA ČASŤ PREKÁŽKY V PRÁCI (§ 136-145)
- > ŠIESTA ČASŤ OCHRANA PRÁCE (§ 146-150)

Z DISCIPLINÁRNYCH ROZHODNUTÍ ČAK

Povinnosť advokáta vyúčtovať klientovi odmenu za poskytnuté právne služby

Je disciplinárnym previnením, ak advokát po skončení zastupovania nevyhoví žiadosti klienta o vyúčtovaní svojej odmeny.

Rozhodnutie disciplinárneho senátu disciplinárnej komisie ČAK z 28. 7. 2017,
sp. zn. K 104/2016¹

Dotknuté ustanovenia:

- § 16 ods. 1, 2, § 17 zákona č. 85/1996 Sb., o advokácii
- čl. 4 ods. 1 a čl. 10 ods. 4 uznesenia predstavenstva Českej advokátskej komory č. 1/1997 Vestníka zo dňa 31. 10. 1996, ktorým sa stanovujú pravidlá profesionálnej etiky a pravidlá súťaže advokátov Českej republiky (etický kódex) v platnom znení (ďalej len „Etický kódex“)
- **obdobné ustanovenia slovenských právnych predpisov:** § 18 ods. 2, 3 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii v platnom znení, § 2 ods. 2, 4, § 10 Advokátskeho poriadku SAK schváleného konferenciou advokátov 10. júna 2017

Disciplinárne obvinený advokát sa dopustil disciplinárneho previnenia

tým, že

potom, čo mu jeho klientka D. C., ktorú zastupoval ako žalobkyňu v konaní vedenom na okresnom súde o vysporiadanie BSM, zaplatila v období od 13. 5. 2013 do 26. 11. 2015 odmenu za poskytnuté právne služby v tejto veci preukázateľne sumu v celkovej výške 86 000 Kč, do súčasnej doby nepredložil D. C., napriek jej opakovaným žiadam, riadne vyúčtovanie svojej odmeny za poskytnuté právne služby,

čím porušil

§ 16 ods. 1, 2, § 17 zákona o advokácii v spojení s čl. 4 ods. 1 a čl. 10 ods. 4 Etického kódexu.

Podľa § 32 ods. 3 písm. c) zákona o advokácii disciplinárne obvinenému za to bolo uložené disciplinárne opatrenie – pokuta vo výške **20 000 Kč**.

Z odôvodnenia:

K veci disciplinárne obvinený uviedol, že sa sťažovateľkou mal uzavretú ústnu dohodu o zmluvnej odmene za zastupovanie, a ohľadom prijatých finančných prostriedkov predložil doklady kontrolnej komisii. Za právnu konzultáciu účtoval 60 000 Kč, pred pojednávaním na súde 10 000 Kč a ďalej potom 16 000 Kč za konanie s odporcom. V odmene, ktorú dohodol s klientkou ako zmluvnú, sa potom mali odraziť všetky návštevy a konzultácie, ktoré klientka využívala často a bola u disciplinárne obvineného 25 až 30-krát a návštevy boli niekoľkohodinové. Ďalej sa disciplinárne obvinený vyjadril k výške zmluvnej odmeny tak, že fakturoval 1 800 Kč za jednu hodinu a 300 Kč režijný paušál za jednu poradu, resp. za jednu hodinu bežnej porady. Sťažovateľka podľa neho bola s výškou odmeny uzrozmeneňá. Ďalej uviedol, že vec fakturoval, faktúru je schopný disciplinárnemu senátu predložiť, ale vzápätí na to uviedol, že sťažovateľke faktúru nevystavil, pretože nie je platca DPH. Potvrdil tiež, že boli zasielané peniaze na jeho účet, a je schopný príjem peňazí doložiť výpisom z účtu, ďalej uviedol, že rozsah poskytovaných služieb stanovil z diára, lebo si jej návštevy zapisoval, a na jeho základe je schopný vykonať súčasne presné vyúčtovanie poskytnutých právnych služieb do 30 dní. Pripustil aj skutočnosť, že sťažovateľka žiadala vyúčtovanie, ale ako na túto žiadosť reagoval, si už nepamätá.

Sťažovateľka uviedla, že sa obrátila na disciplinárne obvineného so žiadosťou o zastúpenie a podpísala obvinenému plnú moc. Žiadnu zmluvu, v ktorej by bola poučená o nákladoch právneho zastúpenia, nepodpísala a ani nevedela, koľko bude za právne zastúpenie platiť. Sťažovateľka ďalej podrobne popísala, aké zálohy na odmenu za poskytované právne služby vyplatila disciplinárne obvinenému.

Disciplinárny senát na základe vykonaného dokazovania dospel k záveru, že disciplinárne obvinený sa dopustil konania, ktoré je v rozpore tak so zákonom o advokácii, ako s etickým kódexom, lebo po dobu dvoch rokov inkasoval od sťažovateľky zálohy na poskytovanie právnej pomoci, teda od 13. 5. 2013 do 26. 11. 2015, bez toho, aby ich potom vyúčtoval. Na predchádzajúce platby nemohol senát reagovať, pretože už nie je v možnostiach kontrolnej rady, aby tieto platby boli súčasťou disciplinárnej žaloby z dôvodu neskoro podanej sťažnosti. Napriek tomu však je nutné disciplinárne obvinenému vytknúť, že sťažovateľka od neho požadovala vyúčtovanie, disciplinárne obvinený pripustil, že dokonca je to možné, že vyúčtovanie sťažovateľka skutočne žiadala, ale disciplinárne obvinený do dnešného dňa vyúčtovanie záloh za poskytnuté služby nevykonával. Ďalej je nutné disciplinárne obvinenému vytknúť, že ani disciplinárnemu senátu, hoci bol urgovaný, aby predložil podklady, na základe ktorých vyúčtovanie sťažovateľke mal vykonať, nedoložil faktúru, nedoložil výpisy z účtov, na ktoré mu mali peniaze od sťažovateľky byť zasielané, a ani neúčast na pojednávaní senátu riadne neospravedlňoval.

Za tohto stavu teda disciplinárny senát dospel k záveru, že disciplinárne obvinený je vinný z disciplinárneho previnenia, ktoré mu kladie disciplinárna žaloba za vinu, a to v plnom rozsahu. Jeho konanie je hrubým porušením povinností advokáta voči klientovi, pretože vyúčtovanie poskytnutých finančných prostriedkov je jednou z povinností, ktoré musí advokát plniť, pričom navyše tu boli ďalšie závažné skutočnosti, ktoré neboli predmetom disciplinárnej žaloby, totiž, že

pri prevzatí právneho zastúpenia disciplinárne obvinený so sťažovateľkou neuzavrel zmluvu o poskytovaní právnej pomoci, nepoučil ju o nákladoch právneho zastúpenia a neinformoval ju ani riadne o tom, akým spôsobom bude svoju právnu službu sťažovateľke účtovať.

Disciplinárne obvinený nechránil oprávnené záujmy klienta, nekonal svedomito pri výkone advokácie a zároveň nekonal tak, aby neznižoval dôstojnosť advokátskeho stavu, a nedodržiaval pravidlá profesionálnej etiky.

Disciplinárny senát má za to, že konanie disciplinárne obvineného bolo vedené so zistným úmyslom, a preto sa rozhodol uložiť obvinenému pokutu vo výške 20 000 Kč, bez ohľadu na to, že sa disciplinárne obvinený k svojim majetkovým pomerom nevyjadril, hoci sa mohol vyjadriť písomne, a ďalšiu možnosť na vyjadrenie ohľadom svojich majetkových pomerov zmaril tým, že sa na pojednávania od 16. 6. 2017 nedostavoval.

Rozhodnutie je redakčne krátené, upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia pod textom.

Poznámka

1 Preložené a spracované podľa Syka, J.: *Z kárné praxe*. In: Bulletin advokácie, č. 12/2017, s. 67 – 68.

Právnu vetu a rozhodnutie preložila a spracovala
Mgr. Tatiana Frištková
advokátka

VZDELÁVACIE STREDEY na komore

Vzdelávacie podujatia pre advokátov
a koncipientov v najbližších týždňoch

Sledujte naše sociálne siete,
o upresneniach a možnostiach
registrácie na podujatie vás
budeme operatívne informovať

2. 6. 2021 9:00 – 11:00	Vysporiadanie BSM po rozvoze a otázka valorizácie investícií za trvania manželstva Mgr. Lenka Dufalová, PhD.
9. 6. 2021 9:00 – 12:00	Riešenie medzinárodných obchodných sporov JUDr. Ludovít Mičinský
16. 6. 2021 9:00 – 12:00	Predaj a prenájom nehnuteľností z pohľadu DPH Ing. Matúš Vagaský
23. 6. 2021 9:00 – 16:00	Účtovníctvo, likvidácia s. r. o. Ing. Mgr. Martin Tužinský, PhD.
30. 6. 2021 10:00 – 12:00	Exkurz do rakúskeho občianskeho procesného práva Leon Kopecký

Koronakríz = (?) ≠ Násilie

Už navždy bude existovať akési „pred koronou“ a „po korone“.

Akoby nám toto obdobie na mnohé „veci“ zmenilo uhol pohľadu.

Niečo zrazu vidíme inak a niečo konečne vidíme. A tak je to aj s domácim násilím.

Vychádzajúc zo skúseností z praxe nemožno povedať, že by bolo násilie

v tomto čase viac alebo že by bolo iné ako v čase pred pandémiou.

Len sme si ho začali viac uvedomovať. A to je veľmi dobré.

V uzavretosti a izolovanosti môže násilie rýchlejšie vznikať, eskalovať a bujniť, keďže je zrazu viac času a príležitostí na „zrážky“, viac nervozity a napätia, ako aj menej vonkajšej kontroly. Tiež celej situácii nepomáhajú strata zamestnania, finančné problémy a/alebo celodenná prítomnosť detí v domácnosti. Nie je možné hovoriť za všetky, v zásade však organizácie pomáhajúce obetiam násilia neeviduujú značný nárast prípadov, kedy domáce násilie „vzniklo kvôli pandémii“ a opatreniam s ňou spojenými. Násilie je násilie. Má svoje charakteristiky a dynamiku. Pandémia – nepandémia. Násilie tu bolo a žiaľ, vždy aj v nejakej forme bude.

Na druhej strane treba pripustiť, že pandémia určitý vplyv na výskyt domáceho násilia mohla mať. Avšak nejde o také množstvo prípadov, aby sme mohli hovoriť o štatisticky významnej skutočnosti. Navyše je otáznne, či by v týchto rodinách/vzťahoch k domácejmu násiliu nedošlo aj tak, teda aj bez obmedzení počas pandémie. Možno by sa však tak stalo neskôr alebo v inej intenzite. Skutočný obraz nám môže poskytnúť len reprezentatívny výskum, ktorý by bol na Slovensku veľmi žiadaný. Na relevantné závery z pandémie ohľadom násilia v rodinách určite nepostačuje telefonický prieskum, ktorým sa zisťuje len to, koľko ľudí v čase pandémie kontaktovalo organizácie pomáhajúce obetiam domáceho násilia, ale aj to, kedy dané násilie začalo.

Prečo teda čísla týkajúce sa domáceho násilia v tomto období výrazne narástli? Takmer každá organizácia pomáhajú-

ca obetiam domáceho násilia zaznamenala rapídny nárast žiadostí o pomoc. Mnohí klienti uviedli, že „pred tým“ nevedeli, na koho sa obrátiť (okrem polície), že sa až teraz dozvedeli aj o takejto možnosti pomoci. Osobne si spomínaný nárast prípadov domáceho násilia vysvetľujem tak, že obeť sa vďaka masívnym kampaniam v médiách dozvedeli, čo majú robiť a komu môžu zavolať. Mnohé subjekty začali totiž zverejňovať čísla poradcov a rôznych liniek, hľadali sa a zavádzali nové, lepšie a prístupnejšie spôsoby komunikácie s obeťami a vytvárali sa stratégie bezpečnosti, ktoré sa následne dostávali v podobe letákov či mediálnych vystúpení priamo k obetiam. Viacerí klienti uviedli, že až vďaka informáciám z médií si uvedomili, že správanie ich blízkeho nie je v poriadku a že to nemusia/nemajú trpieť. Následne zavolali na uvedené čísla, aby sa minimálne informovali, aké sú ich možnosti.

Je ešte veľmi dôležité podotknúť, že trestné činy domáceho násilia sa vo všeobecnosti menej oznamujú, pričom v prípade obetí – seniorov takmer vôbec. Tí takto izolovane a uzatvorene fungujú v podstate stále, teda aj bez pandémie a s ňou spojenými opatreniami. Je najvyšší čas upriamiť pozornosť aj na nich, ako aj na členov rodín so zdravotným postihnutím.

Možno predpokladať, že keď ľudia začnú uplynulé obdobie vyhodnocovať, počet žiadostí o pomoc len narastie. Treba sa na toto „pokoronové“ obdobie pripraviť už teraz. Ak by sa však aj uvedený predpoklad nepotvrdil, samotná príprava môže priniesť posun v našej spoločnosti správnym smerom.

Na uplynulom období môžeme nájsť niekoľko pozitív. Po prvé, téma domáceho násilia sa otvorila a začalo sa o nej viac hovoriť. Po druhé, uvedomili sme si, že násilie v rodinách/vzťahoch je podstatne viac a je podstatne závažnejšie, ako si často myslíme. Po tretie, vypracovali sa rôzne stratégie bezpečnosti a vytvorili sa nové nástroje komunikácie a pomoci obetiam. Po štvrté, organizácie a odborníci pomáhajúci obetiam dali o sebe viac vedieť (kde, kedy, za čo a s čím sa na nich môžu ľudia obrátiť). A po piate, o obeť sa začali zaujímať aj iné profesie.

Teraz je dôležité už „len“ nepoľaviť a adekvátne analyzovať dané obdobie, aby sme mohli pripraviť, vytvoriť a/alebo zdokonaľiť prislúchajúce a efektívne nástroje pomoci. Obete

JUDr. Silvia Miškovičová, LL.M

vyštudovala právo na Trnavskej univerzite a Oxford Brooks University. Po vysokej škole pôsobila krátky čas v advokátskej kancelárii a neskôr na súde ako vyššia súdna úradníčka. Problematike obetí trestných činov sa venuje 7 rokov, najskôr ako dobrovoľníčka, neskôr ako právna poradkyňa

v rôznych organizáciách poskytujúcich pomoc týraným deťom a/alebo ženám.

tu budú aj po pandémie (možno vo vyššom počte), naďalej budú potrebovať informácie, ochranu, podporu, uznanie, rešpekt, prístup k spravodlivosti a vysoko kvalitné, dostupné a rozmanité služby.

JUDr. Silvia Miškovičová, LL.M

Projekt *Advokáti proti násiliu*

Projekt **Advokáti proti násiliu**, ktorý od januára 2021 realizuje Slovenská advokátska komora v spolupráci s **Ligou za duševné zdravie**, sa zameriava na pomoc osobám, ktoré sú terčom rôznych foriem domáceho násillia a násillia v párových vzťahoch. Žiadatelia prostredníctvom advokátov získajú komplexné a kvalifikované informácie a poradenstvo pri riešení ich situácie.

■ Ako sa klient dostane k pomoci v rámci projektu?

Napíše na pomoc@sak.sk. Prvý mail prijme koordinátor projektu – zamestnanec Slovenskej advokátskej komory a na základe dohody s advokátom poskytne žiadateľovi kontakt. Ďalej klient komunikuje priamo s advokátom. Právne rady, odporúčanie postupu a prípadne prvé právne kroky poskytne advokát *pro bono*. Následne sa môže s advokátom dohodnúť aj na ďalšej spolupráci, na jej forme a odplate.

■ Chcete pomôcť pomáhať?

Vážení kolegovia a kolegyně, pozývame vás zapojiť sa do projektu poskytovania pro bono právnej pomoci pre obeť domáceho násillia. Advokátovi bude pridelený žiadateľ na základe dohody s koordinátorom (chladekova@sak.sk). Obracajú sa na nás klienti z celého Slovenska, preto uvítame zapojenie advokátov naprieč všetkými regiónmi. Súčasťou projektu je aj možnosť absolvovať kurz a prístup k doplnkovým vzdelávacím materiálom na online platforme Rady Európy HELP.

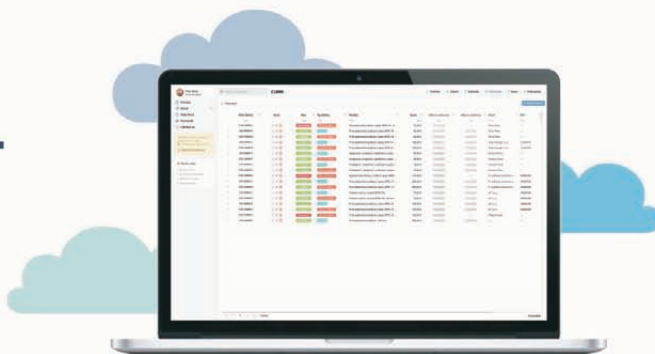
pridajte sa k projektu
a pomáhajte spolu
zraniteľným osobám

Clerk.

TVOJ NOVÝ KONCIPIENT

Jednoduchý nový softvér pre malé a stredné advokátske kancelárie.

Teraz na 30 dní zadarmo na www.clerk.sk.

UPLATŇOVANIE PRÁVA EÚ V OBLASTI ANTIDISKRIMINÁCIE

ONLINE SEMINÁR PRE ODBORNÍKOV
Z PRÁVNEJ PRAXE

24. júna 2021, 09:00-15:30 (SELČ)

25. júna 2021, 09:00-12:45 (SELČ)

**UP
GRADE**
YOUR LEGAL
EXPERTISE
**Equality
Law**

Rečníci

Marjolein van den Brink, prednášajúca, Univerzita Utrecht

Miroslav Chlipala, advokát/partner, Bukovinský & Chlipala, Bratislava

Daniël Cuypers, profesor pracovného a antidiskriminačného práva, Univerzita Antverpy

Andrea Erdősová, docentka, Fakulta práva Paneurópskej vysokej školy, Bratislava

Lucia Mokrá, docentka, dekan, Fakulta sociálnych a ekonomických vied (Ústav európskych štúdií a medzinárodných vzťahov), Univerzita Komenského, Bratislava

Petr Polák, starší právny poradca, Kancelária verejného ochrancu práv, Brno

Jacob Sand, partner, Gorrissen Federspiel, Aarhus

Registrovať sa na podujatie môžete bezplatne po prihlásení do privátnej sekcie na stránkach www.sak.sk v časti **PRE ČLENOV – Vzdelávanie a podujatia**. Počet miest je obmedzený – pre účastníkov zo SAK je rezervovaných 20 miest. Rozhoduje termín podania prihlášky.

Dátum uzávierky prihlášok: 10. 06. 2021

Kontakt: Mgr. Lucia Strečanská, strecanska@sak.sk

Kľúčové témy

- Kľúčové pojmy: priama diskriminácia, nepriama diskriminácia, obťažovanie
- Dôkazné bremeno
- Úloha Charty základných práv EÚ
- Primerané prispôbenia pre osoby so zdravotným postihnutím
- Náboženská diskriminácia na pracovisku
- Práva LGBTIQ
- Prejavy nenávisť
- Umelá inteligencia

Jazyky:

anglický a slovenský
(simultánne tlmočenie)

Číslo podujatia
121DV94e

Organizátori
ERA (Daniel Gärtner) v mene
Európskej komisie (verejný
obstarávateľ) a s podporou
Slovenskej advokátskej komory

ADVOKÁT
SLOVENSKÁ
KOMORA

Výber z aktuálneho diania na európskej a medzinárodnej úrovni

■ CCBE

CCBE – **Rada advokátskych komôr Európy** (Conseil des Barreaux Européens) je organizácia združujúca advokátske komory z 32 krajín a ďalších 13 pridružených a pozorovateľských krajín. Zastupuje tak záujmy vyše jedného milióna európskych advokátov. Pravidelne vystupuje v mene svojich členov na úrovni Európskej únie, vypracováva stanoviská, štúdie, zapája sa do projektov a chráni základné piliere advokácie. Slovenská advokátska komora je jej plnohodnotným členom.

Stanovisko CCBE pri príležitosti Dňa Európy

9. máj – Deň Európy si pripomínáme ako dátum vyhlásenia Schumanovej deklarácie, ktorá predstavovala počiatok dnešnej Európskej únie. Tento rok EÚ pri tejto príležitosti predstavila tzv. Konferenciu o budúcnosti Európy (Ide o sériu debát a diskusií, do ktorých sa môžu zapojiť a ktoré môžu iniciovať občania EÚ. Ako celoeurópske demokratické podujatie sa usiluje stať verejným fórom pre otvorenú, inkluzívnu a transparentnú debatu o viacerých kľúčových prioritách a výzvach. On-line platformu konferencie nájdete na futureu.europa.eu. V tejto súvislosti CCBE zdôraznila niekoľko kľúčových prvkov, ktorých posilnenie by predstavovalo prínos pre práva občanov a ich dôveru v inštitúcie EÚ, ako aj pre budúcnosť demokracie v Európe.

Právny štát ako „záruka záruk“

CCBE víta výročnú správu Európskej komisie o stave právneho štátu ako efektívny nástroj monitorovania, ktorý je možné ďalej vylepšiť a použiť ako mechanizmus na podporu kultúry právneho štátu. Je však potrebné vytvoriť jasnú definíciu právneho štátu na úrovni EÚ, ktorá bude výslovne zahŕňať advokátov, ich nezávislosť a uznávať ich dôležitú úlohu pri výkone spravodlivosti. Nezávislosť advokátov je dôležitá pre riadnu obranu klientov, a to aj v konaniach proti štátu, chráni advokátov pred identifikáciou s ich klientmi, je nevyhnutná pre budovanie dôvery medzi advokátom a klientom, na ochranu právneho štátu a v neposlednom rade pri plnení nenahraditeľnej úlohy advokátov v rámci predchádzania zneužitíu právomocí.

Práve v čase pandémie mnoho členských štátov EÚ čelilo otázkam ohľadom zneužívania právomocí. CCBE vyzýva, aby sa štáty poučili z tohto vývoja, aby v budúcnosti aj v krízovej situácii vždy stáli na prvom mieste základné práva a slobody občanov. Predovšetkým požaduje preskúmanie po-

tenciálnych rizík, ako je nadmerná koncentrácia právomocí v oblasti presadzovania práva, nedostatočný prístup k advokátovi či k spravodlivosti, procesné záruky a rovnosť zbraní v súdnych konaniach, nerešpektovanie prezumpcie nevinoty alebo obmedzenie slobody pohybu, zhromažďovania a prejavu.

Advokáti ako garanti ľudských práv

Advokáti sú jedným z hlavných garantov základných práv a slobôd občanov. Musia však byť schopní vykonávať svoju profesiu úplne nezávisle, slobodne a bezpečne, bez predsudkov a bez prekážok. Podľa CCBE je toto presvedčivým dôvodom na prijatie záväzného medzinárodného právneho nástroja o profesii advokáta, vďaka ktorému by sa mohla efektívne vyvodzovať zodpovednosť štátnych a neštátnych subjektov. Na dosiahnutie tohto cieľa žiada CCBE členské štáty, aby podporili prácu Rady Európy na možnom budovaní európskeho dohovore o povolanie advokáta.

Súdna spolupráca

Opatrenia EÚ v oblasti cezhraničnej justičnej spolupráce sú nanajvýš dôležité na zabezpečenie presadzovania práv občanov a integrity vnútorného trhu. CCBE preto vyzýva k výraznejšiemu a štruktúrnemu zapojeniu európskych organi-

zácíí ostatných právnických povolání, aby vlastným hodnotením existujúcich nástrojov justičnej spolupráce prispeli k rozvoju justičného prostredia EÚ, ktoré je schopné dosiahnuť spravodlivý proces každému.

Digitálna transformácia justície

CCBE je presvedčená, že v úsilí o digitalizáciu spravodlivosti je potrebné ustrážiť, aby elektronická justícia ostala zameraná na zlepšovanie kvality našich súdnych systémov z pohľadu používateľa a nebola zavádzaná iba pre zvýšenie efektívnosti alebo úsporu nákladov. Na tento účel žiada CCBE začať štruktúrny dialóg a spoluprácu medzi všetkými zainteresovanými stranami v oblasti spravodlivosti, akými sú inštitúcie a agentúry EÚ, národné ministerstvá spravodlivosti, sudcovia a súdne rady, zamestnanci súdov a advokáti. Takýto dialóg by mohol ponúknuť potrebné intelektuálne a etické vedenie nielen z pohľadu výkonu spravodlivosti, ale aj z pohľadu používateľov a odborníkov z praxe.

Transparentnosť

CCBE podporuje opatrenia, ktoré vedú k zvýšeniu dostupnosti a transparentnosti pojednávania, aby sa Súdny dvor EÚ priblížil k občanom. CCBE sa domnieva, že na mieste je aj väčšia transparentnosť v legislatívnom procese EÚ, konkrétne navrhuje sprehľadniť rokovania „trialógu“ (Európska komisia – Európsky parlament – Rada EÚ). Transparentnosť v tomto neformálnom, ale dôležitom kroku legislatívneho procesu by zvýšila zapojenie verejnosti a tým aj dôveru v EÚ.

■ Rada Európy

Advokáti, pozor, zmeny v konaní pred ESĽP!

Stály predstaviteľ Talianska pri Rade Európy v Štrasburgu uložil 21. apríla 2021 do rúk generálnej tajomníčky Rady Európy ratifikačnú listinu k Protokolu č. 15, ktorým sa mení Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Taliansko ratifikovalo Protokol č. 15 ako posledná z členských krajín Rady Európy, čím sa splnila základná podmienka pre nadobudnutie platnosti Protokolu č. 15, ktorý nadobudne účinnosť 1. augusta 2021.

V snahe zvýšiť efektívnosť Európskeho súdu pre ľudské práva (ESĽP) a celého kontrolného mechanizmu zavedeného Dohovorom, Protokol č. 15 prináša celkovo päť zmien:

- **Z hľadiska advokátov je azda najpodstatnejšia informácia – Protokol č. 15 skráti časovú lehotu na predkladanie sťažností pred ESĽP od dátumu vyčerpania vnútroštátnych opravných prostriedkov zo 6 na 4 mesiace.**

- Zruší možnosť námietky strany sporu v prípade, že komora ESĽP postupuje vec na rozhodnutie Veľkej komore ESĽP.

- Zruší povinnosť ESĽP prijať sťažnosť v prípade, ak nebola náležite prerokovaná národným súdom; sťažnosti bude

možné odmietnuť v prípade, ak sťažovateľ nebol rozhodnutím národných orgánov výrazne znevýhodnený.

- Inkorporuje princíp subsidiarity kontrolného mechanizmu a doktríny voľnej úvahy členského štátu pri aplikácii Dohovoru.

- Upraví vekovú hranicu pre kandidátov na post sudcov ESĽP na maximálne 65 rokov.

Nové kurzy HELP k dispozícii na online platforme

HELP (*Human Rights Education for Legal Practitioners*) je najväčší vzdelávací paneurópsky projekt určený pre advokátov, sudcov a prokurátorov v Európe a Slovenská advokátska komora je jeho aktívnym partnerom. Online vzdelávacia platforma je jednoducho dostupná a kurzy na nej sú bezplatné. Prihlásiť sa môžete cez link: help.elearning.ext.coe.int. V prípade záujmu alebo akýchkoľvek otázok kontaktujte odbor medzinárodných vzťahov SAK (chladkova@sak.sk).

Rada Európy každoročne pripravuje preklady kurzov do národných jazykov a dizajnuje nové vzdelávacie materiály vo formáte *SCORM Package*, ktorý predstavuje atraktívnu formu vzdelávacej prezentácie. Aktuálne je v ponuke 39 kurzov v rôznych jazykoch. K najnovším patria aktualizované a nové materiály pre samoštúdium na nasledovné témy:

- Azyl a ľudské práva
- Trestná činnosť v oblasti farmaceutiky
- Životné prostredie a ľudské práva
- Boj proti rasizmu, xenofóbii a homofóbii

Nový kurz HELP o advokátskej etike

Slovenská advokátska komora pripravuje s spolupráci s Radou Európy preklad jedného z najnovších vzdelávacích materiálov v rámci programu HELP, ktorý je zameraný na základné zásady právnickej etiky, rozdelené podľa troch právnických profesií. Kurz má názov *Profesijná etika sudcov, prokurátorov a advokátov* a jeho pridanou hodnotou sú súvisiace rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva a Súdneho dvora EÚ, ako aj európsky rozmer deontologických pravidiel. Do prípravy materiálu boli zapojené aj partnerské európske advokátske komory.

HELP
Human Rights Education for Legal Professionals
Council of Europe

Co-funded
and implemented
by the Council of Europe

■ AIJA

AIJA – **Medzinárodná asociácia mladých advokátov** (Association internationale des jeunes avocats) je celosvetová asociácia mladých právnikov vo veku do 45 rokov. Venuje sa organizovaniu seminárov a výročných stretnutí zameraných na výmenu know-how, ponúka prednášky nielen na právnické témy – svoje nezastupiteľné miesto majú otázky osobného rozvoja, soft skills a manažmentu advokátskej kancelárie. Slovenská advokátska komora je kolektívnym členom AIJA.

AIJA kongres tento rok hybridne

AIJA pozýva advokátov a koncipientov na 59. medzinárodný kongres AIJA, ktorý by sa mal konať 24. – 28. augusta 2021 v Zürichu. Téma podujatia bude **Inovácie – objavovanie právneho sveta zajtrajška**. Medzinárodný kongres mladých právnikov AIJA predstaví inovácie ako hnciu silu pre komplexnejšie a tým lepšie podnikanie a spoločnosť, ako aj pre lepšie právo. Prostredníctvom série interaktívnych workshopov a pracovných stretnutí preskúma, ako inovácie fungujú v rôznych priemyselných odvetviach, a ako by sa s nimi

malo podľa zákona zaobchádzať. Bude sa diskutovať o verejnom záujme a etike a o úlohách, ktoré majú alebo by mali mať svoje miesto pri inovácii. *Bude ľahšie dosiahnuť ciele udržateľnosti a rozmanitosti? Aké sú príklady najlepších postupov a ako by sa dali v právnom sektore implementovať úspešné zmeny v riadení, pracovných tokoch a procesoch? Ako môžeme začať implementovať praktické nápady do advokátskych kancelárií?*

Kongres sa uskutoční hybridnou formou (prezenčne aj on-line). Registrácia na podujatie bude možná od 1. júna 2021. Viac informácií nájdete na oficiálnej stránke kongresu zurich.aija.org.

Mgr. Lucia Strečanská

Odbor medzinárodných vzťahov SAK

Foto CCBE, AIJA, Rada Európy

ADVOKÁTI DAVISTI –

Vladimír Clementis,
Ján Poničan,
Daniel Okáli

Slovenská advokátska komora vydala v rámci svojej edičnej činnosti zameranej na významné osobnosti slovenského kultúrneho života z radov advokátov

knihu **JUDr. Petra Kerecmana**, autora, ktorý už niekoľko rokov mapuje históriu slovenskej advokácie. Rozsiahla publikácia (460 strán) s bohatým obrazovým materiálom je k dispozícii **ZADARMO**.

V prípade záujmu kontaktujte e-mailom na adrese: darina.stracinova@sak.sk
ondrisova@sak.sk

 LADISLAV DRHA
ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ

Praha | Paris | Luxembourg

Právne služby vo Francúzsku

Poskytujeme komplexné právne služby v českom jazyku na území Francúzska a Luxemburska.

Na poskytovanie právnych služieb sa podieľajú českí advokáti, ktorí sú po celý čas vašim partnerom pre rokovania, a advokáti zapísaní v Parížskej advokátskej komore vykonávajúci prax priamo vo Francúzsku.

Václavské nám. 56
110 00 Praha
www.ak-drha.cz

+420 776 578 488
+33 6 77 33 70 73
office@ak-drha.cz

Z DISCIPLINÁRNYCH ROZHODNUTÍ ČAK

Povinnosť advokáta vyúčtovať klientovi odmenu za poskytnuté právne služby

Je disciplinárnym previnením, ak advokát po skončení zastupovania nevyhoví žiadosti klienta o vyúčtovaní svojej odmeny.

Rozhodnutie disciplinárneho senátu disciplinárnej komisie ČAK z 28. 7. 2017, sp. zn. K 104/2016¹

Dotknuté ustanovenia:

- § 16 ods. 1, 2, § 17 zákona č. 85/1996 Sb., o advokácii
- čl. 4 ods. 1 a čl. 10 ods. 4 uznesenia predstavenstva Českej advokátskej komory č. 1/1997 Vestníka zo dňa 31. 10. 1996, ktorým sa stanovujú pravidlá profesionálnej etiky a pravidlá súťaže advokátov Českej republiky (etický kódex) v platnom znení (ďalej len „Etický kódex“)
- **obdobné ustanovenia slovenských právnych predpisov:** § 18 ods. 2, 3 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii v platnom znení, § 2 ods. 2, 4, § 10 Advokátskeho poriadku SAK schváleného konferenciou advokátov 10. júna 2017

Disciplinárne obvinený advokát sa dopustil disciplinárneho previnenia

tým, že

potom, čo mu jeho klientka D. C., ktorú zastupoval ako žalobkyňu v konaní vedenom na okresnom súde o vysporiadanie BSM, zaplatila v období od 13. 5. 2013 do 26. 11. 2015 odmenu za poskytnuté právne služby v tejto veci preukázateľne sumu v celkovej výške 86 000 Kč, do súčasnej doby nepredložil D. C., napriek jej opakovaným žiadostiam, riadne vyúčtovanie svojej odmeny za poskytnuté právne služby,

čím porušil

§ 16 ods. 1, 2, § 17 zákona o advokácii v spojení s čl. 4 ods. 1 a čl. 10 ods. 4 Etického kódexu.

Podľa § 32 ods. 3 písm. c) zákona o advokácii disciplinárne obvinenému za to bolo uložené disciplinárne opatrenie – pokuta vo výške **20 000 Kč**.

Z odôvodnenia:

K veci disciplinárne obvinený uviedol, že sa sťažovateľkou mal uzavretú ústnu dohodu o zmluvnej odmene za zastupovanie, a ohľadom prijatých finančných prostriedkov predložil doklady kontrolnej komisii. Za právnu konzultáciu účtoval 60 000 Kč, pred pojednávaním na súde 10 000 Kč a ďalej potom 16 000 Kč za konanie s odporcom. V odmene, ktorú dohodol s klientkou ako zmluvnú, sa potom mali odraziť všetky návštevy a konzultácie, ktoré klientka využívala často a bola u disciplinárne obvineného 25 až 30-krát a návštevy boli niekoľkohodinové. Ďalej sa disciplinárne obvinený vyjadril k výške zmluvnej odmeny tak, že fakturoval 1 800 Kč za jednu hodinu a 300 Kč režijný paušál za jednu poradu, resp. za jednu hodinu bežnej porady. Sťažovateľka podľa neho bola s výškou odmeny uzrozmeneňá. Ďalej uviedol, že vec fakturoval, faktúru je schopný disciplinárnemu senátu predložiť, ale vzápätí na to uviedol, že sťažovateľke faktúru nevystavil, pretože nie je platca DPH. Potvrdil tiež, že boli zasielané peniaze na jeho účet, a je schopný príjem peňazí doložiť výpisom z účtu, ďalej uviedol, že rozsah poskytovaných služieb stanovil z diára, lebo si jej návštevy zapisoval, a na jeho základe je schopný vykonať súčasne presné vyúčtovanie poskytnutých právnych služieb do 30 dní. Pripustil aj skutočnosť, že sťažovateľka žiadala vyúčtovanie, ale ako na túto žiadosť reagoval, si už nepamätá.

Sťažovateľka uviedla, že sa obrátila na disciplinárne obvineného so žiadosťou o zastúpenie a podpísala obvinenému plnú moc. Žiadnu zmluvu, v ktorej by bola poučená o nákladoch právneho zastúpenia, nepodpísala a ani nevedela, koľko bude za právne zastúpenie platiť. Sťažovateľka ďalej podrobne popísala, aké zálohy na odmenu za poskytované právne služby vyplatila disciplinárne obvinenému.

Disciplinárny senát na základe vykonaného dokazovania dospel k záveru, že disciplinárne obvinený sa dopustil konania, ktoré je v rozpore tak so zákonom o advokácii, ako s etickým kódexom, lebo po dobu dvoch rokov inkasoval od sťažovateľky zálohy na poskytovanie právnej pomoci, teda od 13. 5. 2013 do 26. 11. 2015, bez toho, aby ich potom vyúčtoval. Na predchádzajúce platby nemohol senát reagovať, pretože už nie je v možnostiach kontrolnej rady, aby tieto platby boli súčasťou disciplinárnej žaloby z dôvodu neskoro podanej sťažnosti. Napriek tomu však je nutné disciplinárne obvinenému vytknúť, že sťažovateľka od neho požadovala vyúčtovanie, disciplinárne obvinený pripustil, že dokonca je to možné, že vyúčtovanie sťažovateľka skutočne žiadala, ale disciplinárne obvinený do dnešného dňa vyúčtovanie záloh za poskytnuté služby nevykonával. Ďalej je nutné disciplinárne obvinenému vytknúť, že ani disciplinárnemu senátu, hoci bol urgovaný, aby predložil podklady, na základe ktorých vyúčtovanie sťažovateľke mal vykonať, nedoložil faktúru, nedoložil výpisy z účtov, na ktoré mu mali peniaze od sťažovateľky byť zasielané, a ani neúčast na pojednávaní senátu riadne neospravedlňoval.

Za tohto stavu teda disciplinárny senát dospel k záveru, že disciplinárne obvinený je vinný z disciplinárneho previnenia, ktoré mu kladie disciplinárna žaloba za vinu, a to v plnom rozsahu. Jeho konanie je hrubým porušením povinností advokáta voči klientovi, pretože vyúčtovanie poskytnutých finančných prostriedkov je jednou z povinností, ktoré musí advokát plniť, pričom navyše tu boli ďalšie závažné skutoč-

nosti, ktoré neboli predmetom disciplinárnej žaloby, totiž, že pri prevzatí právneho zastúpenia disciplinárne obvinený so sťažovateľkou neuzavrel zmluvu o poskytovaní právnej pomoci, nepoučil ju o nákladoch právneho zastúpenia a neinformoval ju ani riadne o tom, akým spôsobom bude svoju právnu službu sťažovateľke účtovať.

Disciplinárne obvinený nechránil oprávnené záujmy klienta, nekonal svedomito pri výkone advokácie a zároveň nekonal tak, aby neznižoval dôstojnosť advokátskeho stavu, a nedodržiaval pravidlá profesionálnej etiky.

Disciplinárny senát má za to, že konanie disciplinárne obvineného bolo vedené so zistným úmyslom, a preto sa rozhodol uložiť obvinenému pokutu vo výške 20 000 Kč, bez ohľadu na to, že sa disciplinárne obvinený k svojim majetkovým pomerom nevyjadril, hoci sa mohol vyjadriť písomne, a ďalšiu možnosť na vyjadrenie ohľadom svojich majetkových pomerov zmaril tým, že sa na pojednávania od 16. 6. 2017 nedostavoval.

Rozhodnutie je redakčne krátené, upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia pod textom.

Poznámka

1 Preložené a spracované podľa Syka, J.: *Z kárné praxe*. In: Bulletin advokácie, č. 12/2017, s. 67 – 68.

Právnu vetu a rozhodnutie preložila a spracovala
Mgr. Tatiana Frištková, advokátka

Vyhlásenie publikačnej súťaže *Bulletinu slovenskej advokácie*

Redakčná rada *Bulletinu slovenskej advokácie*
v spolupráci s Predsedníctvom Slovenskej advokátskej komory
vyhlásila pre rok 2021

XX. ročník publikačnej súťaže Bulletinu slovenskej advokácie pre študentov právnických fakúlt, advokátskych koncipientov a mladých advokátov do 35 rokov.

Konkrétnu **tému si účastníci súťaže zvolia** sami. Podmienkou je aktuálnosť témy z teórie alebo praxe slovenského, európskeho alebo medzinárodného práva. Súťažný príspevok nesmie mať popisný charakter. Príspevky v rozsahu maximálne 34 000 znakov (vrátane medzier, literatúry, CV aj textu pod čiarou) treba poslať e-mailom na adresu **ondrisova@sak.sk** alebo **darina.stracinova@sak.sk**.

Termín uzávierky je **30. novembra 2021**.

Článok bude zaradený do súťaže v tom roku, v ktorom bude publikovaný. Porota zložená z členov redakčnej rady *Bulletinu slovenskej advokácie* publikované príspevky vyhodnotí do konca decembra 2021. Pre autorov sú pripravené finančné ceny, porota má právo cenu neudelíť, resp. zvýšiť odmenu. Ceny prvým trom autorom budú odovzdané na tradičnom Novoročnom stretnutí právnikov v januári 2022.

Bulletin advokacie prináša...

Vyberáme z čísla 4/2021 českého *Bulletinu advokacie*

V úvodníku s názvom *Doba předsněmovní a postfaktická* JUDr. Petr Toman, LL.M., náhradník predstavenstva ČAK, sa pokúsil opísať posledný rok fungovania českej advokácie v kontexte spoločenskej situácie. Zhodnotil nelichotivý vývoj úcty k právam a slobodám človeka a tiež situáciu pred voľbami do orgánov ČAK. Jeho osobné a prenesené prirovnanie advokácie k životnej partnerke je mnohovravné: „*Advokácia je síce komplikovaná partnerka, ale nikdy sa s ňou nebudete nudiť. Odmení vás pocitom uspokojenia, ak jej budete verní. Ak jej dáte nezávislosť a budete ju brániť proti útokom nepriateľov zvonku aj blbcov zvnútra. Ak jej dovolíte, aby bola seba-vedomá, samostatná, odborne zdatná, noblesná a na seba pyšná. Ak ubránite to, čo ju robí jedinečnou: dôvernosť jej vzťahu s klientmi. Má totiž prečo taká byť. Sú takí advokáti, z ktorých sa skladá, boli takí advokáti, ktorí ju tvorili predchádzajúcich stopäťdesiat rokov (až na tých pár, však viete).*“

V rámci **Aktualít** bulletin informuje o udelení Ceny Václava Mandáka za rok 2020, ktorú získal docent Filip Melzer za príspevky na poskytovanie náhrad za ujmy spôsobené pandémiou COVID-19.

V rubrike **Z odbornej literatúry** sú obsiahnuté recenzie publikácií *Zákoník práce. Komentář* (P. Hůrka, N. Randlová, J. Doležilek, D. Roučková, M. Vysokajová, S. Doudová, M. Košnar, V. Horna), *Vyvlastnění a vyvlastňovací řízení* (T. Grygar, K. Frumarová, O. Horák, M. Masarik), *Vzory rozhodnutí a úkonů soudů všech stupňů* (M. Králík a kol.), *Právní dějiny na brněnské právnické fakultě (100 let brněnské právní historie)* (L. Vojáček, K. Schelle, J. Tauchen).

Časť **Z kárnej praxe** obsahuje Rozhodnutie kárného senátu Kárnej komise ČAK z 28. 8. 2020, sp. zn. K 149/2019, podľa ktorého *advokátka sa dopustila disciplinárneho previnenia tým, že po tom, ako ukončila vypovedaním plnej moci právne zastúpenie svojho klienta S., spol. s r. o., ako žalobca v konaní vedenom na Krajskom súde v Brne proti P., a. s., ako žalovanému o zaplatenie 323 258 Kč a o vzájomnom návrhu na zaplatenie sumy 1 340 979 Kč, a po tom, ako prijala na svoj účet od P., a. s., sumu 108 310 Kč ako náhradu nákladov žalobcu pred súdom prvého stupňa, o ktorých sa rozhodlo rozsudkom odvolacieho súdu, v ktorého hlavičke bola v dôsledku chyby v prepise uvedená ako právny zástupca žalobcu, túto sumu patriacu S., spol. s r. o., do súčasnej doby zadržíava, a to napriek nesúhlasu tejto spoločnosti a cez jej opakované výzvy na vydanie, pričom do súčasnej doby S., spol. s r. o., nepredložila riadne vyúčtovanie svojej odmeny za poskytnuté právne služby v tejto veci.*

Časť **Z advokacie** sa venuje prvým siedmim rokom fungovania Únie obhajcov, ktoré v rozhovore hodnotia dvaja jej zakladajúci členovia, JUDr. Tomáš Sokol a Mgr. Lukáš Trojan. Z dôvodu nedostatočných poistiek justičného systému na strane štátnych zastupiteľstiev vznikla na jar v roku 2014 Únia obhajcov. Ako vtedy deklarovala, jej účelom je dohľad nad zákonnosťou a dodržiavaním základných práv a slobôd garantovaných ústavným poriadkom Českej republiky a rešpektovaním prirodzených práv človeka a poskytovaní ochrany pred porušovaním, poškodzovaním a krátením týchto práv a slobôd v trestnom konaní, najmä práva na obranu podľa čl. 40 ods. 3 Charty základných práv a slobôd.

Príspevky z právnej teórie a praxe sa venujú týmto témam:

Mgr. Petra Vrábliková

Kontrola klienta a náhradní způsoby identifikace a kontroly klienta podle AML zákona

Kontrola klienta je základným nástrojom AML opatrenia. Nestačí totiž poznať svojho klienta, podstatné je práve porovnať vedomosti o ňom so získanými znalosťami o obchodnom vzťahu, do ktorého klient (vaším prostredníctvom) vstupuje. V praxi ide o to mať dostatok informácií k záveru, že sa klient a jeho prostredníctvom advokát ako povinná osoba, hoci aj nevedomky, nezúčastňuje na protiprávnej činnosti prania špinavých peňazí alebo financovania terorizmu, ani k nej nenapomáha. Ani tu nie je dobré byť nedbalý. Avšak je možné si pomôcť zavedením účinných administratívnych nástrojov so zvládaním tejto povinnosti, ktorou je možné klienta previesť tak, aby ani advokát, ani klient neboli fyzicky zaťažovaní množstvom potrebných dokumentov, psychicky následne vzájomnou nedôverou.

Mgr. František Korběl, Ph.D., JUDr. Dalibor Kovář

Právní úprava tzv. bankovní identity

Tzv. zákon o bankovej identite otvára pomyselné technologické dvere do sveta ľahkej, dostupnej, dôveryhodnej, jednotnej a efektívnej elektronickej identifikácie naprieč súkromným a verejným sektorom, a to prakticky len tým, že umožňuje využiť prihlasovacie metódy do internetového bankovníctva na ďalšie účely. Táto možnosť pre viac ako päť miliónov aktívnych užívateľov internetového bankovníctva v Českej republike priniesla úplne nový rozmer využitia inak relatívne strnulej dôveryhodnej elektronickej identifikácie, poskytovanej málo rozšírenými elektronicnými občianskymi preukazy s čipom. Pre advokátov by to mohlo v budúcnosti umožniť najmä diaľkové prístupy do súdnych a správnych spisov, ktoré by im značne uľahčili život.

doc. JUDr. Pavel Vantuch, CSc.,

K dohodě o vině a trestu mezi obžalovaným a státním zástupcem po přednesení obžaloby

Inštitút dohody o vine a treste je súčasťou trestného poriadku od jeho novelizácie vykonanej zákonom č. 193/2012 Zb. Dňa 1. 10. 2020 nadobudol účinnosť zákon č. 333/2020 Zb., ktorý rozšíril možnosť uzatvárania takýchto dohôd novým § 196 ods. 2 a 3, § 206a až 206d trestného poriadku. Po pol roku účinnosti novelizovanej právnej úpravy považuje autor

za vhodné informovať o niektorých praktických poznatkoch, nejasnostiach a problémoch týkajúcich sa dohodnutia dohody o vine a treste medzi prokurátorom a obvineným, prípadne viacerými obvinenými, po podaní obžaloby, aj po prednesení obžaloby prokurátorom pred súdom.

JUDr. Daniela Šustrová, LL.M.,

Co přináší desátá novela katastrálního zákona

Zákon č. 256/2013 Zb. O katastru nehnuteľností (katastrálny zákon), bol od svojej účinnosti už desaťkrát novelizovaný, nie však preto, že by bol zle napísaný; zmeny sú vynútené novelizáciami iných právnych predpisov. Nasledujúci text je venovaný zmenám, ktoré sú účinné od 1. januára 2021 v súvislosti s novelou zákona o pozemkových úpravách.

doc. JUDr. Pavel Mates, CSc., Mgr. Karel Šemík

Společenská škodlivost jako znak přestupku

V dôvodovej správe k zákonu o zodpovednosti za priestupky (zák. č. 250/2016 Zb.) je pomerne podrobne vysvetlené, prečo bolo v úprave zodpovednosti za priestupok zvolené, resp. ponechané materiálne poňatie. Priestupky sú typovo zaradené pod trestné činy a dolná hranica sadzby už nehraňuje s iným typom deliktu. Na tomto základe teda možno rozlišovať medzi oboma verejnoprávnymi deliktami; správny orgán môže drobné prípady porušenia povinností odložiť a konanie nezačínať, pretože pre nedostatok materiálnych podmienok vôbec nejde o priestupok; ak vec neodložil pre nedostatok škodlivosti, musel by s ohľadom na princíp zákonitosti, ktorou je zákon ovládaný, konanie začať, čo odporuje zmyslu právnej úpravy a zvlášť zásade hospodárnosti; čisto formálne poňatie by mohlo viesť v konkrétnych prípadoch k neprimeranej tvrdosti. Napriek snahe zákonodarcu sa nie

vždy podarilo formulovať skutkové podstaty trestných činov tak, aby sa neprekrývali s priestupkami, a práve spoločenská škodlivosť umožňuje medzi nimi diferencovať.

JUDr. Vladimír Muzikář

Členský podíl v bytovém družstvu a SJM – odvolávám, co jsem odvolal, slibuji, co jsem slíbil

Pre základnú charakteristiku vývoja vzťahu členského podielu v bytovom družstve a spoločného majetku manželov a jeho zmien autor prevzal do názvu tohto článku zľudovené porekadlá klasickej českej rozprávky. Toto príslovie, ako je všeobecne známe, sa používa v prípadoch, keď je situácia nejasná a neprehľadná, často sa mení a vracia sa k stavu, ktorý bol predtým spochybnený či popretý. Autor má podobný pocit z vývoja právnej úpravy, judikatúry a názorov právnej teórie na problematiku vzájomného vzťahu členského podielu v bytovom družstve a BSM a svojím príspevkom sa pokúša tému trochu sprehľadniť.

JUDr. Radka Macháčková

Nesvéprávnost neznamená nezapsatelnost do veřejného rejstříku a nepřičetnost

Tento článok sa zameriava na nenápadný problém, o ktorom sa v súčasnosti veľa nehovorí, hoci existuje už dlhú dobu, minimálne od roku 2012. Ide o ochranu osôb s obmedzenou svojprávnosťou, ktoré neboli hospitalizované v odborných zariadeniach, či už sociálneho alebo zdravotníckeho typu, a súčasne nemajú žiadnu osobu blízku, ktorá by sa stala ich opatrovníkom, a je im tak určený opatrovník verejný.

Ing. Nikoleta Macinská

kancelária SAK

Advokát Vojtech „Tatenko“ Rampášek nestor slovenskej advokácie

Slovenská advokátska komora vydala ďalšiu zo série publikácií venovaných osobnostiam slovenského kultúrneho života z radov advokátov, tentoraz venovanú bratislavskému advokátovi JUDr. Vojtechovi Rampášekovi. Knihu napísal jeho vnuk, advokát JUDr. Michal Rampášek.

Publikácia podrobne mapuje život JUDr. Vojtecha Rampášeka v tesnej väzbe na aktuálny vývoj v spoločnosti a právnej úprave výkonu advokácie. Práve zasadenie profesionálnej dráhy JUDr. Rampášeka v tomto kontexte je osobitne dôležité, keďže je zachytený pomerne dlhý a rôznorodý časový úsek 57 rokov histórie advokácie – od obdobia československej advokácie z konca 30. rokov až po znovuzrodenie slobodnej advokácie po roku 1990.

Publikácia je k dispozícii za 5 eur

V prípade záujmu o kúpu kontaktujte:

stracinova@sak.sk alebo ondrisova@sak.sk

DO VAŠEJ KNIŽNICE

Právo informačných a komunikačných technológií 1

Husovec, M. – Mesarčík, M. – Andraško, J.:

Právo informačných a komunikačných technológií 1

Bratislava: TINCT, 2020, 262 s.

Publikácia *Právo informačných a komunikačných technológií* z vydavateľstva TINCT je dvojzväzkovou učebnicou. Keďže druhý diel vyšiel len minulý mesiac, predmetom tejto recenzie je len prvý zväzok.

Autormi oboch zväzkov sú **JUDr. Jozef Andraško, PhD.** a **JUDr. Matúš Mesarčík, PhD., LL.M.** V prvom diele kolektív dopĺňa **doc. Dr. Iur. Mgr. Martin Husovec**, v druhom zväzku to budú ďalší autori pôsobiaci na Právnickej fakulte Univerzity Komenského.

Všetci traja menovaní autori sa môžu pochváliť zaujímavými životopismi a množstvom skúseností. Martin Husovec aktuálne pôsobí ako vysokoškolský pedagóg na Právnickej fakulte *London School of Economics and Political Science*. Matúš Mesarčík a Jozef Andraško pôsobia na Právnickej fakulte UK v Bratislave, obaja však majú bohaté zahraničné skúsenosti. Obsah knihy nasvedčuje, že autori skutočne dokázali svoje akademické aj praktické skúsenosti pretaviť do prínosného diela.

V prvom zväzku učebnice sa koncentrujú najmä úvodné témy a niektoré obchodné aspekty. Úvodná kapitola sa venuje všeobecným terminologickým, systematickým a hodnotovým otázkam v kontexte práva, technológií a informačnej spoločnosti. Ponúka úvahy, aký postup zvoliť pri regulácii nových technológií na trhu a aké sú základné modality regulácie v kyberpriestore.

Vzhľadom na viacero prierezových otázok sa ďalej pozornosť venuje duševnému vlastníctvu ako podpore technológií. Predmetom záujmu nie je celá oblasť, ale len vybrané témy týkajúce sa nových technológií, menovite ochrana softvéru a databáz. Pri ochrane softvéru ide najmä o ochranu funkcionality softvéru a digitálny predaj použitého softvéru, pri databázovom práve sa pozornosť zameriava hlavne na metavyhľadávače.

Vynikajúco je spracovaná najmä téma ľudských práv ako všeobecného limitu technológií, ktorá pokrýva viacero aspektov, a to právo na súkromie a ochranu osobných údajov, právo na slobodu prejavu a digitálnu verejnú správu. Vo vzťahu k právu na súkromie a ochranu osobných údajov sa pozornosť orientuje aj na najaktuálnejšie právne otázky spoje-

né s plošným zberom údajov a prístupom k údajom v kontexte pandémie ochorenia Covid-19. V súvislosti s právom na slobodu prejavu ide o odstraňovanie obsahu, blokovanie webových stránok, dezinformácie a nenávisťné prejavy.

V učebnici sú tiež spracované základné oblasti digitálneho trhu v EÚ, najmä princíp krajiny pôvodu, sieťová neutralita, zákaz cezhraničnej diskriminácie, ako aj otázky zodpovednosti poskytovateľov služieb za vlastný a cudzí obsah či vylúčenie zodpovednosti.

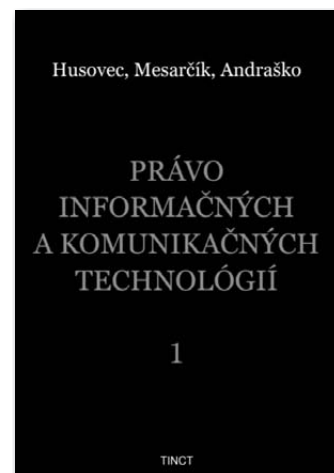
Jedna kapitola sa venuje aj doménovým menám a regulácii sporov o domény. V učebnici sú popísané základné modely riešenia prostredníctvom súdov, v rámci rozhodcovského konania a alternatívne. Praktický prínos majú najmä odkazy na početné rozhodnutia slovenských a českých súdov, ale aj Arbitrážneho centra na riešenie doménových sporov, ktoré na Slovensku rozhoduje spory týkajúce sa skTLD.

Predposledná kapitola sa týka elektronickej identity. V nej sú objasnené základné pojmy, podrobnejšie je potom predstavené nariadenie eIDAS, zákon o e-Governmente a zákon o dôveryhodných službách.

Záver knihy je venovaný ochrane osobných údajov. Aj v tomto prípade ide o rozsiahlu tému, ktorá je však primerane upravená potrebám študentov. Rovnako ako pre zvyšok učebnice platí, že autori vhodne odkazujú na zdroje, kde môžu nájsť ďalšie doplňujúce informácie.

Z praktického hľadiska je prínosné, že sú v učebnici zahrnuté aj odkazy na multimediálny obsah. Každá kapitola má pridelený QR kód, ktorý čitateľa navedie na podstránku, kde ho nájde. To zlepšuje pochopenie matérie, ako aj výučbovú skúsenosť. Tam, kde je to užitočné, sa v texte pracuje aj s pôvodnými citáciami zo zákonov alebo judikatúry, čím sa autori snažia napomôcť čítaniu primárnych dokumentov.

Prvý zväzok publikácie *Právo informačných a komunikačných technológií* je dielom, ktoré plní nielen funkciu učebnice, ale je zároveň publikáciou, ktorú privíta každý, koho zaujímajú futuristické úvahy o technológiách či aplikácia práva na nové technológie.

JUDr. Zuzana Adamová, PhD.

Justičné romány českého advokáta Jaroslava Mariu

*Plynutie času halí do zabudnutia nielen udalosti, ale aj osobnosti; niekedy aj tie, ktoré boli výnimočnými vo svojej dobe. Jednou z nich je i český advokát, spisovateľ, dramatik a esejista **Jaroslav Maria**, vlastným menom Jaroslav Mayer (1870 – 1942). Upadol do zabudnutia, hoci na príťažlivosti a hodnotách jeho románov – najmä z justičného prostredia – neubral ani čas.*

Jaroslav Mayer sa narodil v Rakovníku v rodine advokáta Karla Mayera a Františky, rod. Grimovej. Jeho otec pochádzal z nemeckej úradníckej rodiny, matka z rodiny českého mešťana. Karol Mayer bol pôvodne notárom v Křivokláte, do advokácie prestúpil, keď sa stala slobodným povoláním (1870) a kanceláriu si otvoril v Rakovníku. Jeho syn Jaroslav študoval na gymnáziu v Benešove, Hradci Králové a v Prahe, kde pokračoval na otcove želanie v štúdiu práva, ktoré ukončil v roku 1893. Koncipientsku prax vykonával u otca, u advokátov Ulricha v Hradci Králové a Lokaya v Karlíne. Po zložení advokátskej skúšky (1895) získal miesto súdneho adjunkta, pridelený bol najprv na krajský súd do Litoměříc, neskôr mal byť preložený do Českej Lípy, no rozhodol sa pre advokáciu. Za manželku si vzal (1896) Zdenku Fikarovú, dcéru advokáta v Křivokláte, kde sa ako advokát aj usídlil a kanceláriu si otvoril v dome svojej manželky. Pre veľkú konkurenciu a málo práce presídlil v roku 1903 do Berouna, kde prevzal kanceláriu po zosnulom advokátovi. Od roku 1908 pôsobil ako

advokát v Tábore, kde žil až do roku 1942, keď bol zatknutý gestapom na základe udania pre schvaľovanie atentátu na R. Heydricha. Bol väznený, transportovaný do Terezína, odtiaľ do Osvienčimu, kde zomrel v roku 1942 na týfus.

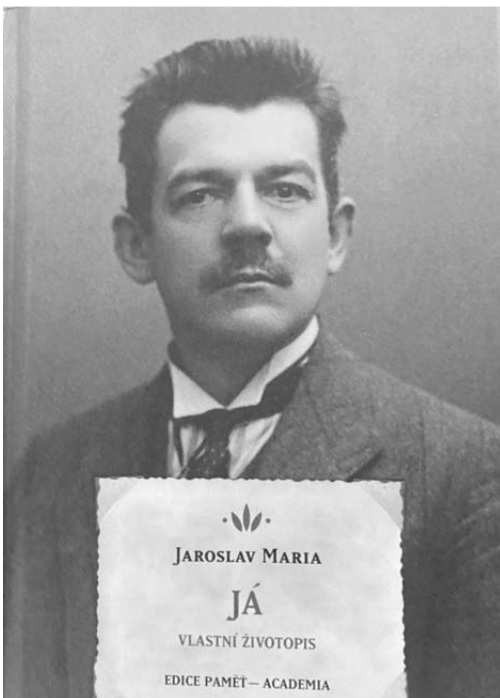
Jaroslav Maria je autorom vyše štyroch desiatok románov, noviel, divadelných hier, ale i odborných právnických článkov. Bol milovníkom hudby a znalcom výtvarného génia. Pri cestách za umením navštívil Nemecko, Francúzsko, viac ráz Taliansko. Svoj vzťah k umeniu a tvorbe priblížil v autobiografickej práci **Já: vlastní životopis**, ktorá po prvý raz vyšla v roku 2020. Sám o sebe píše: „*Před uměním jsem měl vždy úctu, neboť umění je odleskem přírody – toho nejkrásnějšího, nejtajomnějšího, co vůbec máme.*“

Jednou z hlavných tém jeho románovej tvorby bolo právo. Vo svojej autobiografii vysvetľuje: „*Právnictví je mým povoláním. A jako jiná, i ono má dávné a hluboké kořeny. Proto dáva umělci tolik zajímavých podnětů.*“ Vo svojich románoch sa zaoberá fungovaním justície i advokácie. Ide o práce prevažne kritické, zvyrazňujúce osobné nedostatky príslušníkov oboch profesií, ale aj poruchy systému.

Prvou z kníh venovanej tejto téme je román **Spravedlnost** (1917). Je príbehom kňaza Karla Košáka, ktorý požičal peniaze roľníkovi Hettnerovi, no z chamtivosti poprie vrátenie jednej zo splátok. Zastúpený advokátom podá žalobu a svoje klamstvo potvrdí i prisahou, ktorú súd vyžadoval. No krivá prisaha je trestným činom a kňazov dlžník je odhodlaný urobiť všetko, aby bol krivoprísahník odsúdený. Román je sondou do mravných hodnôt človeka, ukazuje dobové postupy súdov v civilných a trestných veciach. V autobiografii Jaroslav Maria vysvetľuje, že už v tomto prvom diele z justičného prostredia sa zreteľne ozvalo „*skřípání koleček soudní mašiny*“.

Zrejme najkritickejším k justícii je jeho román **Panstvo v taláru** (1924), ktorý sám označuje za „*dílo dravé*“. Podnetom na jeho vznik bola „*síce malá, ale významná událost: nespravedlivý soudní, citový rozsudek*“. A pretože „*různých mrzutostí i rozsudků, podle mého mínění nesprávných, bylo často dost (...)* naplněná číše hořkosti přetekla“.

Hlavnými postavami románu sú sudcovia krajského súdu, ktorí sú zobrazení nielen v pojednávacej sieni, ale aj v súkro-

mí. Vystupuje tu starnúci prezident súdu Sýkora, ktorý už rezignoval na dôsledné vyžadovanie plnenia povinností svojich podriadených, trestní sudcovia Tesař, Moural, Maloch i viacerí ďalší. Každý z nich má dobré aj zlé vlastnosti. Pracovitý trestný sudca titulárny rada Štěpán Tesař nadmerne holduje alkoholu a čas trávi v nevestinci. Predseda obchodného senátu vrchný súdny rada Jozef Manžel je považovaný za ozdabu krajského súdu, je ustavične v práci, neprepasie ani jedno rozhodnutie najvyššieho súdu a predstavení o ňom podávajú správy ako o právnickom géniovi, no dôsledkom je, že zanedbáva na úkor práce svoju rodinu. Vrchný súdny rada Moural, stavec pred penziou a je vášnivý zberateľ známok, o ktorom sa vie, že za novú známku do zbierky vyjde v ústrety každému advokátovi. Pretože je považovaný za najhoršieho právnika na súde, už iba sedáva v trestnom senáte. Iný jeho kolega zasa vyhladáva hneď po vyexpedovaní predvolaní na pojednávanie obžalovaných, ktorých bude súdiť, a ochotne sa s nimi dohodne na ďalšom postupe i rozhodnutí. Má totiž chorú manželku, veľa detí a dlhov. Ďalší zo sudcov je starnúci titulárny vrchný rada Ludvík Spiegel, náruživý chovateľ spevavých vtákov a zberateľ cestopisov, ktorý nespína o inom než o ceste do Izraela. Vrchný súdny rada František Maloch je ďalším pracovitým sudcom na súde, je i starostlivým manželom a otcom. No všetko zmení samovražda jeho dcéry, ktorá sa zalúbila do smrteľne chorého syna jeho kolegu. Odmietne ďalej trestné veci súdiť a žiada preložiť na inú agendu.

V takomto obsadení rozhoduje krajský súd o odvolaniach z pätnástich okresov, ktoré patria do jeho obvodu. Čitateľ sleduje prejednávane viacerých civilných a trestných vecí – od určenia otcovstva, cez zložitý obchodný spor s medzinárodným prvkom, urážku súdu až po spreneveru a spoznáva tak dobové postupy trestného konania, prácu vyšetrojúceho sudcu i štátneho zástupcu. Zdá sa však, že žiadna z vecí sa neskončí tak, ako by spravodlivosť kázala.

V románe vystupujú aj príslušníci ďalších právnických profesií – štátni zástupcovia (vášnivý turista Janouš), ale aj advokáti. Tí vybavujú rozsudky na všetkých stupňoch súdov (advokát a poslanec Ivan Černý) a využívajú akékoľvek prostriedky na dosiahnutie cieľa (advokát Jozef Kožený). Iba hŕstka z nich je čestných a pracovitých.

Ako píše v doslove piateho vydania románu Jiří Karásek: „Figury Mariova Panstva v taláru jsou obnaženy ve všech svých dobrých i špatných vlastnostech s takovou přirozeností, že vidíte, jak autor ani nebyl nadšen jejich cnostmi, ani nebyl – a to je nejvzácnější – pohoršen jejich špatnostmi. Vidíte, jak se dělá „spravedlnost“, je to humana comoedia, ale není to nikde pamflet a paskvil.“

Román ukazuje aj hierarchické vzťahy pri riadení súdnictva, prácu disciplinárneho senátu kárneho súdu, kariérny postup sudcov, ale aj nepochopiteľný vplyv náhod na osudy ľudí pred súdom. Ponúka tiež pohľad do fungovania väznice krajského súdu a pomerov tam panujúcich. Dielo zároveň približuje aj dobové sociálne postavenie sudcu, ktorý je síce vo verejnosti vážnou osobou, no trpí hmotným nedostatkom, žije obvykle v nevelkom prenajatom byte a je preťaže-

ný takým množstvom práce, ktoré nie je v jeho silách kvalitne vykonať.

Slovenského čitateľa určite zaujme tá časť románu, v ktorej jeden zo sudcov tohto krajského súdu z ekonomických dôvodov prijme funkciu sedriálneho prezidenta (predseda krajského súdu) na Slovensku, po tom, čo dovtedajší predseda zomrel. Prichádza zložiť prísahu k predsedovi Vrchného súdu v Košiciach – bývalému advokátovi Bazovskému, ktorý, ako sám hovorí, hoci mal vynikajúcu advokátsku kanceláriu, z idealizmu sa ponúkol Republike do služby, hoci vedel, že nezarábí ani tretinu toho, čo zarobil ako advokát. Bazovský sa nelichotivo vyjadruje o stave celého súdnictva na Slovensku a osobitne tejto sedrie, kde sú „poriadni“ iba traja sudcovia a ostatní sú „hlupáci, opilci a lenivci“. Obraz súdnictva na Slovensku tak vyznieva ešte nelichotivejšie než v Čechách, čo sa naplno ukáže, keď sa nový predseda v malom sedriálnom mestečku ujme funkcie.

Sám Jaroslav Maria s odstupom času vo svojej autobiografii priznáva, že táto kniha bola „mstivá, tendenčná, vychrlená rozzúreným mozgom“. Hneď ako vyšla, to „poznal a litoval, nikoliv pro osobní pronásledování, které přišlo se značnou krutostí“, ale preto, že „byv poučen vrcholnými díly umění všeho druhu“ si uvedomil „malou cenu práce zlovolné a vůbec jakýmkoli způsobem subjektivní a tendenční“. Každá minca má ale dve strany a tak aj Mária zároveň dodáva, že hoci konal „proti umělecké povinnosti, která velela: piš třeba krvi, ale nikoli jedem“, ukázalo sa, že i „písemnictví potřebuje pamfletů a to v určitý okamžik a v určité mohutnosti“.

Vznik ďalšieho románu **Váhy a meč** (1928) bol ovplyvnený snahou autora „napraviť křivdu“ spáchanú knihou Panstvo v taláru. Rozhodol sa vytvoriť „dílo se světlý i stíny (...) použit lepšího materiálu“. No úspech knihy bol slabší, hoci bola oceňovaná aj oficiálne. Ako spomína Jaroslav Maria, blahoželateľ ku knihe mu prišiel „jménem vlastním i celého soudního sboru“ aj „dobrotivý“ prezident krajského súdu, ktorý bol kedysi po-

horšený Panstvom v taláru. No Jaroslav Maria považuje knihu Váhy a meč za „nebezpečnejší celému systému, pretože je umelecky spravodlivejšia a hrúza jadra je dolícená s neúprosťou a beznadějností krutejšia“.

V tomto románe je hlavnou postavou „dobře situovaný a poctivý“ advokát Valentin Šafář, advokátskou komorou označený za „ozdobu stavu“, ktorý „často z temperamentu nebo pro opravadovou křivdu rozpoutal spor a často i při hájení zadarmo, šlo-li o vypráskaného lumpa, stál houževnatě na tom, aby obviněný byl vyslechnut, aby se soudilo svědomitě, by nikdo nebyl uráženy a nikomu se nebylo posmíváno“. Pravidelný chod jeho života narušia dôsledky noci strávenej s krásnou mladou cigánkou Sefou Turýnovou, dcérou jeho klienta: tá totiž cestou z advokátovho domu v sebaobrane zavraždí muža, ktorý sa ju pokúsil znásilniť a ktorý udal jej otca ako zlodēja četníkom. Po vražde sa zakrvavená vráti do domu advokáta, ktorý jej dovolí umyť sa a prespať na pôjde. No pri tele zavraždeného sa nájdu veci, ktoré dal advokát Sefu po ich spoločnej noci. Keď Sefu zatknú, ona aj advokát popierajú spoločné stretnutia, advokát potvrdí svoju výpoveď i prisahou. Obaja sú obžalovaní – Sefa pre vraždu a Šafář pre krivú prisahu. O obžalobu advokáta sa postarajú snaživý štátny zástupca a vyšetrojúci sudca Kožíšek, ktorí nemajú advokáta pre jeho poctivosť v obľube. Šafář na svoju obhajobu splnomocní kolegu a priateľa z hlavného mesta Seiferta, Sefu ex offio obhajuje nesvedomitý mladý advokát Ervín Spindler. Vec je prejednávaná pred porotou, predsedom senátu bol určený skúsený, vzdelaný a ľudský sudca Bůžek. („Je starým zvykem, již tradičním, že predsedové porotních líčení bývají sice soudcové nejschopnější, ale oba přísedící volí president soudu namátkou, jak stádo běží.“) Sefa hrozí trest smrti a porotcovia sa pri svojom rozhodovaní ponáhľajú, viacerí totiž chcú stihnúť večerný vlak domov...

Román opisuje nielen priebeh vyšetrovania a nadväzujúceho súdneho pojednávania, ale približuje aj postupy pri udeľovaní milosti a dobove vnímanie trestu smrti v diskusii románových sudcov najvyššieho súdu. Na rozdiel od románu Panstvo v taláru tu už skutočne vystupujú väčšinou (až na výnimky, napr. krutého sudcu Kožíška, či neschopného vyšetrojúceho sudcu Alexandra Lederera) sudcovia zobrazení ako tí, ktorým na spravodlivosti ich rozhodovania úprimne záleží.

Posledný román Jaroslava Mariu **Žena a soud** (1938) bol inšpirovaný skutočnou trestnou vecou. Hlavným hrdinom románu je postarší vrchný súdny rada Veleba, starý mládenec. Je sudcom na krajskom súde a predsedom civilného odvolacieho senátu. Vďaka svojej pracovitosti očakáva preloženie na najvyšší súd. V súkromí žije umením, zbiera obrazy, hudobné nástroje a na viacerých z nich i hráva. Aj jeho život zmení žena, tentokrát vypočítavá a nemravná Máňa Holečková, ktorá ním manipuluje, označí ho za otca svojho dieťaťa a privedie k sobášu. No hrozí, že sudca krvnou skúškou zistí, že ešte nenarodené dieťa nie je jeho. Keď Máňa po porade s advokátom Křížkom pochopí, že jej finančné vyhliadky v prípade žaloby proti sudcovi nie sú nádejné, najme vraha (Čermáka) a dohnú sa, že jej manžela utopí vo vani. Krátko

po skutku sú však obaja zadržaní. Nasleduje vyšetrovanie a pojednávanie pred porotným súdom. Senát bol starostlivo vybraný spomedzi skúsených sudcov, no obžalovanej našla matka najschopnejšieho advokáta a porota je nevyspytateľná... Román sleduje priebeh konania až po konečné rozhodnutie, ktorým (tentoraz) zvíťazí spravodlivosť. A Jaroslav Maria vo svojej autobiografii dodáva, že teraz už možno odpovedať aj na otázku, či on sám ako autor „byl přítelem, nebo škůdцем soudcovského stavu“.

Rok pred románom Žena a soud vydal Jaroslav Maria román **Advokáti** (1937). Je jedným z mála diel v československej beletrii, ktoré sa tematicky zaoberá aj činnosťou advokátskej komory a jej disciplinárnych orgánov. Jaroslav Maria považoval advokáciu za „chmurné, ale stoletými posvěcené a ve svém jádře lidumilé, samaritánské povolání, nutné svým obsahem – pomáhat k vítězství právu“.

Hlavným hrdinom románu je slávny a skúsený advokát Loukotka. Stretávame ho v pojednávacej miestnosti pri záverečnej reči, stojí v čiernom talári s biretom na hlave, je ovládajúci „největším zájmem, ba úzkostí o klientův osud“ – obhajuje pred porotným súdom generálneho riaditeľa banky obžalovaného z pokusu o vraždu svojej milenky. Jeho klient je však odsúdený na nepodmienečný trest a žiada svojho obhajcu, aby dosiahol na odvolacom súde prostredníctvom konexii zmiernenie trestu. Loukotka takýto postup odmietne so slovami, že takýto pokútny nátlak na sudcov nezodpovedá jeho charakteru a odkáže klienta, aby hľadal iného kolegu, ktorý mu takýmto spôsobom pomôže. Klient sa obráti na advokáta Rudolfa Volavku, o ktorom sa vie, že určite nebude váhať urobiť to, čo Loukotka odmietol. Nepoctivý Volavka nakoniec skutočne premyslenými krokmi dosiahne, že klient dostane iba podmienený trest.

Loukotka, ktorý je i členom výboru advokátskej komory a jej disciplinárnej rady, trpkó hodnotí advokáciu: „Vždyť je to hrůza, jak se náš stav kazí, jak se bídou lávou starobylé zásady počestnosti a noblesy, jimiž slyňuli advokáti starší školy až na mizivé výjimky.“ Pritom advokát Volavka bol už viac ráz na pretrase aj na komore, no nič mu nemohli dokázať. Volavka namiesto obrany zvolí útok: navštívi istého novinára a vysvetľuje mu, že tým, kto konal nemorálne bol Loukotka – mal klienta dozastupovať, keď už raz jeho zastupovanie prevzal a nie ho po sľušanom výkone opustiť a ešte si za to nechať bohato zaplatiť nad advokátsku tarifu. A dodáva: „Bude vůbec dobře, pustíme-li se do té takzvané advokátské smetánky, která (...) hrabe až miliónové zisky, ale současně ve výboru a disciplinární radě neúprosňe sedí na těch malých, nejvíce venkovských advokátech.“

Druhá dejová línia románu sa venuje práve takýmto dvom malým vidieckym advokátom. Jeden z nich – chudobný a poctivý Dominik Hybeš – je k svojim klientom až príliš ľudský a dostáva sa pre lacné účty a bezplatné zastupovania do sporov s komorou, ktorá mu vyčíta porušenie povinnosti advokáta zachovávať advokátsku tarifu, pretože účtovanie pod sadzbu je nedôstojné stavu. Druhý z advokátov – nepoctivý Valniček – je naopak všade zadlžený, inkasuje neprimerané zálohy od klientov, účtuje im neprimerané odmeny, zadržuje

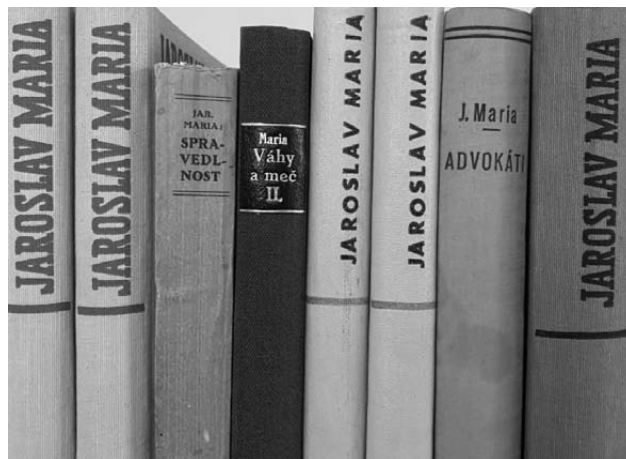
peniaze klientov. Jeho konanie si vyslúži obžalobu disciplinárnej rady advokátskej komory.

Osudy Loukotku a Valníčka sa spájajú, keď za Valníčka oroduje u Loukotku jeho manželka, no Loukotka pomôcť v disciplinárnej rade Valníčkovi z presvedčenia odmieta, pretože takýto defraudant si pomoc nezaslúži a nesmie ďalej ostať advokátom – vyžaduje to český stav. Valníček sa márne snaží požičať si peniaze a vrátiť ich svojim klientom. Nasleduje disciplinárne pojednávanie v zasadačke na prvom poschodí paláca, ktorý českým advokátom pred sto rokmi odkázal ich slávny kolega rytier Kaňka. „Všetci, kdož tu soudili, žádali, ba nařizovali kolegialnost, bratrství mezi příslušníky stavu a přísně stíhali jejich porušení. Jaká tedy byla kolegialita v tomto případě?“ Veď by stačilo, aby manželka jedného z nich predala svoje náušnice a všetky Valníčkove dlhy by boli ihneď zaplatené a klienti odškodnení. Napriek očakávaniu členov disciplinárnej rady sa obvinený Valníček na prejednanie veci dostavil, no všetko speje k neodvratnej tragédii, ktorá zmení postoje k morálnym princípom u viacerých zúčastnených...

Román okrem pútavého deja ponúka aj úvahy o primeranosti advokátskej odmeny, približuje dobové ekonomické problémy advokátov a vytvára bohatý katalóg postáv rôznych advokátov a funkcionárov advokátskej komory. Nastoluje však najmä naliehavé otázky ľudskosti vo vzťahu nielen medzi advokátom a klientom, ale najmä v kontexte kolegiality advokátov. Zobrazuje na jednej strane bezmocnosť orgánov komory pri potieraní disciplinárnych previnení advokátov a na druhej strane možno až prílišnú prísnosť rozhodnutí disciplinárnej rady, ktoré zdôrazňujú viac sankčnú povahu rozhodnutí, než výchovnú, keď okamžitým výmazom zo zoznamu advokátov nedávajú obvineným druhú šancu.

Vo svojej autobiografii Jaroslav Maria vysvetľuje potrebu „stavovského súdnictví“ „nebezpečím hrozícím klientovi tím, že podpisem plní moci se vzdal svému právnímu příteli na milost a nemilost“. No v systéme disciplinárneho konania vidí aj istý problém – „dábelský háček, který je tak pružný, že v ruce soudce – advokáta může natropit mnoho zla“. Je ním použitie ustanovení o povinnosti advokáta „vést život pořádaný, bezúhonný a čestný“ nie len vo svojom povolání, ale aj mimo neho. Hoci Jaroslav Maria hodnotí dobovú rozhodovaciu prax disciplinárnych orgánov v tejto otázke ako primeranú, na vlastnom príklade nastoluje i otázky. V jeho prípade – ako uvádza vo svojej autobiografii – sa totiž stavovskému súdnictvu musela podrobiť aj umelecká činnosť. Jaroslav Maria bol uznaný vinným brnianskou komorou pre obsah časti románu **Kyvadla věčnosti** (1920). Rozhodnutie komory zrušil až najvyšší súd a autora oslobodil, keď vzal do úvahy, že konal krytý pseudonymom a že nie je možné vytrhávať z diela len niektoré časti.

Jaroslav Maria vo svojej autobiografii v súvislosti so svojimi justičnými románmi nakoniec píše: „Leccos jsem svými knihami objasnil, ukázal leckterou, až nelidskou krutost, těžkopádnost, všednost a bezútešnost útvaru. Tolik však prohlašuji poctivě: právnictví je částí kultury a nutným základem lidské společnosti. Jeho kněžstvem jsou soudcové. Ve zdrcující většině poctivci, nesení touhou po spravedlivém souzení (...)

Kdybych byl psal geniálně, kdybych byl ještě výrazněji vytyčil tak zvanou právníkou lež, její papírovost, těžkopádnost, hrubost, – nebyl bych pohnul ani jedním kamenem této tisícileté stavby. Soudnictví sa jinak, než se děje, provádět nemůže a nebude!“

Romány Jaroslava Mariu vynikajú nielen svojím literárnym štýlom, no najmä búrajú predstavy čitateľa o vznešenosti výkonu spravodlivosti súdmi, prinášajú kritický, ale hlboko ľudský pohľad na pozadie fungovania justície, berú čitateľovi ilúzie, ale dávajú i vieru v spravodlivosť. Prinášajú príbehy sudcov aj advokátov so zvyraznením ich ľudských hodnôt a nedostatkov. Niet divu, že v čase svojho vzniku vyvolali tieto romány prudké reakcie nielen zo strany laickej, ale i odbornej verejnosti.

Dnešnému čitateľovi prinášajú beletristický pohľad na fungovanie justície v dnes často glorifikovanom období prvej Československej republiky, živo ukazujú niektoré v súčasnosti už neznáme alebo podstatne modifikované inštitúty trestného súdnictva, postup v jednotlivých štádiách trestného konania, ale aj fungovanie súdov a advokátskych kancelárií v pomeroch podstatne odlišných od dnešných. Všetky justičné romány Jaroslava Mariu ostávajú umelecky hodnotným príspevkom do mozaiky beletristických pohľadov na spravodlivosť, jej premeny, deformácie, víťazstvá i porážky.

Možno len veriť, že minuloročné vydanie vlastného životopisu Jaroslava Mariu povzbudí záujem čitateľov o dielo tohto autora. Aj tento vlastný životopis prináša umelecký zážitok, poteší každého, kto má vzťah k vážnej hudbe, architektúre, či maliarstvu. Je nielen sondou vysvetľujúcou mnohé o autorovi, ale aj malým cestopisom po subjektívne najkrajších miestach sveta tohto autora a v neposlednom rade dotvára aj spôsob vnímania a pochopenia justičných románov Jaroslava Mariu.

Vďaka vysokým nákladom vydání románov Jaroslava Mariu sú tieto i dnes ľahko dostupné slovenským čitateľom v mnohých českých antikvariátoch. Hodnoty, ktoré tieto romány sudcom aj advokátom pripomínajú, nepochybne stoja za zamyslenie aj (a práve) v dnešnej dobe.

JUDr. Peter Kerecman, PhD.
advokát

Bulletin slovenskej advokácie

CENNÍK INZERCIE platný od 1. januára 2021

Charakteristika

Bulletin slovenskej advokácie je **odborný recenzovaný časopis pre právnu vedu a prax** vydávaný Slovenskou advokátskou komorou.

V tlačenej podobe je distribuovaný do všetkých advokátskych kancelárií na Slovensku, poslancom NR SR, na súdy a ďalšie inštitúcie.

V elektronickej podobe je zasielaný advokátom s pozastavenou činnosťou, ako aj budúcim advokátom – advokátskym koncipientom.

Mesačný náklad je 5 000 ks, spolu s elektronickej podobou **zasahuje takmer 8 000 osôb**. Z marketingového hľadiska je *Bulletin slovenskej advokácie* **najväčším právnickým médiom s dobre definovanou cieľovou skupinou**.

Špecifikácia

Periodicita: mesačník (8 čísel + 2 dvojčísla)

Náklad: mesačne 5 000 ks výtlačkov + 3 000 ks zasielaných elektronickej

Formát: A4 (210 × 297 mm)

Rozsah: 64 – 96 strán + obálka

Ceny inzercie

Vnútorne strany

– vid' obrazové schémy

2./3. strana obálky – 1 000 eur

rozмеры: 210 × 297 mm

(+ 3 mm dookola na orez)

Farebnosť inzerátu nerozhoduje.

4. strana obálky – 1 400 eur

rozмеры: 210 × 297 mm

(+ 3 mm dookola na orez)

Farebnosť inzerátu nerozhoduje.

Vkladaná inzercia – 0,15 eura/ks

Ide o distribúciu inzerentom dodaných tlačovín spolu s bulletinom.

Maximálna veľkosť je A4.

Špeciálny inzerát – 17 eur

Výlučne pre advokátov a advokátske kancelárie, ktorého účelom

je ponuka práce pre koncipienta/koncipientku, má jednotnú úpravu a rozmer štvrtiny strany (kvadrant).

Inzerát pre koncipientov/ky,

ak si hľadajú prácu v AK – zadarmo

Riadková inzercia sa neuverejňuje.

Zľavy z opakovania

Ceny sú uvedené bez DPH 20 %

a sú zmluvné, pre množstevné zľavy sa informujte na ondrisova@sak.sk alebo telefonicky: **02 204 227 28**.

Podklady

v elektronickej podobe musia byť definitívne spracované pre tlač vo formátoch EPS, PDF, JPG, TIF... a spĺňať **technické parametre:**

nedegradované fotografie s rozlíšením cca 300 dpi, farebnosť CMYK, texty v krivkách. Pri osobitnej požiadavke na vernosť reprodukcie musí inzerent dodať nátláčok.

Materiál na vkladajúcu inzerciu si zabezpečí inzerent a doručí ho na adresu, ktorú mu oznámi redakcia. Inzerent zodpovedá za obsah inzerátu i za kvalitu podkladov.

Osmina strany
83 x 58 mm (š x v)

čb 50 eur
cmyk 100 eur

Štvrtina strany
– kvadrant
83 x 123 mm
(š x v)

čb 100 eur
cmyk 200 eur

Štvrtina strany – vodorovný pás
174 x 58 mm (š x v)

čb 100 eur
cmyk 200 eur

Vodorovná
polovica strany
spadavka
210 x 145 mm
(š x v)

+3 mm dookola na orez

čb 200 eur
cmyk 400 eur

Vodorovná
polovica strany
zrkadlo
174 x 123 mm
(š x v)

čb 200 eur
cmyk 400 eur

Zvislá
polovica strany
zrkadlo
83 x 254 mm
(š x v)

čb 200 eur
cmyk 400 eur

Zvislá
polovica strany
spadavka
101 x 297 mm
(š x v)

+3 mm dookola na orez

čb 200 eur
cmyk 400 eur

Celá strana
zrkadlo
174 x 254 mm
(š x v)

čb 400 eur
cmyk 800 eur

Celá strana
spadavka
210 x 297 mm
(š x v)

+3 mm dookola na orez

čb 400 eur
cmyk 800 eur

